

Bokslut 2016

MARIEHAMNS
STAD

Stadens organisation

POLITISKA ORGAN	ADMINISTRATIVA ORGAN
MARIEHAMNS STAD	
STADSFULLMÄKTIGE	STADSLEDNINGEN
STADSSTYRELSEN	STADSDIREKTÖREN
	STABER
	Stadskansliet
	Finanskansliet
	Personalkansliet
Stadsutvecklingsnämnden	Stadsarkitektkansliet
Äldrerådet	
	SEKTORER
Socialnämnden	Socialektorn
Infrastrukturnämnden	Infrastruktursektorn
Bildningsnämnden	Bildningssektorn
Kultur- och fritidsnämnden	
Byggnadsnämnden	Byggnadsinspektionen

Innehållsförteckning

Stadens organisation.....	1
Förtroendevalda.....	4
Stadsdirektörens överblick.....	6
Stadsfullmäktiges måluppfyllelse för verksamheterna 2016.....	8
Ekonomisk översikt	12
Resultaträkning	12
Balansräkning.....	13
Finansieringsanalys	14
Finansiella nyckeltal	15
Driftsnetto (årets överskott)	16
Investering	16
Den allmänna ekonomiska utvecklingen och utvecklingen inom kommunens område	17
Koncernen.....	20
Personalbokslut	25
Hållbarhetsbokslut	30
Demokratibokslut	35
Stadsledningen.....	39
Stadsutvecklingsnämnden	46
Byggnadsnämnden.....	50
Socialnämnden	52
Bildningsnämnden	60
Kultur- och fritidsnämnden.....	65
Infrastrukturnämnden.....	69
Förtroendevalda i nämnder 2016.....	86
Redogörelse över hur kommunens interna tillsyn har ordnats	87
Bokslutsnoter.....	89
Behandling av årets resultat	102
Bokslutets undertecknande.....	102
Revisionsanteckning.....	103

Förtroendevalda

Stadsfullmäktige

Christian Beijar	S	Ordförande
Tage Silander	M	I vice ordförande
Bert Häggblom	ObS	II vice ordförande
Ulla Andersson	S	
Henrik Boström	M	
Jessy Eckerman	S	
Johan Ehn	M	
Peter Enberg	M	
Nina Fellman	S	
Stig Grönlund	ObS	
Camilla Gunell	S	
Igge Holmberg	S	
John Holmberg	Lib	
Camilla Hägglund	M	
Joanna Isaksson	Lib	
Lennart Isaksson	M	
Roger Jansson	M	
Ingrid Johansson	Lib	
Axel Jonsson	ÅF	
Rauli Lehtinen	Lib	
Britt Lundberg	C	
Roger Nordlund	C	
Jörgen Pettersson	C	
Katrin Sjögren	Lib	
Pernilla Söderlund	Lib	
Barbro Sundback	S	
Stephan Toivonen	ÅD	

Stadsstyrelsen

Petri Carlsson	M	Ordförande
Sara Kemetter	S	I vice ordförande
Erica Sjöström	C	II vice ordförande
Nina Lindfors	M	
Tony Wikström	S	
Anders Holmberg	Ob	
Julia Birney	Lib	
Jonny Andersen	Lib	

Stadsdirektörens överblick

Det gick bra för Mariehamn år 2016! Räkenskapsperiodens resultat ligger på över fem miljoner euro mot ett budgeterat underskott på cirka 100 000 euro. De största orsakerna är samfundsskatten som var närmare två miljoner euro högre 2016 än bokslut 2015 och fyra miljoner högre än budget samt verksamhetsintäkterna som ökade med en miljon från föregående års bokslut och blev 1,4 miljoner högre än budget. Totalt steg skatterna med närmare tre miljoner från bokslut 2015 trots att kommunalskatten blev en miljon lägre än budgeterat. Lanskapsandelarna som i Mariehamns budget utgör ca tio procent inbringade 6,7 miljoner euro, vilket är 100 000 euro mer än 2015.

Verksamhetens kostnader (totalt 67,5 miljoner euro) steg med två miljoner euro jämfört med utfallet 2015, men understeg budget med ca 600 000 euro. På en så stor budget är det verkligen värt att notera hur väl budgeten utföll. Endast socialnämnden har en mindre överskridning av budget av den orsaken att hemvårdsstödet förutom den byråkrati det medfört även blivit mycket dyrare än beräknat. Nämnderna har agerat med ansvar. Av verksamhetskostnaderna utgör 41 miljoner personalkostnader. Avskrivningarna låg på 4,9 miljoner euro. Ränteutgifterna har fortsatt att minska tack vare den låga räntan och minskningen av lånestocken. Stadens låneböroda har under året minskat med tre miljoner euro och ligger nu på 27,9 miljoner euro (2 412 € /inv.). Staden är stadd i kassa. Vid årets slut hade de likvida medlen ökat med 2,7 miljoner euro till närmare åtta miljoner. Men vi får inte glömma bort koncernlånen där Mariehamn inte utmärkt sig till sin fördel. Även koncernlånen har minskat de senaste åren. Låneböroda (koncern) per invånare ligger i Mariehamn fortfarande på en högre nivå än rikets kommuner; 6 997 euro år 2016. I riket hade man lån 5 976 euro per invånare år 2015 och i riket ges koncernlånen allt större betydelse. Bland annat räknas koncernens skuldsättning med i kriskommunkriterierna. Hamnen har återbetalat enligt plan, 921 480 euro, och FAB Marstad gjorde en återbetalning av fritt eget kapital om 300 000. Överlag gör dottersamfunden goda resultat.

Mariehamns slutliga invånarantal per den 31 december uppgick till 11 565. En ökning med 104

invånare eller 0,9 % från 31.12.2015. Sedan 2010 har stadens befolkning ökat med 375 personer.

Under året färdigställdes Övernäs skola som klassas som en lågenergibyggna. På skolan installerades en solcellsanläggning som förutom att den ska kunna producera ca 7 000 kWh under ett normalår även ska användas som ett värdefullt pedagogiskt verktyg i undervisningen för eleverna. En del av skolans gamla möbler har återanvänts och vissa har renoverats.

Daghemmet Skutan i Horelli-området öppnades enligt plan 1.8.2016. När staden planerade det nya daghemmet har man genomgående strävat efter att allt ska vara miljövänligt och giftfritt.

I hållbarhetsbokslutet nämns Lotsbroverket som gjort störst skillnad under året i sin omställning till att använda hållbar energi (biogas). Ett jättekälv för att minska miljöbelastningen är anläggningen som möjliggör övergången till att använda landström för fartyg. Om man på årsnivå kan spara in 450 kubikmeter olja motsvarar det 12 års kollektivtrafik i staden gällande koldioxidmängder!

Från och med december har stadens skolelever och daghemsbarn tillgång till åländskproducerad ekologisk mjölk. Skolor och daghem har en s.k. miljövänlig dag en gång i veckan då lunchen är helt vegetarisk, vilket innebär att klimatbelastningen minskar med ca 1,8 ton koldioxid som kan jämföras med att köra en personbil ca 8 000 km.

Ur demokratibokslutet är det positivt att kunna lyfta fram det ökade valdeltagandet i kommunalvalet 2015 samt andelen kvinnliga ledamöter i fullmäktige som stigit från 19 % till 40 %. Medianåldern för fullmäktige är högre än en genomsnittlig mariehamnare. Hälften av nämndordförandena är kvinnor.

I personalbokslutet är det glädjande läsning att personalens sjukfrånvaroprocent sjunkit från 5,02 % till 4,75 %. Arbetsplatsolyckorna har däremot ökat. Personalen trivs i Mariehamn. Funderar man på att bli klasslärare i Mariehamns stad så räcker det inte med magisters examen, 8-10 års erfarenhet och påvisad yrkesskicklighet, så hård är konkurrensen! Den trevliga slutsatsen är att vi har en mycket kompetent lärarkår!

Då man blickar framåt finns det naturligtvis frågetecken kring kommande reformer där förnyelsen av landskapsandelssystemet är ett. Enligt uppgift skall det nya systemet träda i kraft 1.1.2018 och det kommer att innebära en

minskning med ungefär en miljon jämfört med bokslut 2016 i landskapsandelar, vilket är en betydande summa även för en stad av Mariehamns storlek. Staden har ansett att det nya systemet som helhet blir rättvisare, undantaget landskapsandelarna för skola eftersom man utgått från dagens nivå som i grunden inte är rättvis.

Konkurrenskraftspaketet innebär att den beskattningsbara inkomsten på lön minskar på grund av nya avdrag i beskattningen samtidigt som paketet innebär inbesparingar i löneutgifter.

Mariehamnarna är mycket nöjda med sin stad som en plats att bo och leva på. I nöjd regionindexet från 2015 fick Mariehamn medeltalet 77,9. Medeltalet i Sverige är 60,0 där Danderyd scorar högsta poäng med 78,2. Vi har fritidshem som är öppna under skolornas ledigheter, gratis mellanmål i skolorna, låga avgifter för dagvård, högre personaldimensionering inom äldreomsorgen än i riket, goda fritidsmöjligheter... vi har en vacker stad vilket besökare inte är sena att påpeka! Vad är bättre än att kunna erbjuda sina invånare en god service!

Det går bra för Mariehamn!

Barbara Heinonen
Stadsdirektör

Stadsfullmäktiges måluppfyllelse för verksamheterna 2016

Verksamhetsspecifika mål

Brukarperspektivet

Mål: Kvaliteten på stadens verksamheter bibehålls.

Indikator: Medborgarundersökningens "Nöjd medborgarindex" uppgår till minst samma nivå som vid utvärderingen 2015. Medborgarundersökningen görs vart tredje år.

Status:

År 2015	68,5
År 2012	70,0

Mål: Andelen invånare som upplever sig ha goda möjligheter till påverkan och inflytande ska öka.

Indikator: Medborgarundersökningens "Nöjd inflytande index" ska öka i förhållande till indexvärde 55.

Status:

År 2015	54,1
År 2012	55

Mål: Andelen Mariehamnare som uppvisar intresse för kommunalpolitiska frågor ska öka.

Indikator: Valdeltagandet i kommunalvalet 2019 ska öka i förhållande till valdeltagandet 2015.

Status:

År 2015	64,43 %
År 2011	61 %

Mål: Jämställdheten mellan könen garanteras i stadens verksamheter.

Indikator: Analys av ett fokusområde utförs inom varje förvaltning.

Status: Se demokratibokslut för uppgifter om stadsledningens fokusområde genusanalys av hemsidan.

Personalen på tre daghem får handledning i jämställdhet, genus och normkritiskt förhållningssätt i praktiken. Föreståndargruppen deltar i handledning i jämställdhet för att ha verktyg att stödja daghemmens arbete med jämställdhet.

Statistik har sammanställts för att medvetandegöra jämställdhetsfrågan vid beviljandet av olika serviceformer.

Bildningsnämnden har utarbetat en jämställdhetspolicy i samarbete med konsultföretaget Ekvälita. Denna policy finns redo att tas i bruk.

En förfrågan har gjorts till 13 idrottsföreningar om dessa upplever anläggningarna som likvärdiga ur ett jämställdhetsperspektiv. Av svaren framkommer att föreningarna tycker att lokalerna är likvärdiga förutom att det i Bollhallas gymnastikhall saknas utrymme för pojkarnas specifika redskap (räck, ringar och barr).

Delgeneralplanearbetet för centrum har inletts med workshops och webbenkät för att kartlägga de olika befolkningsgruppernas behov och önskemål om stadsmiljön.

Mål:	Tillgänglighet sett ur ett brett perspektiv ökas i stadens verksamheter.	bättre individuell prestationsnivå samt minskad sjukfrånvaro.
Indikator:	Analys och eventuella förbättringsåtgärder av ett fokusområde utförs inom varje förvaltning.	Indikator: Stadens totala sjukfrånvaroprocent högst 3,5 %. Sjukfrånvaroprocenten på enskild arbetsplats överstiger aldrig 6 %.
Status:	<p><i>Se demokratibokslut för uppgifter om stadsledningens tillgänglighetsåtgärder.</i></p> <p><i>Barnomsorgen har tagit i bruk en digital lärplattform på samtliga enheter.</i></p> <p><i>Övernäs nya skola, som togs i bruk hösten 2016, har medfört en ökad tillgänglighet i byggnaden jämfört med tidigare.</i></p> <p><i>I november lanserade kultur- och fritidssektorn en e-tjänst som innebär att bidrag kan sökas via webben. E-tjänsten riktar sig till föreningar, arbetsgrupper, organisationer och privatpersoner i Mariehamn. Den sökande kan följa med handlägningsprocessen och även se vilka bidrag man tidigare ansökt och fått beslut om.</i></p> <p><i>I slutet av oktober nylanserades bibliotek.ax på responsiv plattform. Bibliotek.ax är en portal för alla åländska bibliotek. Stadsbiblioteket, som centralbibliotek, har lett arbetet.</i></p>	Aktivitet: <ul style="list-style-type: none"> • Vidta åtgärder för att förbättra medarbetarindex utifrån 2015 års resultat (2015: 79,2) • Att förbättra medarbetarindex och inspirera till nya lösningar utifrån goda exempel från stadens egna enheter. • Arbetet med riktade friskvårdsåtgärder fortsätter. • Ge stadens personal större möjligheter att påverka och utveckla sin arbetssituation. Status: <i>Personalkansliet mäter medarbetarindex nästa gång år 2018. Stadens totala sjukfrånvaroprocent är 4,75 % (2015: 5,02 %). Sjukfrånvaroprocenten på 81,6 % (2015: 76 %) av arbetsplatserna överstiger inte 6 %.</i>
Medarbetare		
Mål:	Staden har en välmående och välfungerande personal. Arbetsuppgifter och arbetsinnehåll som ger en positiv stimulans till individen är en väsentlig faktor för trivsel, hälsa och prestationsnivå. Förändringar och utveckling av arbetsuppgifter och rättvist arbetsinnehåll som bidrar till ökad stimulans ger som regel ett förbättrat arbetsklimat,	Mål: Möjligheterna till heltidsarbete ska stimuleras.
		Indikator: Genomförd personalenkät kring intresse för heltidsarbete.
		Aktivitet: <ul style="list-style-type: none"> • Undersöka intresse för heltidsarbete genom en personalenkät.
		Status: <i>Personalkansliet har gjort en personalenkät bland deltidsarbetande medarbetare. 108 enkätformulär skickades ut. 59 % (64 personer) svarade. Av dessa ville 75 % fortsätta att jobba deltid medan 25 % gärna skulle jobba heltid.</i>

Ledarskap

Mål: Ett ledarskap som möjliggör medarbetarnas engagemang, delaktighet och skapande av en hälsosam och inspirerande arbetsmiljö.

Indikator: Förbättrat ledarskapsindex

Aktivitet:

- Ordna ledarskapsdagar med fokus på förbättringsområden.
- Ge direkta möjligheter till respons från arbetsgrupperna till nämnderna.

Status: *Personalkansliet har ordnat ledarskapsdag för stadens alla ledare med temat "Framtidens arbetsliv – morgondagens ledarskap – trender som förändrar" och under ledning av Göran Krafft från företaget Kairos Future. Ledarna har getts möjlighet till coaching för att förbättra det egna ledarskapet. Ledarskapsindex mäts nästa gång år 2018.*

Jämställdhet

Mål: Lika möjligheter, rättigheter och skyldigheter för kvinnor och män.

Indikator: En god nivå på jämställdhetsindex

Aktivitet:

- Vidta åtgärder utifrån jämställdhetspolicy och plan.

Status: *Personalkansliet har under året färdigställt ett förslag till ny jämställdhets- och likabehandlingsplan, som presenterades för stadsstyrelsen i slutet av året. Förslaget återremitterades. Jämställdhetsindex är 75,0 (2015: 67,0) på en skala 0-100.*

Kriterier för beviljande av hemtjänst har fastställts av socialnämnden.

Ekonomiperspektivet

Mål: Att kontinuerligt effektivera verksamheterna och ta i bruk nya arbetsmetoder så att invånarna upplever sin service som förbättrad även då ytterligare resurser inte skjuts till.

Indikator: Utfall inom budget samt budgeterad måluppfyllelse.

Aktivitet:

- Nya systems fulla potential ska tas till vara så att effektiviteten hos organisationen som helhet förbättras.

Status: *Ekonomisystemet har uppgraderats till senaste version.*

I samband med att daghemmet Skutan öppnades 1.8.2016 kunde man stänga ett litet daghem och dessutom omplacera befintlig personal från familjedagvården och poolen till daghem och gruppfamiljedaghem.

Staden har ingått avtal med Lemlands kommun gällande samarbete inom barnskydd.

Alla enheter har Ipads, Wifi har byggts ut och lärplattformen Unikum har tagits i bruk.

Ritningar och kalkyler för en eventuell ombyggnation av Odalgårdens fastigheter för att utnyttja dom mera optimalt har inbegärts.

Mål: Stadens skuldbörda ska årligen minska.

Indikator: Skuldbördans utfall.

Aktivitet:

- Stadens intäkter från försäljning av fast egendom, utöver de budgeterade, ska användas till avkortning av lån framom andra användnings ändamål.

Status: *Lånestocken och därmed skuldbördan minskades med 3.010.764 euro till 27,9 milj. euro.*

Ingen upplåning (av det budgeterade 1,5 milj. euro) genomfördes och försäljningsvinsten på sålda anläggningstillgångar blev 992.198 euro.

Hållbarhetsperspektivet

Se miljöhandlingsplan 2016

Ekonomisk översikt

Resultaträkning

Belopp i euro	Not nr. ²	Grundbudget år 2016	Budget 2016 ¹	Bokslut 2016	Bokslut 2015
Verksamhetsintäkter	3.	17 615 160,41	17 615 160,41	19 072 719,51	18 011 451,81
Försäljningsintäkter		9 091 306,13	9 091 306,13	9 706 715,40	9 368 619,56
Avgiftsintäkter		3 698 704,70	3 698 704,70	3 830 541,12	3 782 270,63
Understöd och bidrag		265 861,00	265 861,00	853 864,59	488 299,65
Övriga intäkter	9.	4 559 288,58	4 559 288,58	4 681 598,40	4 372 261,97
Tillverkning för eget bruk	26.	178 036,11	178 036,11	292 171,55	302 505,27
Verksamhetskostnader		-68 172 399,21	-68 178 848,27	-67 534 739,57	-65 538 035,58
Personal kostnader:	26.	-40 952 244,10	-40 952 244,10	-40 918 366,84	-40 459 029,76
Löner och arvoden		-32 022 598,10	-32 022 598,10	-31 711 444,21	-32 275 843,25
Lönebikostnader:		-8 929 646,00	-8 929 646,00	-9 206 922,63	-8 183 186,51
- pensionskostnader		-6 958 214,00	-6 958 214,00	-7 096 090,97	-7 002 951,93
- övriga lönebikostnader		-1 971 432,00	-1 971 432,00	-2 110 831,66	-1 180 234,58
Köp av tjänster	6.	-13 949 245,23	-13 735 375,29	-13 999 876,77	-12 972 870,18
Material, förmödenheter och varor		-6 950 244,02	-7 066 675,02	-7 337 994,22	-7 196 682,92
Understöd		-4 161 664,89	-4 161 664,89	-3 973 196,04	-3 665 007,22
Övriga verksamhetskostnader		-2 159 000,97	-2 262 888,97	-1 305 305,70	-1 244 445,50
Verksamhetsbidrag		-50 379 202,69	-50 385 651,75	-48 169 848,51	-47 224 078,50
Skatteinkomster:	4.	47 960 982,00	47 960 982,00	50 942 788,01	48 020 294,59
Kommunalskatt 17,75 %		43 237 879,00	43 237 879,00	42 105 841,44	41 159 278,61
Fastighetsskatt		1 317 761,00	1 317 761,00	1 281 711,83	1 241 689,25
Samfundsskatt		3 168 500,00	3 168 500,00	7 244 341,74	5 305 969,57
Övriga skatteinkomster		236 842,00	236 842,00	310 893,00	313 357,16
Landskapsandelar, kompensationer	5.	6 580 278,00	6 580 278,00	6 722 626,17	6 622 071,61
Driftsbidrag		4 162 057,31	4 155 608,25	9 495 565,67	7 418 287,70
Finansiella intäkter och kostnader:		741 700,02	741 700,02	846 879,17	770 700,38
Ränteintäkter		936 770,00	936 770,00	879 777,54	1 025 553,26
Övriga finansiella intäkter	10.	347 260,02	347 260,02	273 288,39	184 388,20
Räntekostnader		-482 330,00	-482 330,00	-258 957,04	-388 350,12
Övriga finansiella kostnader		-60 000,00	-60 000,00	-47 229,72	-50 890,96
Årsbidrag		4 903 757,33	4 897 308,27	10 342 444,84	8 188 988,08
Planenliga avskrivningar		-4 909 884,60	-5 013 435,54	-4 906 487,82	-4 592 413,15
Nedskrivningar		0,00	0,00	0,00	-4 000,00
Extraordinära intäkter		0,00	0,00	0,00	0,00
Årets resultat		-6 127,27	-116 127,27	5 435 957,02	3 592 574,93
Ökning (-), minskning (+) av fonder		0,00	0,00	0,00	-793,84
Årets överskott (underskott)		-6 127,27	-116 127,27	5 435 957,02	3 591 781,09

¹ Grundbudget år 2016 inkl. budgetändringar under året.

² Noter se sidan 90.

Balansräkning

Belopp i euro per 31.12	Not nr. ³	Bokslut 2016	Bokslut 2015	Förändring 2015 - 2016
AKTIVA		162 692 362,09	161 086 552,66	1 605 809,43
A BESTÅENDE AKTIVA		129 418 658,98	129 001 176,08	417 482,90
I Immateriella tillgångar	11.	209 899,38	156 998,94	52 900,44
1. Imateriella rättigheter		4 820,41	8 034,02	0,00
2. Datorprogram		200 292,41	135 917,54	64 374,87
3. Övriga utgifter med lång verkningstid		4 786,56	13 047,38	-8 260,82
II Materiella tillgångar	11.	96 724 482,91	96 072 061,61	652 421,30
1. Mark- och vattenområden		10 824 981,92	10 902 217,13	-77 235,21
2. Byggnader		61 493 456,74	56 870 280,72	4 623 176,02
3. Fasta konstruktioner o anordningar		22 262 856,16	21 937 518,71	325 337,45
4. Maskiner och inventarier		1 957 484,24	2 002 996,20	-45 511,96
5. Övriga materialla tillgångar		26 000,00	26 000,00	0,00
6. Förskottsbetalningar, pågående nyanläggningar		159 703,85	4 333 048,85	-4 173 345,00
III Placeringar	12.	32 484 276,69	32 772 115,53	-287 838,84
1. Aktier och andelar		31 887 869,21	32 187 869,21	-300 000,00
4. Övriga fodringar		596 407,48	584 246,32	12 161,16
B FÖRVALTADE MEDEL		183 657,21	231 032,94	-47 375,73
1. Landskaps- o. statliga uppdrag		163 898,10	187 800,86	-23 902,76
2. Donationsfondernas särskilda täckning		19 759,11	43 232,08	-23 472,97
C RÖRLIGA AKTIVA		33 090 045,90	31 854 343,64	1 235 702,26
I Omsättningstillgångar		292 739,58	289 323,89	3 415,69
4. Övriga omsättningstillgångar		292 739,58	289 323,89	3 415,69
II Fordringar	14.	24 798 870,67	26 268 237,93	-1 469 367,26
Långfristiga fordringar		20 272 560,00	21 196 540,00	-923 980,00
2. Lånefordringar		20 272 560,00	21 194 040,00	-921 480,00
3. Övriga fordringar		0,00	2 500,00	0,00
Kortfristiga fordringar		4 526 310,67	5 071 697,93	-545 387,26
1. Kundfordringar		2 971 406,49	2 944 844,10	26 562,39
2. Lånefordringar		921 480,00	921 480,00	0,00
3. Övriga fordringar		526 238,90	988 442,11	-462 203,21
4. Resultatregleringar	15.	107 185,28	216 931,72	-109 746,44
IV Kassa och bank		7 998 435,65	5 296 781,82	2 701 653,83
PASSIVA		162 692 362,09	161 086 552,66	1 605 809,43
A EGET KAPITAL	16.	126 918 114,79	121 482 157,77	5 435 957,02
I Grundkapital		78 167 195,67	78 167 195,67	0,00
V Över-/underskott från tidigare år		43 314 962,10	39 723 181,01	3 591 781,09
VI Över-/underskott för räkenskapsåret		5 435 957,02	3 591 781,09	1 844 175,93
D FÖRVALTAT KAPITAL		482 369,71	545 245,33	-62 875,62
1. Landskaps- o. statliga uppdrag		155 386,10	174 564,86	-19 178,76
2. Donationsfondernas kapital	17.	317 046,19	361 563,87	-44 517,68
3. Övrigt förvaltad kapital		9 937,42	9 116,60	820,82
E FRÄMMANDE KAPITAL		35 291 877,59	39 059 149,56	-3 767 271,97
I Långfristigt främmande kapital		24 552 907,19	27 801 816,04	-3 248 908,85
2. Lån från finansinstitut, försäkringsinrättningar		14 267 620,16	16 217 192,22	-1 949 572,06
3. Lån från offentliga samfund		10 268 883,00	11 584 623,82	-1 315 740,82
7. Övriga skulder		16 404,03	0,00	0,00
II Kortfristigt främmande kapital		10 738 970,40	11 257 333,52	-518 363,12
2. Lån från finansinstitut, försäkringsinrättningar		2 041 000,64	1 858 143,48	182 857,16
3. Lån från offentliga samfund		1 315 740,82	1 244 049,58	71 691,24
5. Erhållna förskott		41 012,58	159 706,43	-118 693,85
6. Skulder till leverantörer	19.	2 764 792,81	2 242 644,58	522 148,23
7. Övriga skulder		840 876,39	1 472 568,92	-631 692,53
8. Resultatregleringar	21.	3 735 547,16	4 280 220,53	-544 673,37

³ Noter se sidan 92.

Finansieringsanalys

Belopp i euro	Budget år 2016 ¹	Bokslut 2016	Bokslut 2015
Kassaflödet i verksamheten			
Internt tillförda medel:	5 029 000,00	9 350 247,05	7 513 059,88
Årsbidrag	5 029 000,00	10 342 444,84	8 188 988,08
Extraordinära poster	0,00	0,00	0,00
Rättelseposter till internt tillförda medel	0,00	-992 197,79	-675 928,20
Investeringskassaflöde	-5 013 000,00	-4 323 161,77	-4 307 483,35
Investeringar i anläggningstillgångar	-5 013 000,00	-7 744 751,81	-6 784 511,83
Finansieringsandelar till investeringsutgifter	0,00	2 011 696,04	733 319,90
Försäljningsinkomster av anläggningstillgångar	0,00	1 409 894,00	1 743 708,58
Verksamhetens och investeringskassaflöde	16 000,00	5 027 085,28	3 205 576,53
Finansieringskassaflöde			
Förändringar i utlåningen:	0,00	-8 611,16	11 089,95
Ökning av utlåningen	0,00	-8 611,16	0,00
Minskning av utlåningen	0,00		11 089,95
Förändringar av lånestocken:	-2 550 000,00	-3 010 764,48	-7 335 138,16
Ökning av långfristiga lån	1 500 000,00		0,00
Minskning av långfristiga lån	-4 050 000,00	-3 010 764,48	-7 335 138,16
Förändring i eget kapital	0,00	0,00	-42 162,94
Övriga förändringar av likviditeten:	921 000,00	693 944,19	2 614 357,27
Förändring av förvaltade medel och förvaltad kapital	0,00	-15 499,89	-17 920,43
Förändring av omsättningstillgångar	0,00	-3 415,69	118,56
Förändring av lång- och kortfristiga fordringar	921 000,00	1 469 367,26	3 799 450,19
Förändring av räntefria lång- och kortfristiga skulder	0,00	-756 507,49	-1 167 291,05
Finansieringskassaflöde	-1 629 000,00	-2 325 431,45	-4 751 853,88
Förändring av likvida medel	-1 613 000,00	2 701 653,83	-1 546 277,35
Likvida medel 31 december	2 762 000,00	7 998 435,65	5 296 781,82
Likvida medel 1 januari	4 375 000,00	5 296 781,82	6 843 059,17
Summa förändring av likvida medel	-1 613 000,00	2 701 653,83	-1 546 277,35

¹ Stadsfullmäktiges grundbudget.

Finansiella nyckeltal

	Bokslut 2016	Bokslut 2015
Invånarantal 31 december	11 565	11 461
Drift		
Verksamhetsintäkter i procent av verksamhetskostnaderna:	28,6 %	27,7 %
- nyckeltalet beskriver avgiftsfinansieringens andel av verksamhetskostnaderna.		
Årsbidraget i procent av avskrivningarna:	210,8 %	178,2 %
- utgångspunkten är att kommunens egna medel är tillräckliga om årsbidraget är lika stort som kostnaderna för avskrivningar.		
Årsbidrag euro/invånare:	894	715
- årsbidrag per invånare är ett nyckeltal som används allmänt för bedömning av om den egna finansieringen är tillräcklig.		
Investeringar		
Intern finansiering av investeringar i procent:	180,4 %	135,3 %
- nyckeltalet anger hur stor del av den egna anskaffningsutgiften för investeringar som har finansierats med internt tillförda medel.		
Intern finansiering av kapitalutgifter i procent:	118,3 %	61,2 %
- detta nyckeltal utvisar årsbidragets procentuella andel av det totala beloppet av egna anskaffningsutgifter för investeringar, nettoökningen av utgivna lån och amorteringar på lån.		
Likviditet		
Kassamedel 31 december i miljoner euro:	8,0	5,3
- till kassamedel räknas finansiella värdepapper samt kassa och banktillgodohavanden.		
Kassautbetalningar i miljoner euro:	78,6	80,1
- beloppet visar de sammanlagda utbetalningarna som skett under året.		
Likviditet (kassadagar):	37	24
- nyckeltalet anger hur många dagars kassautbetalningar som kan täckas med kommunens kassamedel.		
Soliditet		
Soliditetsgrad i procent:	78,0 %	75,4 %
- soliditeten beskriver kommunens förmåga att bära underskott och kapacitet att klara av sina åtaganden på lång sikt.		
Finansieringsförmögenhet euro/invånare:	-212	-640
- nyckeltalet utvisar om de likvida tillgångarna räcker till för återbetalning av det främmande kapitalet.		
Lån		
Låneskötselbidrag:	3,2	1,1
- låneskötselbidraget visar om kommunens interna finansiering täcker räntor och amorteringar på främmande kapital. Finansieringen täcks vid värde 1 eller större.		
Relativ skuldsättningsgrad i procent:	45,9 %	53,5 %
- här anges hur stor del av kommunens verksamhetsintäkter som skulle behövas för återbetalning av det främmande kapitalet.		
Nettolån 31 december i miljoner euro:	2,2	7,2
- till nettolån räknas det främmande kapitalet minus det rörliga aktiva.		
Lånestock 31 december i miljoner euro:	27,9	30,9
- till lånestocken räknas hela det främmande kapitalet minus erhållna förskott, skulder till leverantörer, resultatregleringar och övriga skulder.		
Lån euro/invånare:	2 412	2 696
- lånebeloppet per invånare får man genom att dividera lånestocken med kommunens invånarantal vid utgången av bokslutsåret.		

Driftsnetto (årets överskott)

Belopp i euro inkl interna transaktioner	Budget år 2016 ¹	Bokslut 2016	Bokslut 2015
S:a driftsnetto totalt	-116 127,27	5 435 957,02	3 591 781,09
Stadsledning	-5 203 000,04	-3 635 938,72	-5 020 581,97
Finansiering (stadsledning)	52 111 608,70	55 287 270,96	57 963 034,26
4 mbk Pommern (stadsledning)	-276 152,28	-232 377,17	-236 830,03
Stadsutvecklingsnämnden	-525 865,00	-447 903,17	-346 638,41
Byggnadsnämnden	-157 263,00	-139 290,39	-145 487,31
Bildningsnämnden	-9 076 632,87	-8 957 156,67	-11 293 556,34
Kultur- och fritidsnämnden	-4 335 716,60	-4 122 793,29	-4 247 412,05
Socialnämnden	-27 113 059,69	-27 124 774,77	-28 906 808,98
Infrastrukturnämnden	-5 540 046,49	-5 191 079,76	-4 173 938,08

¹ Inkl. budgetändringar under året som presenteras under respektive anslag.

Investering

Belopp i euro	Budget 2016 ¹	Bokslut 2016	Bokslut 2015
S:a nettoinvestering totalt	-6 726 752,84	-5 615 359,56	-5 275 890,19
Stadsledning	-2 362 000,00	-2 235 493,49	-2 911 126,36
4mbk Pommern	-775 718,64	-53 221,64	-46 816,61
Finansiering (finansiering)	0,00	77 235,21	765 907,57
Bildningsnämnden	-150 000,00	-149 750,42	0,00
Kultur- och fritidsnämnden	-239 875,00	-48 300,80	-68 122,50
Infrastrukturnämnden	-3 199 159,20	-3 205 828,42	-3 015 732,29
Inkomster och utgifter totalt			
(+) Inkomster	3 198 125,00	2 129 392,25	1 509 506,70
(-) Utgifter	-9 924 877,84	-7 744 751,81	-6 785 396,89
(=) Summa investering	-6 726 752,84	-5 615 359,56	-5 275 890,19

¹ Inkl. budgetändringar under året som presenteras under respektive anslag.

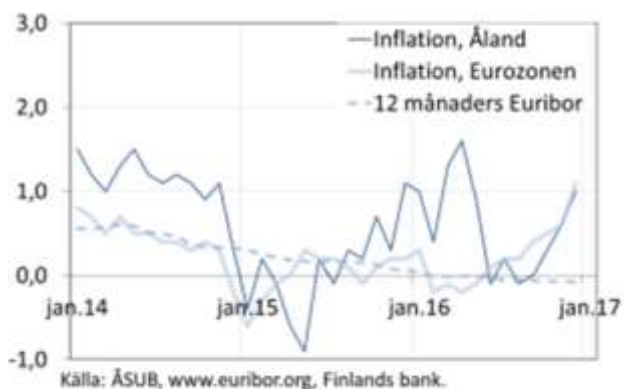
I investeringarnas utfall ovan ingår inte följande förändringar:

Återbetalning av fritt eget kapital från FAB Marstad	300 000,00	300 000,00
Förändringar i återbetalningsbara anslutningsavg.	-9 183,00	4 362,43
Nedskrivning av konstverk		4 000,00
Totalt	290 817,00	308 362,43

Den allmänna ekonomiska utvecklingen och utvecklingen inom kommunens område

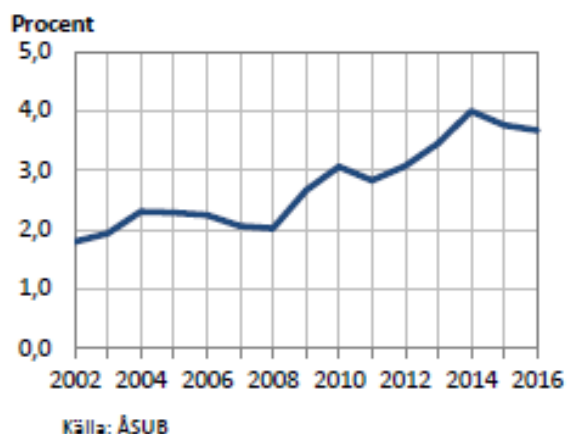
I konjunkturindikatorer 2016 (ÅSUB 2017:1) framgår det att den åländska ekonomin är direkt och indirekt beroende av förändringar i den internationella omgivningen, i synnerhet av utvecklingen i Finland och Sverige samt förändringar i oljepriset. ÅSUB räknar med att det relativt låga oljepriset fortsätter att ha en positiv inverkan på den åländska ekonomin. Färjetrafiken, men också den övriga handelssjöfarten gynnas av låga bunkerpriser. Fortsättningsvis låga bränslekostnader innebär att effekten av svaveldirektivet mildras.

Inflation och räntor, Åland och Euroområdet, 2013-2016

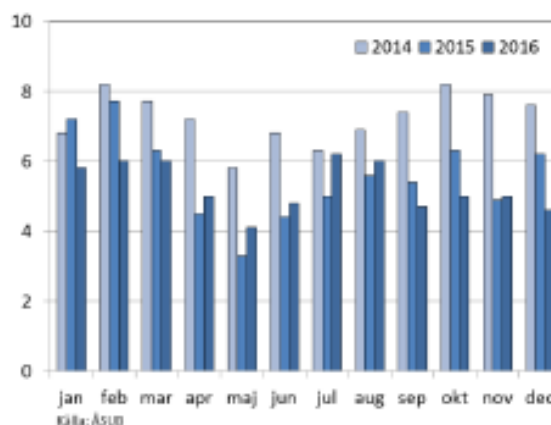
Inflationen i eurozonen låg under större delen av 2015 och första halvan av 2016 kring 0,0 procent. Det senaste halvåret steg den årliga inflationstakten och var i december 1,1 procent. Det närmsta året väntas inflationen fortsättningsvis ligga över en procent. Ökningen beror till stor del på det ökande oljepriset. Den årliga prisstegringen (inflationen) var 0,6 procent på Åland år 2016 (vilket är något högre än eurozonens medeltal) och 0,4 i Finland. Trenden i ECB:s långa referensränta (12 månader) har fortsatt neråt under 2016 för fjärde året i följd. Det avspeglar de kontinuerligt sjunkande interbankräntorna i Europa.

Relativ arbetslöshetstal 2002-2016 (procent):

En viktig konjunkturindikator är andelen arbetslösa i förhållande till arbetskraften. Den årsvisa arbetslöshetstrenden på Åland har varit uppåtgående sedan 2002. Den högsta nivån på 17 år nåddes 2014 (4,0 procent). Sedan dess har vi haft en svagt sjunkande arbetslöshet de två senaste åren, 2015 låg årsgenomsnittet på 3,8 procent och 2016 på 3,7

Ungdomsarbetslöshetsgrad 2014-2016 (procent):

Ungdomsarbetslösheten låg i likhet med arbetslösheten i stort på en lägre nivå under 2016 än tidigare år, även här med undantag för sommarmånaderna.

De åländska kommunernas skattesatser

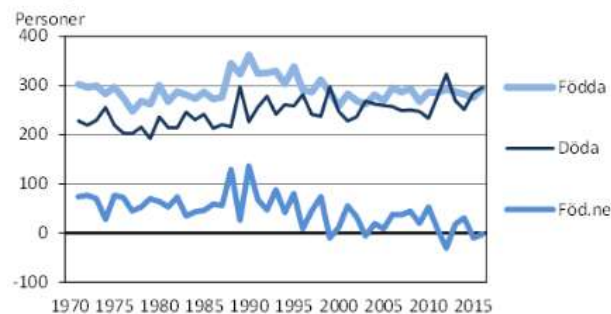
Mariehamns stads inkomstskattesats på 17,75 % var på samma nivå år 2016. För hela Åland ligger inkomstskattesatsen 2017 i genomsnitt på 17,61 procent jämfört med 17,73 procent för 2016. Finström och Jomala sänkte sina inkomstskattesatser inför 2017 med 0,50 procentenheter till 19,00 respektive Ålands lägsta 16,50 procent. Kökar har högsta inkomstskattesatsen med 19,75 procent tätt följt av Lumparland och Sund med 19,50 procent.

Mariehamn, Kumlinge och Sottunga tar ut fastighetsskatt på stadigvarande bostad, 0,30, 0,40 respektive 0,50 procent. Den allmänna skattesatsen är i genomsnitt 0,37 där Kumlinge höjde till 0,60 och Saltvik sänkte till 0,00 som tillsammans med Brändö är de enda kommunerna som inte tar ut någon allmän skatteprocent. Alla kommuner har 0,90 procent i fastighetsskatt för annan bostad.

Invånarantalet

Antalet invånare på Åland den 31 december 2016 är 29 214 personer. Ökningen är 164 personer större än 2015 och något högre än 2000-talets medelnivå. Mariehamns stads invånarantal för 2016 är 11 565 (11 461 år 2015).

Födda, döda och födelsenetto 1971-2016

Det föddes 293 barn under året, nästan 20 flera än 2015. Också antalet avlidna steg och blev 296, vilket är en ökning med ett tiotal från 2015 och den näst högsta siffran under 2000-talet. Födelsenettet, d.v.s. skillnaden mellan antal födda och döda, blev således ett minus på tre personer. Det var andra året i rad som Åland hade ett mindre födelseunderskott.

Hela befolkningsökningen berodde på flyttningsrörelsen som gav ett överskott på 239 personer. Denna siffra är på samma nivå som 2014, men mycket större än 2015 års överskott som var bara drygt 70 personer. Inflyttningen från utomnordiska länder fortsatte att öka och blev

217 personer, den största siffran hittills.

Utflyttningen halverades till 42 personer, varför även det utomnordiska flyttningsöverskottet blev rekordstort, 175 personer. Flyttningen gentemot Sverige och övriga Norden som 2015 visade minus gav nu ett överskott på 16 personer, vilket motsvarar 2000-talets genomsnitt. Inflyttningen ökade med 90 personer till nästan 440, men även utflyttningen till Norden steg med ett trettiotal personer till 420. Flyttningsöverskottet i förhållande till Finland ökade med drygt 40 personer till 48, men detta är ändå lägre än 2000-talets medelnivå. Bruttosiffror för flyttningen till och från Finland saknas ännu och därmed också uppgifter om den totala in- och utflyttningen för Åland.

Det föddes flera barn i Mariehamn 2016 än året före, men de avlidna var ändå något flera än de födda. Befolkningen ökade trots det med 104 personer tack vare ett stort flyttningsöverskott.

Trots flera födda och färre avlidna än 2015 fick skärgården ett födelseunderskott på 13 personer. Flyttningen gick i stort sett jämnt upp, två personer flera flyttade ut från skärgården än dit. Föglö ökade med sju personer och Brändö med en, medan befolkningen minskade i övriga skärgårdskommuner, mest i Kumlinge med nio personer. Den sammanlagda befolkningsförändringen för skärgården 2016 blev således minus 10 personer.

De åländska kommunernas budgetar 2017

I ÅSUB:s sammanställning (Offentlig ekonomi 2017:1) framgår det att kommunerna förväntar sig en ökning med närmare tio miljoner av verksamhetsintäkterna till 41,5 miljoner euro sammantaget. Under samma period förväntas verksamhetskostnaderna öka med över 20 miljoner euro till 177,5 miljoner. Av verksamhetskostnaderna utgör personalutgifterna den största andelen. För 2017 förväntas personalutgifterna bli en halv miljon högre än i 2015 års bokslut. Andelen av verksamhetskostnaderna är 48 procent. De sammanlagda skatteintäkterna beräknas uppgå till 108 miljoner, vilket är en ökning med över tre miljoner jämfört med bokslutet 2015. Två kommuner, Kumlinge och Kökar budgeterar lägre skatteintäkter för 2017 jämfört med bokslutet 2015, alla övriga kommuner förväntar sig högre skatteintäkter.

Hälften av kommunerna förväntar sig något högre landskapsandelar jämfört med bokslutet 2015, medan andra hälften tror på något lägre.

Sammantaget budgeteras 37 miljoner euro i landskapsandelar, i stort sett samma tilldelning som 2015.

Kommunernas sammanlagda årsbidrag beräknas till närmare tio miljoner, en minskning jämfört med bokslutet 2015 med drygt sju miljoner euro. Alla kommuner förutom Hammarland och Sottunga förväntar sig ett positivt årsbidrag. Finström, Föglö, Lemland och Mariehamn har ett årsbidrag som är högre än avskrivningarna. Totalt beräknas årsbidraget utgöra 91 procent av avskrivningarna. Det sammanlagda resultatet för räkenskapsperioden 2017 budgeteras till -0,9 miljoner. I 2015 års bokslut var resultatet 7,1 miljoner euro. Finström, Föglö, Lemland, Saltvik och Mariehamn budgeterar ett positivt resultat, medan resterande elva kommuner förväntar sig ett minusresultat.

Uppskattning av den sannolika kommande utvecklingen

Stadens sannolika utveckling av ekonomin under perioden 2017-19 ser relativt god ut. Det förutsätter dock bl.a. samfundsskatteintäkter i storleksordningen 6,1 milj. euro samt landskapsandelar och kompensationer på 6,7 milj. euro per år. Under nämnda period räknar staden med planenliga avskrivningar på -5,6 milj. euro och ett årsresultat på +0,4 milj. euro i medeltal. För att undvika nyupplåning, så är det årliga investeringsutrymmet satt till den genomsnittliga nivån -5,5 milj. euro. Med nuvarande ekonomiska planering ska lånestocken kunna minska med 25,1% till totalt 22,3 milj. euro vid utgången av år 2019, där den årliga nettoupplåningen då kommer att kunna minska med 2,3 milj. euro i genomsnitt.

Koncernen

Kommunkoncernen utgör en ekonomisk helhet med Mariehamns stad som modersamfund. Syftet med att presentera en balansräkning, resultaträkning, finansieringsanalys, finansiella nyckeltal och bokslutsnoter för koncernen är i första hand att ge en rättvisande bild av koncernens ekonomiska ställning som om koncernsamfunden utgjorde en enda bokföringsskyldig.

Koncernens balansomslutning år 2016 slutade på 229 840 271,30 euro och räkenskapsperiodens resultat blev 8 812 031,17 euro.

I enlighet med anvisningar från kommunsektionens bokföringsnämnd, ingår, förutom Mariehamns stad, följande dottersamfund och kommunalförbund i koncernens resultaträkning, balansräkning och finansieringsanalys år 2016: Fastighets Ab Marstad (inkl. FAB Dalnäs), Mariehamns Centralantenn Ab, Stiftelsen Sjökvarteret i Mariehamn r.f., Mariehamns Elnät Ab, Mariehamns Energi Ab, Mariehamns Hamn Ab, Ålands Omsorgsförbund kf, Södra Ålands Högstadiedistrikt kf (52,0 % av träningsundervisningen) och Ålands Miljöservice kf.

Modersamfund

Dottersamfund Modersamfundets ägarandel, 100 %
(vinst/förlust 2016 före bokslutsdispositioner och skatter)

Fastighets Ab Marstad
(818 667 euro)

Mariehamns Energi Ab
(202 481)

Mariehamns Centralantenn Ab
(-2 655 euro)

Mariehamns Hamn Ab
(1 702 063 euro)

Mariehamns Elnät Ab
(820 581 euro)

Stiftelsen Sjökvarteret
(-7 844 euro)

Kommunalförbund

Ålands Omsorgsförbund, 40,99 %

Södra Ålands Högstadiedistrikt,
Träningsundervisningen, 52,00 %

Ålands Miljöservice, 58,97 %

Ålands Producentansvar
(Ålands Miljöservice andel 100,00 %)

Intressesamfund

FAB Nyfahlers, 45,83 %
(FAB Marstad och modersamfundets
andel, 60,00 %)

Ålands Vatten, 37,50 %

ÅDA AB, 25,00 %

Mariehamns Bio Energi Ab (Mariehamns
Energis och modersamfundets andel 49,60 %)

Svinryggens Deponi Ab, 47,69 %
(Fusionerats med Ålands Problemvfall
den 31.12.2016)

Dotterbolagens nyckeltal	2016	2015	2014	2013
FAB Marstad				
Omsättning, belopp i tusen euro	4 332	4 215	4 122	3 727
Rörelsevinst	1 217	1 174	1 083	1 025
Avkastning på eget kapital, (ROE), %	8,2 %	7,3 %	4,3 %	3,8 %
Avkastning på investerat kapital, ROI, %	2,4 %	2,3 %	2,1 %	2,1 %
Soliditet, %	20,1 %	18,9 %	17,9 %	16,9 %
Investeringar	296	1 187	1 110	5 162
Jämställdhet, antal kvinnor/män	3/4	3/4	4/4	4/4
Miljö (koldioxidutsläpp kg/invånare/år)	20	14	22	26
Mariehamns Hamn Ab				
Omsättning, belopp i tusen euro	7 981	7 734	-	-
Rörelsevinst	2 581	2 936	-	-
Avkastning på eget kapital, (ROE), %	13,0 %	18,0 %	-	-
Avkastning på investerat kapital, ROI, %	7,0 %	9,0 %	-	-
Soliditet, %	36,0 %	33,0 %	-	-
Investeringar	2 136	2 932	-	-
Jämställdhet, antal kvinnor/män	3/18	3/18	-	-
Miljö (koldioxidutsläpp kg/invånare/år)	11,9	1,62	-	-
Mariehamns Elnät Ab				
Omsättning, belopp i tusen euro	9 477	9 366	9 377	0
Rörelseresultat	832	1 153	1 046	0
Rörelsemarginal %	8,8 %	12,3 %	11,2 %	-
Räkenskapsperiodens vinst	194	190	142	0
Vinstmarginal %	2,1 %	2,0 %	1,5 %	-
Avskrivningar enligt plan	917	861	811	-
Eget kapital	5 197	5 186	5 132	4 990
Avkastning på eget kapital (ROE) %	11,6 %	16,6 %	15,9 %	-
Avkastning på investerat kapital (ROI) %	8,9 %	12,3 %	11,2 %	-
Soliditet %	53,3 %	49,8 %	45,2 %	-
Balansomslutning	12 885	12 850	12 596	12 861
Investeringar	623	696	583	-
Anslutningsavgifter	1 924	1 863	1 788	1 720
Miljö (koldioxidutsläpp kg/invånare/år)	1,56	1,54	1,39	-
Jämställdhet, antal kvinnor/män	2,8/14,4	2,8/13,7	2,7/12,8	1,7/13,0
Mariehamns Energi Ab				
Omsättning, belopp i tusen euro	11 641	11 473	12 898	12 675
Rörelsevinst	249	613	-110	-38
Avkastning på eget kapital, (ROE), %	4,0 %	10,2 %	-3,8 %	-2,4 %
Avkastning på investerat kapital, ROI, %	3,4 %	7,2 %	-1,2 %	-0,4 %
Soliditet, %	31,3 %	33,2 %	28,8 %	30,2 %
Investeringar	419	567	444	955
Jämställdhet, antal kvinnor/män	2,8/17,9	2,8/17,6	3,1/16,8	2,6/16,6
Miljö (koldioxidutsläpp kg/invånare/år)	479	297	831	580

Soliditet (justerat eget kapital/balansomslutning-erhållna förskott)

Avkastning på eget kapital (ROE) (Resultat före bokslutsdispositioner och skatter)/genomsnittligt justerat eget kapital

Avkastning på investerat kapital (ROI) (Resultat före bokslutsdispositioner och skatter + finansiella kostnader)/

(balansomslutning-räntefria skulder)

Nyckeltal saknas för MCA och Sjäkvarteret.

Koncernens resultaträkning		BOKSLUT	BOKSLUT
Belopp i euro	Not	2016	2015
Verksamhetens intäkter		51 839 052,46	50 743 934,89
Verksamhetens kostnader		-90 182 760,06	-87 118 254,31
Andel av intressebolagens vinst		69 511,72	60 135,47
Verksamhetsbidrag		-38 274 195,88	-36 314 183,95
Skatteinkomster		50 941 274,25	48 019 956,41
Landskapsandelar		6 722 626,17	6 622 071,61
Finansiella intäkter och kostnader	28.	-742 013,69	-1 015 385,93
Ränteintäkter		28 956,60	32 285,74
Övriga finansieringsinkomster		97 997,07	52 318,29
Räntekostnader		-778 753,64	-994 906,10
Övriga finansieringskostnader		-90 213,72	-105 083,86
Årsbidrag		18 647 690,85	17 312 458,14
Avskrivningar och nedskrivningar			
Avskrivningar enligt plan		-8 795 635,22	-8 402 800,27
Extraordinära poster		0,00	0,00
Räkenskapsperiodens resultat		9 852 055,63	8 909 657,87
Bokslutsdispositioner		0,00	-552,12
Räkenskapsperiodens skatter		-105 510,36	-97 021,48
Latenta skatter		-455 242,92	-646 344,77
Minoritetsandelar		-32 958,95	-87 266,18
Räkenskapsperiodens överskott (underskott)		9 258 343,40	8 078 473,32

Koncernens balansräkning

Belopp i euro per 31.12

	Not	BOKSLUT 2016	BOKSLUT 2015
A k t i v a			
A BESTÅENDE AKTIVA		206 487 635,47	205 172 121,68
I Imateriella tillgångar		446 362,35	487 002,99
Immateriella rättigheter		99 974,13	133 714,22
Övriga utgifter med lång verkningstid		346 388,22	353 288,77
II Materiella tillgångar		199 104 771,97	197 865 893,93
Mark- och vattenområden		11 529 248,52	11 605 763,12
Byggnader		165 690 296,61	161 218 626,29
Fasta konstruktioner o. anordningar		15 547 461,00	16 064 243,42
Maskiner och inventarier		3 776 366,72	3 683 893,16
Övriga materiella tillgångar		242 666,66	220 640,57
Förskottsbet. o. nyanläggningar		2 318 732,46	5 072 727,37
III Placeringar		6 936 501,15	6 819 224,76
Aktier och andelar		6 839 929,50	6 716 920,20
Lånefordringar		96 571,65	102 304,56
B FÖRVALTADE MEDEL		395 739,27	452 787,34
Landskapsuppdrag		163 898,10	187 800,86
Donationsfondernas särsk. täckning		231 841,17	264 986,48
C RÖRLIGA AKTIVA		22 956 896,56	20 746 927,77
I Omsättningstillgångar		1 406 758,46	1 224 753,81
Material och varor		1 406 758,46	1 224 753,81
II Fordringar		7 137 150,01	7 491 534,28
Långfristiga fodringar		0,00	0,00
Lånefordringar hos dottersamfund		0,00	0,00
Kortfristiga fordringar		7 137 150,01	7 491 534,28
Försäljningsfordringar		6 038 049,98	5 746 350,11
Lånefordringar		5 732,91	6 869,20
Övriga fordringar	29.	903 047,17	1 450 890,31
Resultatregleringar	30.	190 319,95	287 424,66
III Finansiella värdepapper		101 296,14	0,00
IV Kassa och bank		14 311 691,95	12 030 639,68
Kassamedel		14 311 691,95	12 030 639,68
S : a A k t i v a		229 840 271,30	226 371 836,79
P a s s i v a			
A EGET KAPITAL	31.	127 016 053,20	117 338 784,73
Grundkapital		78 167 195,67	78 167 195,67
Tidigare års/vinst och förlust		39 590 514,13	31 093 115,73
Räkenskapsperiodens resultat		9 258 343,40	8 078 473,33
MINORITETSANDELAR		544 127,46	1 262 901,28
D FÖRVALTAT KAPITAL		694 451,77	766 999,73
Lanslaps och statliga uppdrag		165 323,52	183 681,46
Donationsfondernas särskilda täckning		529 128,25	583 318,27
E FRÄMMANDE KAPITAL		101 585 638,87	107 003 151,05
I Långfristigt		82 526 101,50	89 063 321,52
Lån från finansiella institut och försäkringsanstalter		40 083 457,06	43 488 668,24
Lån från offentliga samfund		34 300 244,13	36 895 622,07
Långfristigt räntebärande kapital		74 383 701,19	80 384 290,31
Övriga långfristiga skulder	32.	8 142 400,31	7 836 313,48
Latent skatteskuld			842 717,73
Långfristigt räntefritt främmande kapital		8 142 400,31	8 679 031,21
II Kortfristigt		19 059 537,37	17 939 829,53
Lån från finansiella institut och försäkringsanstalter		3 346 465,08	3 129 152,50
Lån från offentliga samfund		3 185 326,70	3 116 501,43
Kortfristigt räntebärande kapital		6 531 791,78	6 245 653,93
Erhållna förskott		357 386,23	480 928,69
Leverantörsskulder		4 452 844,66	3 254 317,55
Övriga kortfristiga skulder	32.	956 569,33	1 690 749,79
Resultatregleringar	30.	5 462 984,71	6 268 179,57
Latent skatteskuld		1 297 960,66	
Kortfristigt räntefritt främmande kapital		12 527 745,59	11 694 175,60
S : a P a s s i v a		229 840 271,30	226 371 836,79

Koncernens finansieringsanalys	BOKSLUT	BOKSLUT
Belopp i euro	2016	2015
Verksamhetens kassaflöde	17 480 735,93	16 481 137,25
Årsbidrag	18 647 690,85	17 312 458,14
Extraordinära poster	0,00	0,00
Räkenskapsperiodens skatter	-105 510,36	-97 021,48
Korrigeringsposter	-1 061 444,56	-734 299,41
Investeringskassaflöde	-8 571 275,30	-10 504 159,35
Investeringsutgifter	-11 696 978,25	-12 681 187,83
Finansieringsandelar för investeringsutgifter	2 011 696,04	733 319,90
Försäljningsink. av tillg. bland bestående aktiva	1 114 006,91	1 443 708,58
Verksamhetens och investeringskassaflöde	8 909 460,63	5 976 977,90
Finansieringskassaflöde		
Förändringar av utlåning	-2 878,25	17 254,37
Ökning av utlåningen	-2 878,25	17 254,37
Minskning av utlåningen		0,00
Förändringar i lånebeståndet	-5 636 604,76	-6 051 035,42
Ökning av långfristiga lån	104 979,01	4 058 380,87
Minskning av långfristiga lån	-5 793 276,76	-10 484 709,97
Förändring av kortfristiga lån	51 692,99	375 293,68
Förändringar i eget kapital	-764 218,36	-37 238,05
Övriga förändringar i likviditeten	-224 706,99	-404 413,20
Förändring av förvaltade medel och förvaltad kapital	224 826,91	206 323,75
Förändring av omsättningstillgångar	-182 004,65	455 326,38
Förändring av fordringar	168 331,64	817 057,55
Förändring av räntefria skulder	-435 860,89	-1 883 120,88
Kassaflödet för finansieringsdel	-6 628 408,36	-6 475 432,30
Förändring av likvida medel	2 281 052,27	-498 454,40
Förändring av likvida medel	2 281 052,27	-498 454,40
Likvida medel 31.12.	14 311 691,95	12 030 639,68
Likvida medel 1.1.	12 030 639,68	12 529 094,08

Koncernfinansiella nyckeltal	Bokslut	Bokslut
	2016	2015
Koncernens årsresultat, milj.euro:	9,3	8,1
Räkenskapsperiodens resultat (ingår i det egna kapitalet)		
Kassamedel 31.12, milj.euro:	14,3	12,0
Kassa, bank och finansiella värdepapper		
Kassalikviditet i procent:	75,1%	67,1%
Kassa, bank och finansiella värdepapper/kortfristiga skulder		
Soliditetsgrad i procent:	55,3%	51,8%
Eget kapital/balansomslutningen		
Nettolån 31 december i miljoner euro:	78,6	86,3
- till nettolån räknas det främmande kapitalet minus det rörliga aktiva.		
Lånestock 31.12, milj.euro:	80,9	87,5
Främmande kapitalet minus erhållna förskott, skulder till leverantörer, resultatregleringar, övriga skulder och latent skatteskuld.		
Lån euro/invånare:	6 997	7 632
Lånestock 31.12 per invånare i euro		
Verksamhetsintäkter/verksamhetskostnader i procent:	58,25 %	58,09 %
Årsbidrag/avskrivningar i procent:	-185,38 %	-224,82 %
Årsbidrag euro/invånare:	1 511	1 811

Personalbokslut

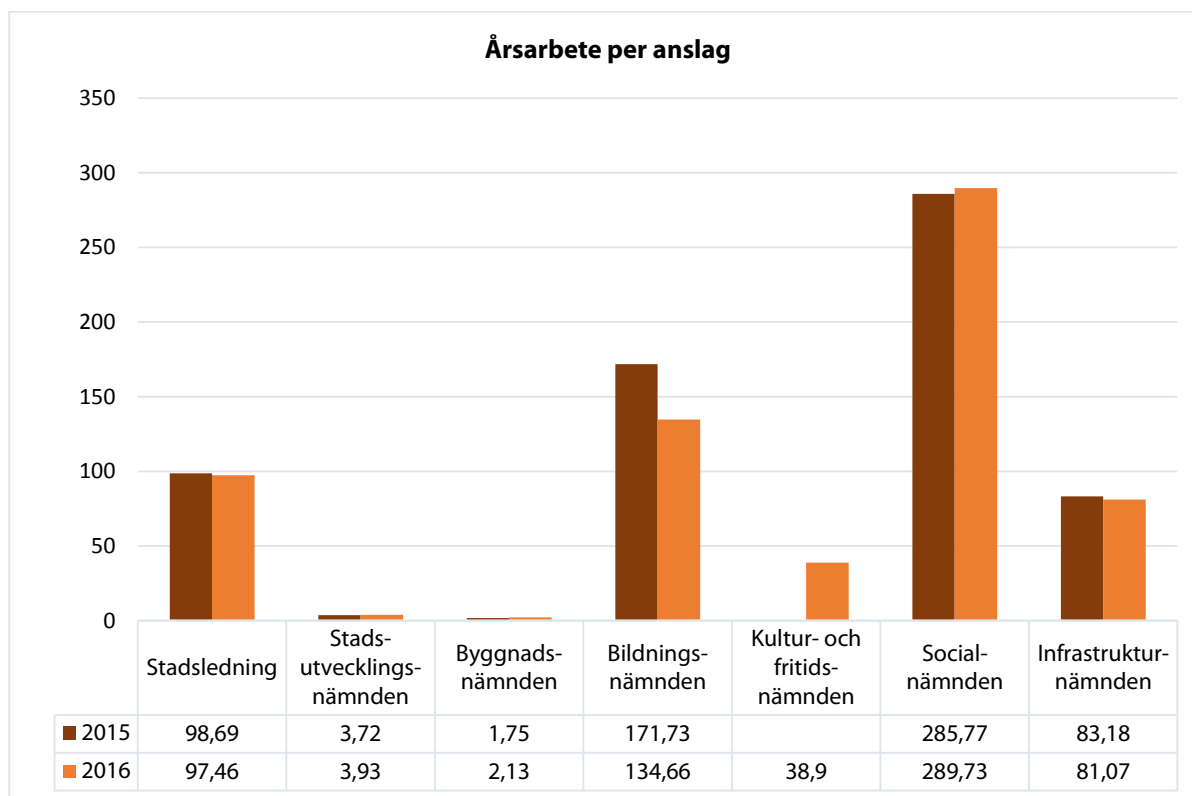
Personalstyrka och -struktur

Den totala förverkligade årsarbetstiden¹ inom Mariehamns stad under 2016 uppgick till 647,88 årsarbetare, varav 74 % kvinnor och 26 % män.

Totalt årsarbete	2013	2014	2015	2016
Årsarbete totalt (ordinarie och tillfälliga)	889,88	852,54	820,19	839,89
Frånvaro (inkl. Semester) i årsarbete	204,49	187,62	175,35	192,01
Förverkligat årsarbete ¹	685,39	664,92	644,84	647,88

Det förverkligade årsarbetet fördelar sig över de olika anslagen enligt nedanstående tabell som även visar en jämförelse med föregående år.

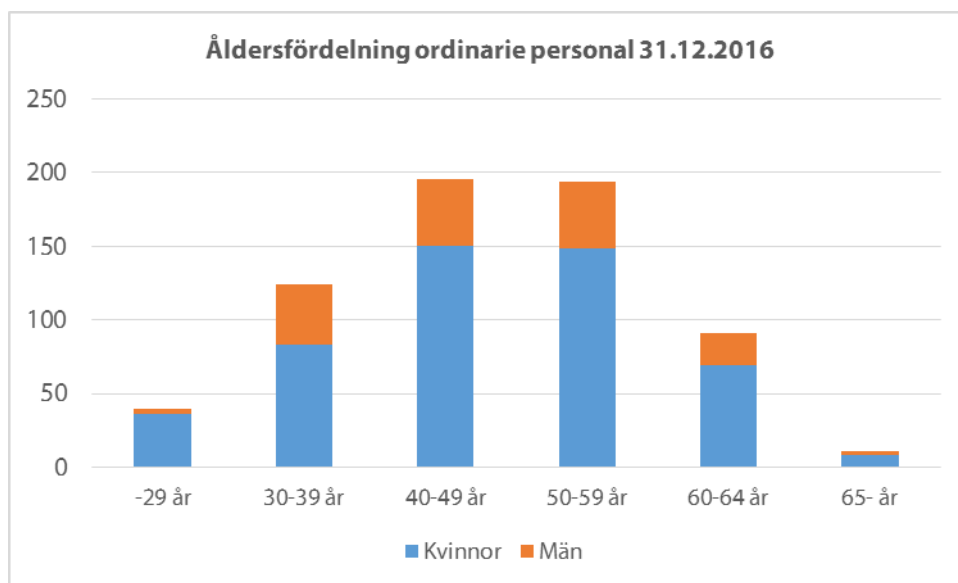
Från början av året delades bildningssektorn i en kultur- och fritidssektor och en bildningssektor. En kultur- och fritidsnämnd tillsattes.

¹ Årsarbete = + ordinarie och tillfälligt anställda totalt – frånvaro. För deltidsanställda uträknas årsarbete enligt $\text{sysselsättnings\%} / 100 * \text{anställningstid i månader} / 12$.

Medelåldern 31.12.2016 för personal med ordinarie anställning var 47,3 år (2015: 47,3 år).

Kvinnornas medelålder var 47,4 år och männens 47,3 år.

Under 2016 beviljades totalt 49 personer, varav 37 kvinnor och 12 män, någon form av pension. Se tabell nedan.

	Totalt 2013	Totalt 2014	Totalt 2015	Kvinnor 2016	Män 2016	Totalt 2016
Ålderspension	33	23	16	26	8	34
Deltidspension	5	3	4	2	4	6
Invalidpension	7	-	2	2	-	2
Delinvalidpension	1	1	1	3	-	3
Rehabiliteringsstöd	3	-	-	4	-	4
Totalt	49	27	23	37	12	49

Den genomsnittliga åldern för personer som avgått med ålderspension under året var 63,9 år. Medelåldern för personer som blivit deltidspensionerade under 2016 var 61,7 år.

Stadens pensionsutgiftsbaserade avgift för 2016 var 1 179 045,53 euro och förtidsavgiften var 179 359,59 euro.

Personal

Kommunala sektorn fick nya kollektivavtal år 2014. Avtalen är i kraft 1.5.2014–28.2.2017. Under år 2016 höjdes lönerna från 1.2.2016 med en allmän förhöjning på 16 e/0,47 %. Den totala lönesumman uppgick till 32,2 milj. euro (2015: 32,3 milj. euro).

För personalutbildning användes 224 923 euro, vilket är 0,7 % av lönesumman (2015: 0,6 %).

Mariehamns stad deltog i januari för tredje året i rad i Jobbchansen, en mässa arrangerad av Ålands näringsliv. Representanter från stadens olika sektorer fanns på plats under dagen och mässan lockade många besökare. Jobbchansens målgrupp är studerande, här ges möjlighet för arbetsgivare och studenter att knyta kontakter.

I april arrangerades inspirationsföreläsningen "Kraft och lust både på jobbet och hemma" för stadens medarbetare. Föreläsare var Mats Petersson och föreläsningen handlade om förståelse av vad kroppen behöver för att prestera på en önskvärd nivå. Föreläsningen erbjöds vid två tillfällen i stadshuset och lockade drygt 230 åhörare.

Nya annonsmallar för stadens gemensamma annonsering utvecklades under året. De nya platsannonserna i tidningarna är kortfattade med en hänvisning till stadens hemsida där annonserna finns i sin helhet. Fortsättningsvis publiceras platsannonserna i sin helhet även på AMS och TE-tjänsters sidor samt marknadsförs via stadens Facebook-sida.

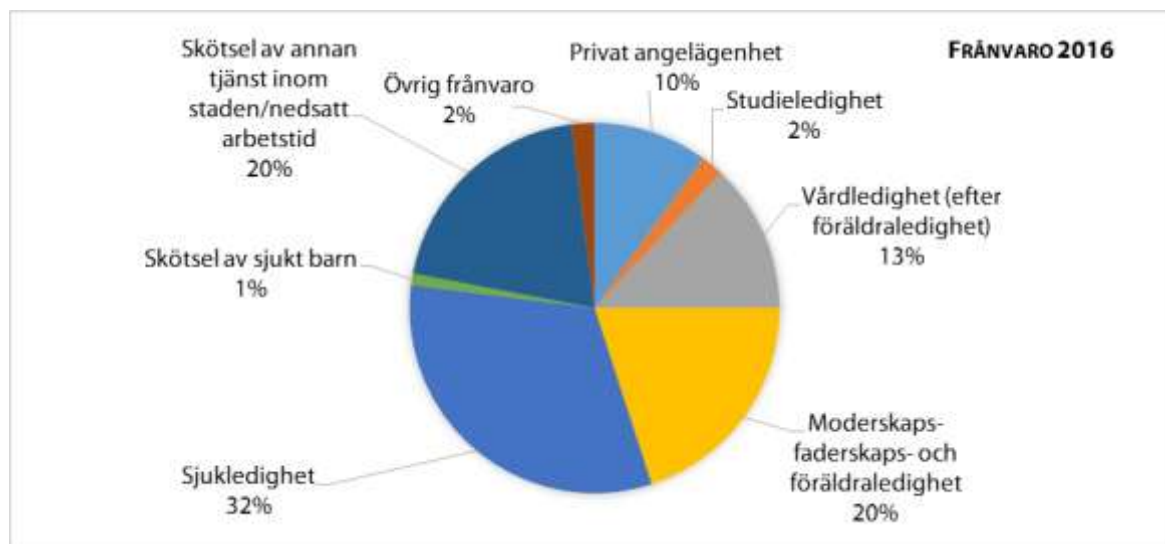
Årets utmaning för stadens medarbetare var gemensam träning under ledning av stadsanställd triathlet Marcus Brandt med genomförande av Käringsund triathlons företagslagstafett som målsättning! Hela 11 lag, med tre deltagare i varje lag, genomförde triathlon med bravur i augusti.

Inför arbetet med reviderad personalstrategi tillfrågades personalen om vad "världens bästa arbetsplats" kännetecknas av. 150 medarbetare svarade, med denna tio-i-topp lista som resultat.

1. Fungerande, tydlig, öppen och jämlik kommunikation
2. Bra gemenskap- hela arbetsgruppen, både kollegor och chef
3. Delaktighet
4. Respekt
5. Förtroende – tillit – att inte bli kollad
6. Dialog – gott diskussionsklimat
7. Alla känner sitt ansvar och sina befogenheter och håller sig till dem
8. Tillräcklig fortbildning
9. Bra, tydliga och gemensamma mål som alla jobbar mot
10. Information

Frånvaro

Frånvaron från arbetet, exklusive semester, motsvarade 118,7 årsarbetare varav 86 % kvinnor och 14 % män. Nedanstående diagram visar vilken typ av frånvaro det gällt.

Sjukfrånvaron under 2016 motsvarade 37,61 årsarbetare vilket är en minskning jämfört med

föregående år. Även antalet sjukfrånvarotillfällen minskade under 2016. Se tabell nedan.

	2013	2014	2015	2016	Procent
Sjukfrånvaro i årsarbetare	32,53	36,68	39,83	37,61	100
- Sjukfrånvaro i årsarbetare, kvinnor	25,17	29,56	33,15	30,70	82
- Sjukfrånvaro i årsarbetare, män	7,36	7,12	6,68	6,91	18
Sjukfrånvarotillfällen	1 587	2 142	2 216	2 176	100
- Sjukfrånvarotillfällen, kvinnor	1 167	1 620	1 781	1 702	78
- Sjukfrånvarotillfällen, män	420	522	435	474	22

Då sjukfrånvaron i årsarbetare minskat innebär det även att sjukfrånvaroprocenten har minskat. År 2016 var sjukfrånvaron 4,75 % av vanligen arbetad tid. Vidare har både frånvaro med

rehabiliteringsstöd på grund av sjukdom och frånvaro på grund av arbetsolycksfall minskat jämfört med föregående år.

	2013	2014	2015	2016
Sjukfrånvaroprocent	3,95	4,51	5,02	4,75
Frånvaro med rehabiliteringsstöd pga. sjukdom, i årsarbetare	1,90	2,77	2,86	2,20
Sjukfrånvaro pga. arbetsolycksfall, i årsarbetare	1,20	1,21	1,61	0,95

Ledarskap

Under året hölls ett ledarskapsseminarium för stadens samtliga ledare. Tema var "framtidens ledarskap" med Göran Krafft från framtidsforskarna Kairos Future som föreläsare. Ledarna har erbjudits professionell coaching i yrkesrelaterade frågor. Ledarskapet ska kännetecknas av tydlighet, coaching, dialog samt samarbete och respekt.

Jämställdhet

Arbetet med revideringen av stadens jämställdhetsplan fortlöpte hela året. I samband med detta arbete utvecklades även en likabehandlingsplan som sattes samman med jämställdhetsplanen. Efter behandling i stadsstyrelsen remitterades planerna åter för fortsatt bearbetning.

Stadens ordinarie personal bestod 31.12.2016 av 75 % kvinnor och 25 % män. Bland ledningen, förvaltningscheferna, är 56 % kvinnor och 44 % män. Av de ordinarie anställda arbetar 71 % av kvinnorna heltid, motsvarande siffra hos männen är 90 %. Av de som arbetar deltid är 89 % kvinnor och 11 % män. Under 2016 togs föräldraledighet ut av 58 personer (2015: 47), 60 % kvinnor och

40 % män. Kvinnorna tog i medeltal ut 151 kalenderdagar per person (2015:131) vilket motsvaras av 23 kalenderdagar hos männen (2015: 28).

Arbetskydd

Under året 2016 har 49 arbetsplatsolyckor inrapporterats, en ökning med 21 fall jämfört med föregående år. Olyckorna skedde mest i arbete 41 stycken och 8 stycken på väg från eller till arbetet. Största delen var halkningsolyckor av något slag. Ingen allvarlig olycka eller tillbud rapporterades.

Staden kommer i samband med arbetsplatsbesöken som görs med företagshälsovården att aktivt prioritera förebyggande av olycksfall på arbetsplatserna.

Arbetskyddskommissionen har på sina möten behandlat förutom lagstadgade ärenden vilka knep kan vidtas för att minska sjukskrivningar på grund av psykisk ohälsa.

Säkerheten har förbättrats i stadshuset som en åtgärd att minska riskerna för hot och våld.

Ett arbetsplatsbesök och två riktade arbetsplatsbesök gjordes under år 2016.

Nyckeltal

	2013	2014	2015	2016
Sjukfrånvaroprocent	3,95	4,51	5,02	4,75
Sjukfrånvaro i årsarbete	32,53	36,68	39,83	37,61
Kostnader för förebyggande hälsovård per årsarbete	31,92	37,05	34,42	37,58
Kostnader för frivillig sjukvård per årsarbete	69,06	69,46	64,53	70,46
Kostnader för personalförmåner per årsarbetare	49,22	55,27	66,47	63,44
Antal arbetsolycksfall	43	46	28	49

Hållbarhetsbokslut

Uppföljning av Mariehamns stads miljömål och hållbarhetsarbete

Staden är en viktig aktör i omställningen till ett hållbart samhälle. Staden har en hög ambition och målsättning för miljöarbetet och i arbetet med att nå en hållbar utveckling har stadens miljömål en central roll. Miljöpolicy och miljömål fastställs av stadsfullmäktige. Mariehamn stad har valt att fokusera på följande målområden:

- Begränsad klimatpåverkan
- Hållbar energi
- God inomhusmiljö
- Hållbar konsumtion
- Hållbara lokaler och byggnationer

Mariehamns stad fortsatt miljöcertifierad

Till vår hjälp för att Mariehamn stads miljöarbete ska bli verkningsfull har vi valt miljöledningssystem enligt den internationella standarden ISO 14001. Miljöledningssystemet utgör stadens interna verktyg för att minska miljöpåverkan från stadens verksamheter.

Ständig förbättring är ett nyckelbegrepp inom miljöledningsarbetet som innebär att myndigheten ska kunna visa att miljöförbättringar faktiskt uppnås genom det miljöarbete som bedrivs.

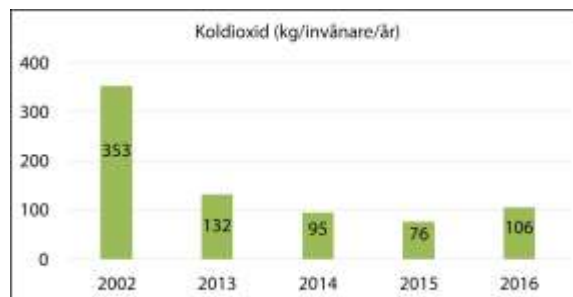
Detta kontrolleras årligen av revisorer från ett certifieringsorgan. Den 26-28 januari 2016 gjorde revisorer från certifieringsorganet A3CERT besök vid stadens förvaltningsenheter. A3CERT konstaterade efter genomförd revision att Mariehamns stad har kunnat påvisa en effektiv implementering, underhåll och förbättring av sitt ledningssystem samt förbättring utifrån fastställda mål.

Stadsfullmäktige har den 28.01.2014 beslutat att följande fem miljömål ska gälla för förvaltningen av stadens verksamheter:

Miljömål 1 - Minska koldioxidutsläppen

Minska koldioxidutsläppen. Stadens övergripande klimatmål är att utsläppen av växthusgaser per invånare från verksamheter som staden kan kontrollera efter den 31 december 2017 är 75 % lägre än de uppskattade utsläppen 2002 (Utsläppen räknas som koldioxidekvivalenter och omfattar de sex växthusgaserna enligt Kyotoprotokollet och IPCC:s definitioner).

Nuläge koldioxidutsläpp

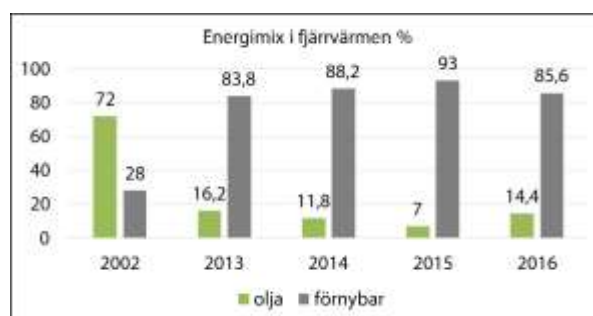
Koldioxidutsläppen för år 2016 är ca 70 procent lägre än 2002 års utsläpp.

Fördelningen av koldioxidutsläpp

Den största enskilda posten är fortfarande fastighetsenergin. Fjärrvärme- och elförbrukningen i fastigheterna står för ca 65 % av den totala klimatbelastningen.

Hur stor andel av fjärrvärmens som är oljebaserad är starkt beroende på hur våra vintrar är. De senaste årens vintrar har varit mildare jämfört med det graddagstalet som används vilket är ett mått på uppvärmningsbehovet, rekordet hittills var år 2015 som var 19 procent lägre än det normala graddagstalet för Mariehamn. Åren 2013, 2014 och 2016 var alla ungefär på samma nivå d.v.s. ca 8 procent lägre än normala graddagstalet. Dessa förhållanden speglar ganska väl hur stor andel av spetslasten som är oljebaserad under ett år.

Nedan följer några konkreta exempel på vad som genomförts eller påbörjats under 2016 inom klimatområdet:

Hållbar energi

Lotsbroverket

Sett till enskilda objekt är det Lotsbroverket som har gjort störst skillnad under senaste året. Under 2016 ökade den interna elproduktionen från biogas med drygt 100 % jämfört med året innan, ökningen motsvarade 425 000 kWh.

Hållbara lokaler och god inomhusmiljö

Övernäs högstadie

Under året färdigställdes Övernäs skola som till sin utformning klassas som lågenergibyggning. På skolan installerades även en solcellsanläggning som ska kunna producera ca 7 000 kWh under ett normalår. Närproducerad förnybar el är en pusselbit i ett hållbart energisystem men också i detta fall ett värdefullt pedagogiskt verktyg inom undervisningen för elever i grundskolan.

Trobergshemmet

Klimatförändringarna är ett faktum. Vi måste, förutom att bidra till att minska halten av växthusgaser i atmosfären, även planera för hur vi ska anpassa oss till ett förändrat klimatet. Klimatanpassning innebär att minska sårbarheterna i samhället. Förutom högre medeltemperatur förväntas kraftiga värmeböljor bli allt vanligare. Den ökade temperaturen under sommarhalvåret kan innebära att särskilda boenden behöver kylas. Särskilt utsatta är vissa riskgrupper och äldre personer. Hur ser nuvarande och framtida kylbehov ut i Trobergshemmet och i så fall vad finns för tänkbara klimatsmarta lösningar?

Frågeställningen kan utredas med hjälp av ett examensarbete i energiteknik, vilket påbörjades under våren 2016 och slutförs inom första halvåret 2017.

Hållbara transporter

Sjöfarten

Under 2016 påbörjade arbetet med en anläggning som möjliggör landström till fartyg som anlöper kajplats fem i hamnen. Elanslutning innebär att fartygen stänger av motorerna vid kaj och använder el från land för att driva funktioner ombord. Koldioxidutsläppen minskar kraftigt och utsläppen av svaveldioxid, kväveoxid och partiklar reduceras till ett minimum. Dessutom ger elkraft från land en tystare hamnmiljö. Anslutningen till landström bygger på frivillighet och det kräver

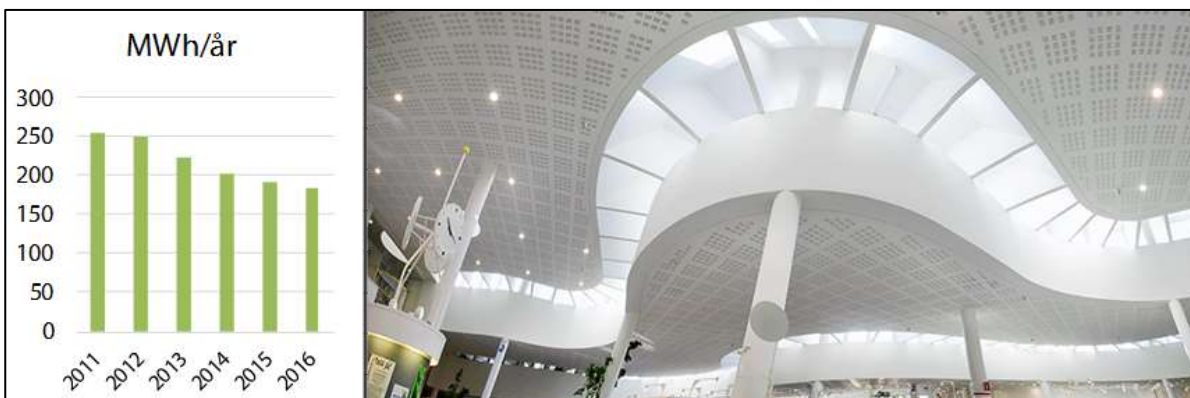
också att rederierna måste bygga om ställverk och kablage på färjorna för att kunna koppla in dem. Första fartyg som har möjlighet att använda landström istället för olja är Viking Lines Rosella eftersom fartyget angör denna kajplats vid sista ankomsten till Mariehamn på kvällen och ligger förtöjd över natten.

Det här är ett jättekiv i arbetet för minska klimatbelastningen, enbart för Rosella innebär det att det årligen sparas in 450 kubikmeter olja, vilket motsvarar en reduktion av bl.a. 1 300 ton koldioxid och 18 ton kväveoxider. Detta motsvarar t.ex. 12 års kollektivtrafik i staden gällande koldioxidmängder. Anläggningen förväntas kunna invigas inom första halvan av 2017.

Kollektivtrafiken

En fredag i mörka december kunde resenärer testa på att åka elbuss på utvalda sträckor i staden. Testdagen anordnades i samarbete med Mariehamns stad, Ålands teknologi- och energicentrum, Viking Line Buss AB och den finska busstillverkaren Linkker. Eldriften skapar nya möjligheter för städer att ställa om kollektivtrafiken i hållbar riktning och skapa en trafiksäkrare och hälsosammare miljö med mindre buller och bättre luftkvalitet. En övergång till eldriven busstrafik skulle ge en årlig sänkning av drygt 90 ton koldioxid.

Energiförbättringar

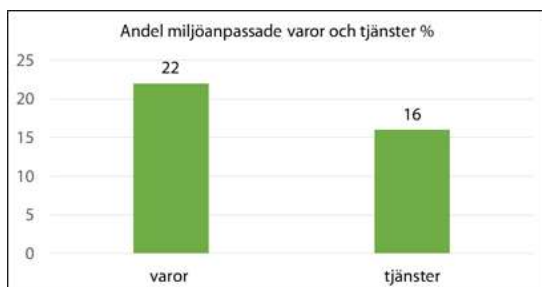
Ett bra exemplet på energiförbättringar mellan åren 2011-2016 har åstadkommit i stadsbiblioteket. Sedan 2011 har elförbrukningen minskat med 70 000 kWh, största anledningen till detta är att majoriteten av belysningen är ersatt av LED samt att ventilationen är optimerad till verksamhetsbehoven.

Miljömål 2 - Öka inköpen av miljöanpassade varor och tjänster

Av inköpta varor och tjänster ska efter den 31 december 2017 ifråga om dess ekonomiska värde minst 50 % vara miljöanpassade. (Med miljöanpassade tjänster avses tjänster utförda av företag, som kan redovisa att de i sin verksamhet tillämpar trovärdiga rutiner för miljöstyrning t.ex. ISO 14001, EMAS eller motsvarande. Med miljöanpassade varor avses varor som uppfyller kriterier föreskrivna för miljömärkningar för varans användningsområde, t.ex. Svanen, Bra Miljöval, Energiklass A, KRAV och LUOMU.)

Nuläge

Andel miljöanpassade varor och tjänster var 22 respektive 16 procent av de totala inköpen. För vissa enskilda upphandlade produktgrupper där staden har gällande ramavtal syns en bra utveckling, t.ex. gällande kontorsmateriel där andelen miljömärkta varor är ca 60 %.

Miljömål 3 - Öka andelen ekologiska livsmedel

Andelen livsmedel, som produceras enligt ekologiskt hållbara metoder och som staden tillhandahåller skola, dagis och äldreomsorg m.m. ska efter den 31 december 2017 ifråga om livsmedlens ekonomiska värde uppgå till minst 30 % för att sedan den 31 december 2020 uppgå till minst 50 %.

Nuläge

Andelen ekologiska livsmedel under 2016 var 12 % sett till hela stadens inköp inom kostenheten.

Taktik för att nå målet

Genom att fortsätta att ställa krav om andelen ekologiska livsmedel i samband med framtida upphandlingar och inköp.

Avtal färdigt för ekologisk mjölk

Från och med december har stadens skolelever och daghemsbarn för första gången tillgång till åländskproducerad ekologisk mjölk. När Mariehamns stads kostservice avslutade upphandlingen av mjölk i december var det ÅCA som gav det bästa anbudet. Det innebär att de uppfyller både miljö- och livsmedelskraven, djurskyddskraven samt gav det bästa priset. Ekoandelen uppskattas öka åtminstone med 5 % i och med avtalet med ÅCA. Vi hoppas att stadens avtal kan bidra till att bygga en långsiktig hållbar mjölkproduktion på Åland.

På bild: Johannes Snellman Vd ÅCA, Sari Hautamäki kostservicechef Mariehamns stad, Ulf Simolin miljösamordnare Mariehamns stad, Stefan Blomqvist försäljningschef ÅCA.

Klimatsmart mat

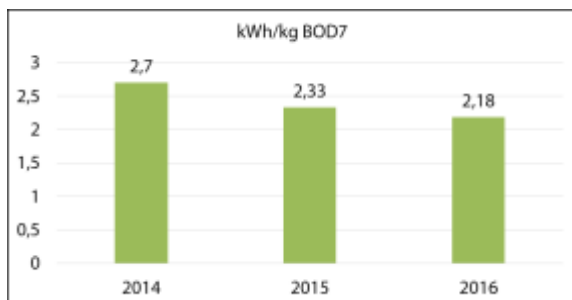
Det finns många väl förankrade argument för att minska konsumtionen av kött. Ett av argumenten är den stora klimatbelastningen från köttproduktionen. Klimatbelastning för en färdig vegetarisk rätt är ca 0,5 kg koldioxid jämfört med en köttträtt ca 2 kg koldioxid. Köttfri lunch har varit funnits i Mariehamns skolor och daghem en längre tid, vilket serveras en gång i veckan. Det innebär att varje vecka minskar klimatbelastningen med ca 1,8 ton koldioxid, vilket motsvarar samma klimatbelastning som att köra en personbil ca 8 000 km.

Miljömål 4 – Optimera avloppsreningen

Andelen köpt el i Lotsbroverket under 2014-2017, ska i genomsnitt minska med minst 5 % årligen räknat som elförbrukning per behandlad mängd BOD₇¹.

Nuläge energi

Målet uppfylldes. Andelen köpt energi (olja och el) som användes minskade med 7 % jämfört med 2015. Den totala BOD-mängden till verket under 2016 var 671 731 kg. För att åstadkomma en 99,4 % rening krävdes 2,18 kWh köpt energi per kilogram BOD₇.

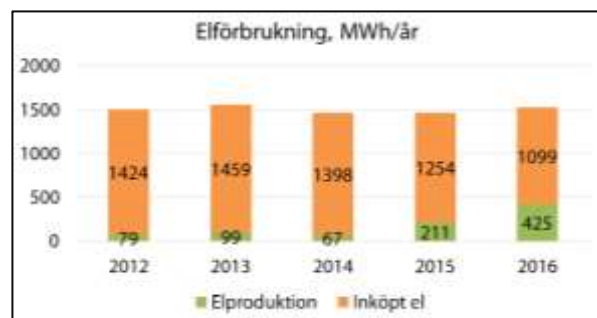

¹ Biochemical Oxygen Demand (förkortat BOD; på svenska ungefär "biokemisk syreförbrukning") är ett mått på hur mycket biologiskt nedbrytbar

substans det finns i vatten. BOD är en kemisk analys för att avgöra hur snabbt organismer förbrukar syrgas i en given mängd vatten. Enheten för BOD anges i milligram syrgas per liter över 7 dagar (mg O₂/l/7d)

Verkets interna delprocesser som möjliggör att ta tillvara den stora metangasproduktionen handlar om gaspannan (värmeproduktion) och gasgeneratoren (elproduktion). Efter montering av den nya gasgeneratoren hösten 2015 har driften optimeras under 2016. Driftpersonalen har med stor skicklighet åstadkommit lösningar som har ökat den interna elproduktionen från biogas med drygt 100 % jämfört med året innan, ökningen motsvarade 425 000 kWh. Den ökade energimängden kan jämföras med vad 20 normalvillor förbrukar på ett år.

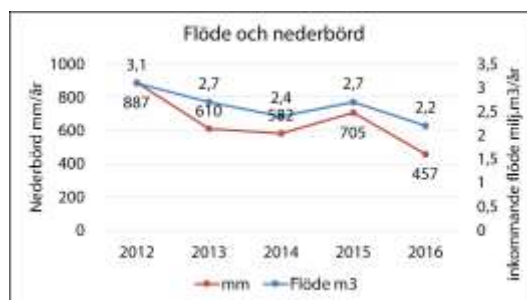
Den fortsatta optimeringen av gasgeneratoren har bidragit till att förbrukningen av inköpt el minskade med 155 MWh jämfört med 2015.

Nuläge avloppsrening

År 2016 var nederbördsmängden 457 mm, ca 23 procent mindre än det normala 595 mm. Tack vare den låga nederbördsmängden och en utebliven belastning från större snösmältning var det inkommande flödet till verket endast 2,2 miljoner kubikmeter.

Avloppsreningen klarade de ställda reningskraven i gällande miljötillstånd, fosfor -97,6 (krav 95 %), kväve -74,9 (krav 70 %) och BOD -99,4 (krav 95 %).

Analys av tungmetaller i avloppsslammet

Förutom recipientprovtagning i vattenområden har slammet som uppstår som en restprodukt vid verket provtagits sedan 2002. Årligen producerar verket ca 3 000 kubikmeter slam. Kvalitén på avloppsslam från reningsverk är en spegelbild av vilka miljögifter som omsätts i samhället. Resultaten från provtagningarna visar mycket låga halter av tungmetallerna bly, kadmium och kvicksilver, rapporten kan hämtas i sin helhet på stadens hemsida.

Miljömål 5 – God inomhusmiljö

Stadens samtliga byggnader som omfattas av kraven på återkommande ventilationskontroll ska senast den 31 december 2017 ha en dokumenterat fungerande ventilation. Av stadens fastigheter ska efter den 31 december 2017 i fråga om radon 100 % av fastigheterna ha ett gränsvärde på maximalt 200 Bq/m³ för radon i bostäder och nya byggnader samt daghem, skolor och inom äldreboenden samt maximalt 400Bq/m³ på arbetsplatser.

Nuläge

Marstads fastigheter

Första radonmätningrundan 2013 inkluderade alla fastigheter. Vid fyra fastigheter som hade något förhöjda värden vid första rundan gjordes åtgärder samt därefter uppföljningsmätningar under 2014, vilka gav godkända värden. Fortlöpande utförs inspektion och rengöring av ventilationskanaler enligt riktlinjer och filterbyte görs två gånger per år.

Mariehamns stad

Långsiktiga underhållsplaner för stadens fastigheter är fastställda och är finns dokumenterade i datahanteringsprogrammet Pondus. I underhållsplanerna finns föreskrivna krav gällande ventilationsanläggningar enligt räddningsförordning 2006:11 beaktade. Ventilationsanläggningar där mat lagas yrkesmässigt rengörs varje år, skolorna uppfyller rengöringsintervallet och daghem samt övriga lokaler är påbörjade enligt de uppgjorda underhållsplanerna.

Vid stadens fastigheter gjordes första radonmätningrundan 2012 vilket innebar att 98 mätningar gjordes. Vid fyra fastigheter noterades något förhöjda värden. Efter vidtagna åtgärder

gjordes uppföljningsmätningar vilka gav godkända värden.

Varje år utförs nya mätningar om organisationsstrukturen har ändrats eller att nya byggnader har uppförts. Under 2016 gjordes 15 mätningar som alla gav halter understigande gränsvärden.

Projekt för god inomhusmiljö i daghemmen

Arbetet med att göra stadens daghem så giftfria som möjligt påbörjades i mars 2015, då stadens daghemsföreståndare genomgick en förberedande utbildning gällande giftfria daghem. Nästa steg var en inventering av alla stadens daghem. Inventeringen gällde bland annat leksaker, pysselmaterial, inredning, städning och mathantering. Projektet syftade även till att öka medvetenheten och kunskaperna kring kemikalier i daghemmen. Resultatet av inventeringen färdigställdes mars 2016 och visade att plast-, skumgummi- och textilmaterial som kan innehålla skadliga ämnen förekommer i en viss mängd och detta innebär en potentiell risk för exponering av barnen. Överlag såg det dock bra ut, ingen anledning finns till oro eller panik på något sätt. En handlingsplan med förslag till förbättringsåtgärder utarbetades, handlingsplanen visar vad staden kan göra för att förbättra både på kort och på lång sikt. Under det gångna året har man har plockat bort de värsta miljöbovarna och uppmärksammat planens riktlinjer när man inhandlat nytt.

När staden planerade det nya daghemmet Skutan har man genomgående strävat till att allt ska vara miljövänligt och giftfritt. Alla gardiner och sofftyger är utan flamskyddsmedel, mattorna är miljömärkta, liksom madrasser, kuddar och täcken. Bordsskivorna på borden i avdelningarna är förutom giftfria också ljuddämpande.

Demokratibokslut

Demokratibokslutets syfte och bakgrund

Under föregående mandatperiod (2012-2015) fastställde fullmäktige att Mariehamns stad ska upprätta ett demokratibokslut, vilket nu görs för femte året i rad. I demokratibokslutet redovisas såväl grundläggande fakta som vilka demokratifrämjande åtgärder staden gjort under året.

Det fullmäktige som tillträdde i januari 2016 fastställde övergripande mål för mandatperioden. Det mål som tydligast kan kopplas till främjande av demokrati är att "Delaktigheten och engagemanget i staden ska vara högt."

Den representativa demokratin

Stadsfullmäktige

Stadsfullmäktige väljs vid allmänna val vart fjärde år. Vissa ändringar i sammansättningen kan ske under åren, t.ex. om en förtroendevald flyttar från Mariehamn.

Valdeltagandet i staden steg till 64,43 procent i valet 2015 och ett nytt fullmäktige tillträdde i januari 2016. Fullmäktige har bestått av 27 ordinarie ledamöter varav 11 är kvinnor. Det motsvarar 40 procent vilket är en höjning från förra mandatperioden då andelen kvinnor uppgick till 19 procent. Fullmäktiges presidium (ordförande, första vice ordförande och andra vice ordförande) är alla män.

Fullmäktigeledamöternas medelålder var 53,3 medan medianåldern var 52. Motsvarande siffror för en genomsnittlig Mariehamnare var 42,9 respektive 44 år. En genomsnittlig fullmäktigeledamot är således äldre än en genomsnittlig Mariehamnare.

Fullmäktigeledamöterna per ålder och kön

Ålderskategori	Kvinnor	Män
70-	2	2
60-69	0	5
50-59	4	5
40-49	2	3
30-39	2	0
20-29	1	1
	11	16

Under året har fullmäktige sammanträtt vid 12 tillfällen. Sammanträdena är öppna för allmänheten och kungörs i båda lokaltidningarna

samt på stadens hemsida ca en vecka innan mötet.

Under 2016 filmades och direktsändes fullmäktiges sammanträden både som webbsändningar och i det vanliga TV-nätet. Det är även möjligt att se sammanträdena i efterhand via stadens hemsida. Antalet unika sidvisningar för direktsändningen på hemsidan motsvarade i genomsnitt 73 tittare per sändning. För sändningarna i det vanliga TV-nätet saknas tittarsiffror. Antalet tittare som går in och ser sändningarna i efterhand har under året ökat med 31,74 procent, till 440 unika sidvisningar.

Övriga kollegiala organ

Övriga kollegiala organ omfattas av den jämställdhetslagstiftning som innebär att andelen kvinnor respektive män i ett organ måste vara minst 40 %. Representationen med avseende på kön är således totalt sett jämn i dessa organ.

Stadsstyrelsens ordförande är en man medan de två vice ordförandena är kvinnor. Tre av sex nämndordföranden är kvinnor. I fyra av de sex nämnderna är viceordförande en kvinna.

Medelåldern för de ordinarie medlemmarna i stadsstyrelsen samt stadens nämnder är 52 år. Medelåldern för ordinarie medlemmarna i Äldrerådet är 73 år.

Antalet förtroendevalda i stadens egna, ordinarie inrättade, kollegiala organ uppgår till 85.

Demokratiåtgärder som gjorts under året

Staden arbetar i enlighet med fastställda målsättningar aktivt för att öka medborgarnas möjlighet till delaktighet och inflytande. En viktig grund för att kunna engagera sig är att man som medborgare har tillgång till information.

Innehållet på stadens hemsida uppdateras kontinuerligt och utgör stommen i den digitala kommunikationen. Under 2016 var antalet unika sidvisningar 514 865 st. på www.mariehamn.ax (2015: 510 672 st.). Andelen nya användare ökade med 5,52 procent (2015: 3,02 procent).

Möjligheten att lämna synpunkter, förbättringsförslag och felanmälningar via e-formulär finns samlade på en plats på hemsidan. Platsen lyfts fram med en egen ikon på startsidan med texten Ta kontakt. Under 2016 ledde e-formuläret till 36 åtgärder.

Insatser för särskilda grupper som annars har begränsade möjligheter att delta utgör en viktig del av demokratiarbetet. Både mariehamn.ax och bibliotek.ax är anpassade så att besökare med nedsatt syn kan ta del av innehållet genom att lyssna. Hemsidorna är också responsiva vilket innebär att de anpassar sig till aktuell skärmstorlek. I slutet av året genomfördes en genusanalys av bilder och texter på mariehamn.ax.

Allmänhetens användande av olika sociala medier fortsätter att öka. För många är sociala medier ett självklart sätt att både ta del av information och att kommunicera. Sociala medier erbjuder så gott som alltid möjlighet till tvåvägskommunikation och därmed har arbetet med att stärka stadens närvaro på sociala media fortsatt under året.

På stadens officiella Facebook-sida finns information om lediga tjänster inom stadens organisation, lediga tomter samt annat allmännyttigt för stadens invånare. Sidan är en bra kanal för att nå ut med brådskande information. Staden har sedan tidigare haft nischade Facebook-sidor för stadsbiblioteket, kultur, idrott, Mariebad, räddningsverket, ungdomsgårdarna och Medis. I maj 2016 startades en gemensam sida för Mariehamns ungdomsgårdar och i november 2016 startades en sida för äldreomsorgen. Fältarna, ungdoms- och fritidsledarna har egna profiler.

Den officiella Facebook-sidan hade 1 809 följare vid utgången av 2016 (2015: 1 592 st.). Det mest spridda inlägget under 2016, med 6 825 dynamiska visningar, gällde gratulationer till IFK Mariehamn och inbjudan till guldfesten på torget. Tätt efterföljt, på drygt 6 700 visningar vardera, kom inlägget om nya cykelpumpar i centrum samt inlägget om sommarjobb på markenheten.

Under året har Mariehamns stad lagt upp flera filmer på sin officiella YouTube-kanal och såväl Ytternäs skolbibliotek som Fältarna har Instagramkonton. LinkedIn används inte aktivt, men Mariehamns stad har en basbeskrivning av sin verksamhet där.

Vad gäller den fysiska miljön har staden årligen följt upp vilka åtgärder som vidtagits för förbättrad tillgänglighet. Från och med 2013 sker den uppföljningen som en integrerad del av infrastrukturnämndens bokslut.

Handläggningstid för behandling av inlämnade medborgarinitiativ och motioner

Tiden för att handlägga motioner och medborgarinitiativ är varierande och beror på motionens eller initiativets komplexitet. Om handläggningen kräver utlåtanden av andra myndigheter eller organisationer kan staden inte ensamt påverka tiden utan är beroende av externa parter arbete och prioriteringar.

Under året slutbehandlades 21 motioner av stadsfullmäktige. Den genomsnittliga handläggningstiden för de slutbehandlade motionerna uppgick till 403 dagar. Handläggningstiden spänner över ett brett intervall där den längsta handläggningstiden uppgår till 1 671 dagar (4 år 7 månader och 1 dag) och den kortaste uppgår till 27 dagar. Medianvärdet ger en mer rättvisande bild av ett snitt för handläggningstider i fall som detta, där de enskilda motionernas handläggningstid spänner över ett mycket brett spektrum. Medianvärdet för handläggningstiden för de slutbehandlade motionerna under året var 188 dagar.

Fyra medborgarinitiativ kom in under året, av vilka 3 stycken även slutbehandlades under 2016. Handläggningstiden var i medeltal 55 dagar och medianvärdet uppgick till 51 dagar. Den längsta handläggningstiden uppgick till 113 dagar och den kortaste till 2 dagar.

Demokratiåtgärder sektorvis

Stadsledningen

Som del av arbetet med delgeneralplanen för Mariehamns centrum har ett allmänt möte för samtliga fastighetsägare och berörda föreningar inom planområdet och fem möten för fastighetsägare för de sex olika kvarteren hållits. Därtill har stadsarkitekten haft diskussionsmöten med olika fastighetsägare. En del av att ta fram underlag till delgeneralplanen för Mariehamns centrum var genomförandet av barnkonsekvensanalysen med Ålands lyceums konstelever och arrangerandet av en huvudsakligen digital medborgardialog med syfte att få medborgarnas synpunkter på "bra plats" och "plats som kan förbättras" i Mariehamns centrum utgående från snedprojicerad flygbild över planområdet. Redan under hösten 2015 hördes 35 barn i åldern 9 – 15 år i det förberedande arbetet med centrumets delgeneralplan. I mars 2016 bjöds eleverna in till information om nuläget och återkoppling kring hur deras synpunkter tagits tillvara. Eleverna fick

utvärdera arbetsmetoden och ge synpunkter på kommitténs riktlinjer för det fortsatta planarbetet. Eleverna uppskattade att de hade involverats.

Under året har stadsutvecklingsnämnden och stadsarkitektkansliet hållit ett samrådsmöte enligt Ålands plan- och bygglag, för stadsdelen Sveden.

Stadskansliet har det övergripande ansvaret för stadens hemsida och handleder sektorernas egna webbredaktörer. I november arrangerades en fortbildning i jämställdhet för webbredaktörerna, som därefter genomförde en genusanalys av bilder och texter på hemsidan. Arbetet för att stadens hemsida och övrigt informationsmaterial ska upplevas jämställt och jämlikt kommer fortsätta.

En aftonskola på temat tillgänglighet arrangerades för politiker och tjänstemän i januari. En tillgänglighetsinventering som gjorts av några av stadens offentliga byggnader samt centrummiljön presenterades, följt av en workshop. I november arrangerades en "prova-på-dag" för att öka förståelsen för hur det är att leva med en funktionsnedsättning.

Inför stadens utlåtande om sänkt rösträttsålder i kommunalval hördes elever i två skolklasser (åk 9) och resultatet från hörandena ledde till att staden beslutade att stöda en sänkning av rösträttsåldern till 16 år.

Interna inspirationstillfällen på temat medborgardialog har hållits och information om metoder för medborgardialog finns på stadens intranät.

Bildningssektorn

Elevrådsmöten och sedvanliga föräldramöten hålls regelbundet i stadens skolor.

Elevråden diskuterar aktuella frågor och arbetar mobbningsförebyggande. Några särskilda aktiviteter som de olika elevråden arbetat med under året är upprustning av elevcaféet i Strandnäs Södra, utvärdering av Ytternäs skolas julfest och förslag till nytt upplägg och i Strandnäs Norra har elevrådet jobbat fram en ny klätterställning tillsammans med fastighetsavdelningen.

Alla skolor har aktiva Hem & skolföreningar som bland annat tagit fram förslag på hur mobbning kan motarbetas. De olika hem & skolföreningarna har även arbetat med några fokusområden: i Strandnäs har man planerat klubbverksamhet för eleverna, i Ytternäs har man utvärderat julfesten vilket lett till ändrat

arrangemang och i Övernäs skola deltog föreningen i planeringen av skolbiblioteket inför ombyggnaden.

Medis arrangerar ett brett utbud av kurser och deltagarna gör kursutvärderingar efteråt. Utvärderingarna används för att utveckla verksamheten.

Medis håller restaurangdagar när inflyttade som går på SFI kurser får laga mat från sitt hemland och sälja. Det är mycket populärt och främjar integration.

Kultur- och fritidssektorn

I november lanserade kultur- och fritidssektorn en e-tjänst som innebär att bidrag kan sökas via webben. E-tjänsten riktar sig till föreningar, arbetsgrupper, organisationer och privatpersoner i Mariehamn. Den sökande kan följa med handlägningsprocessen och även se vilka bidrag man tidigare ansökt och fått beslut om. Inför tjänstens lansering arrangerades ett informationstillfälle.

I slutet av oktober nylanserades bibliotek.ax på responsiv plattform. Bibliotek.ax är en portal för alla åländska bibliotek. Stadsbiblioteket, som centralbibliotek, har lett arbetet.

Stadsborna kan dessutom till exempel lämna inköpsförslag till biblioteket och föreslå kandidater till kultur-idrottsstipendiet.

Infrastruktursektorn

Tillgänglighets- och trafiksäkerhetsåtgärder redovisas fr.o.m. 2013 i infrastruktursektorns bokslut. Alla användar- och trafikantgrupper beaktas jämlikt vid planering av sanering, nybyggnad och tillgänglighet av trafikleder och allmänna områden.

Medborgare som själva vill bidra till skötseln av närområden har fortsättningsvis möjlighet att ingå skötselavtal med staden. Tillsammans kommer parterna överens om vilka åtgärder som får göras. Sektorn bidrar med olika trafikarrangemang, tillfälliga överlåtelser av gatu- eller parkmark och information i dialog och i samarbete med tredje sektorns aktörer och olika

verksamhetsutövare vid alla evenemang som ordnas i staden årligen.

Allmänheten har möjlighet att rapportera fel och brister i allmänna områden och trafikleder via felanmälan på stadens hemsida.

Sociala sektorn

Brukarundersökningar har gjorts inom socialservice och hemtjänst.

Vårstämning på daghemsgårdar har genomförts i samarbete med vårdnadshavare och personal från barnomsorgen och fastighetsavdelningen.

Barnomsorgen har tagit i bruk en digital lärplattform, Unikum, för att underlätta dialogen med vårdnadshavare och synliggöra kopplingen mellan styrdokument och praktiskt arbete.

Anhörigträffar har arrangerats på Trobergshemmet och Odalgården.

Deltagande i Äldremässan på Röda Kors-gården.

Fältare och äldreomsorg finns på Facebook.

Sammanlagt har 5 969 tjänstemannabeslut fattats under året gällande beviljande av service, stöd och fastställande av avgifter. 17 rättelseyrkanden har inlämnats till socialnämnden.

Stadsledningen

Kanslichef: Emma Dahlén

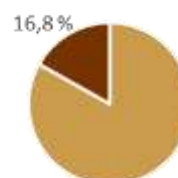
Finanschef: Peter Carlsson

Personalchef: Ritva Bergholm

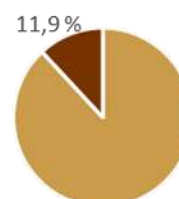
Stadsledning, exkl. finansiering o. 4 mbk Pommern

Resultaträkning och investering	Budget	Bokslut	Bokslut
Belopp i euro	2016	2016	2015
RESULTAT			
Verksamhetsintäkter	6 344 417	6 434 513	5 397 204
Försäljningsintäkter	80 550	106 604	167 349
Avgiftsintäkter	0	2 946	2 587
Understöd och bidrag	153 000	258 447	251 563
Övriga intäkter	186 036	165 104	227 069
Interna verksamhetsintäkter	5 924 831	5 901 412	4 748 636
Tillverkning för eget bruk	0	0	355
Verksamhetskostnader	-11 359 308	-9 935 966	-10 242 046
Personalkostnader	-6 446 131	-5 547 242	-5 997 336
Löner och arvoden	-5 093 653	-4 183 831	-4 720 751
Lönebikostnader	-1 352 478	-1 363 411	-1 276 586
Pensionskostnader	-1 058 584	-1 063 054	-1 018 632
Övriga lönebikostnader	-293 894	-300 357	-257 954
Köp av tjänster	-2 315 802	-2 114 581	-2 105 572
Material, förnödenheter och varor	-1 587 738	-1 434 715	-1 429 262
Understöd	-30 000	-30 200	-30 000
Övriga verksamhetskostnader	-190 790	-44 693	-62 193
Interna verksamhetskostnader	-788 845	-764 535	-617 682
-därav internhyra	-352 449	-346 040	-364 196
-därav kost- och lokalservice	-66 228	-66 228	-65 016
-därav IT-kostnader	-163 811	-163 811	0
Verksamhetsbidrag	-5 014 890	-3 501 453	-4 844 487
Driftsbidrag	-5 014 890	-3 501 453	-4 844 487
Årsbidrag	-5 014 890	-3 501 453	-4 844 487
Planenliga avskrivningar	-188 110	-134 486	-176 095
Årets resultat	-5 203 000	-3 635 939	-5 020 582
Årets överskott (underskott)	-5 203 000	-3 635 939	-5 020 582
INVESTERING			
Inkomster	1 588 000	1 587 500	0
Utgifter	-3 950 000	-3 822 993	-2 911 126
S:a investering	-2 362 000	-2 235 493	-2 911 126

Del av verksamhetsintäkter

Del av verksamhetskostnader

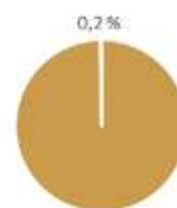

Ökad budget på driften genom omdisponering: personalkostnader 58 728,00, köp av tjänster 1 272,04.
Ökad budget på investeringar genom tilläggsanslag: utgifter 25 000,00.

4 mbk Pommern

Resultaträkning och investering	Budget	Bokslut	Bokslut
Belopp i euro	2016	2016	2015
RESULTAT			
Verksamhetsintäkter	0	0	197
Försäljningsintäkter	0	0	0
Avgiftsintäkter	0	0	0
Understöd och bidrag	0	0	0
Övriga intäkter	0	0	197
Interna verksamhetsintäkter	0	0	0
Tillverkning för eget bruk	0	0	0
Verksamhetskostnader	-208 473	-195 632	-200 697
Personalkostnader	0	0	-23 733
Löner och arvoden	0	0	-18 626
Lönebikostnader	0	0	-5 107
Pensionskostnader	0	0	-4 060
Övriga lönebikostnader	0	0	-1 048
Köp av tjänster	0	-19	-2 643
Material, förnödenheter och varor	0	0	-2 020
Understöd	-192 000	-192 090	-167 643
Övriga verksamhetskostnader	0	0	-400
Interna verksamhetskostnader	-16 473	-3 523	-4 258
-därav internhyra	0	0	0
-därav kost- och lokalservice	0	0	0
-därav IT-kostnader	0	0	0
Verksamhetsbidrag	-208 473	-195 632	-200 500
Driftsbidrag	-208 473	-195 632	-200 500
Årsbidrag	-208 473	-195 632	-200 500
Planenliga avskrivningar	-67 679	-36 745	-36 330
Årets resultat	-276 152	-232 377	-236 830
Årets överskott (underskott)	-276 152	-232 377	-236 830
INVESTERING			
Inkomster	1 330 000	212 824	141 028
Utgifter	-2 105 719	-266 046	-187 844
S:a investering	-775 719	-53 222	-46 817

Del av verksamhetskostnader

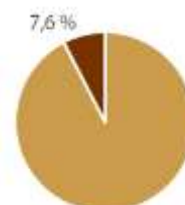

Ökad budget på investeringar genom tilläggsanslag: utgifter 445 718,64.

Finansiering (stadsledning)

Resultaträkning och investering	Budget	Bokslut	Bokslut
Belopp i euro	2016	2016	2015
RESULTAT			
Verksamhetsintäkter	2 838 927	2 917 762	2 557 377
Försäljningsintäkter	0	0	0
Avgiftsintäkter	0	0	0
Understöd och bidrag	0	0	0
Övriga intäkter	845 000	945 185	668 160
Interna verksamhetsintäkter	1 993 927	1 972 576	1 889 217
Tillverkning för eget bruk	0	0	0
Verksamhetskostnader	0	-7 342	-6 632
Köp av tjänster	0	0	-6 632
Övriga verksamhetskostnader	0	-7 342	0
Verksamhetsbidrag	2 838 927	2 910 420	2 550 745
Skatteinkomster	47 960 982	50 942 788	48 020 295
Kommunalskatt	43 237 879	42 105 841	41 159 279
Fastighetsskatt	1 317 761	1 281 712	1 241 689
Samfundsskatt	3 168 500	7 244 342	5 305 970
Övriga skatteintäkter	236 842	310 893	313 357
Landskapsandelar och kompensationer	570 000	587 183	6 622 072
Driftsbidrag	51 369 909	54 440 392	57 193 111
Finansiella intäkter o kostnader	741 700	846 879	770 700
Ränteintäkter	936 770	879 778	1 025 553
Övriga finansiella intäkter	347 260	273 288	184 388
Räntekostnader	-482 330	-258 957	-388 350
Övriga finansiella kostnader	-60 000	-47 230	-50 891
Årsbidrag	52 111 609	55 287 271	57 963 812
Årets resultat	52 111 609	55 287 271	57 963 812
Ökning (-) el minskn (+) av fonder	0	0	-777
Årets överskott (underskott)	52 111 609	55 287 271	57 963 034
INVESTERING			
Inkomster	0	102 235	765 908
Utgifter	0	-25 000	0
S:a investering	0	77 235	765 908

Del av verksamhetsintäkter

Verksamhetsområde och verksamhetsidé

I stadsledningens budget ingår de kollegiala organen centralvalnämnden, stadsfullmäktige, revision, stadsstyrelse och äldreråd. Stadsdirektörens och stadsledningens uppgift är att bereda ärenden till stadsfullmäktige/stadsstyrelse, verkställa beslut, leda stadens förvaltning, ekonomi, personal, informations-teknik, närings- och bostadsfrågor, miljöfrågor, externa relationer samt handha annan

centraliserad service som specificeras av beslutande organ.

Stadsfullmäktige och stadsstyrelsen ska inom den kommunala självstyrelsen sträva efter att främja kommuninvånarnas välfärd och en ekonomisk och ekologisk hållbar utveckling inom kommunen.

Stadsdirektören och stadsledningens stads-, finans-, personal- och stadsarkitektkansli ska administrera, utveckla och leda stadens förvaltning.

Måluppföljning drift

Brukarperspektivet

Mål: Antalet interna e-tjänster ska öka.

Indikator: Antal interna e-tjänster.

Aktivitet:

- Elektronisk internfakturering införs.
- utveckling av personaladministrativa rutiner.
- Slutföra aktiviteter från 2015: webbaserat annonsverktyg samt webbmall för pressmeddelanden.

Status: *Annonsverktyg är utarbetat men inte ibruktat.*

En uppgraderad version av ekonomisystemet togs i bruk. Två "Åda-projekt" slutfördes avtalsmässigt; Ett nytt ledningssystem samt ett nytt digitalt upphandlingssystem. Andelen inkommande fakturor som är elektroniska (e-fakturor) har ökat från 12,2% år 2015 till 15,6%. Av prioriteringsskäl har införande av elektronisk internfakturering skjutits på framtiden.

ÅDA har åren 2014 – 2016 upphandlat ett HR- och lönesystem för offentliga Ålands räkning och godkänt inkommen offert i maj 2016. Staden har i februari 2017 fått sitt pris på systemet, varför utveckling av pa-processerna stått mer eller mindre stilla i flera år.

Mål: Förbättrad nöjdhet utifrån genomförd enkätundersökning om stadsledningens förvaltningsservice.

Indikator: Uppgjord åtgärdsplan.

Aktivitet:

- Uppgöra åtgärdsplan och vidta åtgärder.

Status: *Enkätundersökning genomförd. Resultatet analyserat men föranleder inte åtgärder.*

Finanskansliets förvaltningsservice har förbättrats med bl.a. en mer samlad "Ekonomihandbok" på intranätet Ankaret.

Personalkansliet har vidtagit åtgärder.

Medarbetarperspektivet

Mål: Stadsledningens medarbetare ska aktivt medverka till att utveckla, förbättra och säkra stadens förvaltningsövergripande processer.

Indikator: Antalet dokumenterade processer.

Aktivitet:

- Dokumentation av processer.

Status: *Påbörjat av stadskansliet, delvis genomfört.*

Förbättrade processer i samband med införandet av nytt ledningssystem har genomförts.

Under arbete inför i bruk tagning av nytt HR- och lönesystem.

Ekonomiperspektivet

Mål: Ett användarvänligt, effektivt och kvalitetssäkrat ekonomiskt planeringssystem (budget, uppföljning och bokslut).

Indikator: Ibruktat nytt budgeteringssystem.

Aktivitet:

- Upphandla ett budgeterings och ekonomiskt planeringssystem.

Status: *Via Åda Ab är upphandlingen slutförd. Valet föll på programvaran Hypergene och införs i stadens verksamheter med början vid årsskiftet.*

Mål: Kvalitetssäkra stadens upphandlingsprocess. *kommuner som erbjudit sommarjobbsedlar. Inför budget 2017 har medel för ändamålet beaktats i budgetförslaget.*

Indikator: Ibruktaget upphandlingssystem, inköpsanalys samt mätning av konkurrensutsättningsgraden.

Aktivitet:

- Utbildning av medarbetare i användning av upphandlingssystem samt upphandlingsprocess i allmänhet.

Status: *Åda har tecknat avtal om ett upphandlingssystem med eAvrop för hela offentliga Ålands behov. Utbildning av medarbetare i användning av systemet sker under 2017. Finanskansliet har medverkat till att Finlands Kommunförbund höll kurs om den nya upphandlingslagen.*

Mål: Stadens borgensåtaganden ska riskanalysernas och formaliseras.

Indikator: Nya regler finns för befintliga och nya borgensåtaganden.

Aktivitet:

- riskanalysera befintliga borgensåtaganden.
- utarbeta modell för riskanalyser av borgensåtaganden.

Status: *Arbetet har påbörjats men blivit försenat då införandet av ett gemensamt ledningssystem i staden prioriterats.*

Mål: Erbjuder sommarjobbsedlar åt stadens ungdomar under 2016.

Indikator: Antaget regelverk för beviljande av sommarjobbsedlar.

Aktivitet:

- Utredda erfarenheter från andra kommuner som erbjuder sommarjobbsedlar.
- Utarbeta regelverk för sommarjobbsedlar.

Status: *Personalkansliet har utarbetat ett regelverk för sommarjobbsedlar och diskussioner har förts med*

Mål: Staden har en strategisk plan för att utveckla handeln.

Indikator: Handelsstrategi framtagen och fastställd av fullmäktige.

Aktivitet:

- Stadsstyrelsen tillsätter en strategigrupp för framtagandet av en handelsstrategi.

Status: *Stadskansliet har slutfört uppdraget, utlagt till City Mariehamn.*

Mål: Staden arbetar strategiskt för att utveckla Mariehamn som turistdestination.

Indikator: En plan framtagen för "Destination Mariehamn"

Aktivitet:

- Kartläggning av turistattraktioner i Mariehamn.
- Analys av statistik rörande turistströmmar.
- Utarbetande av plan för "Destination Mariehamn".

Status: *Kartläggning genomförd. Statistik avseende strömmar saknas, endast besöks- och övergripande övernattningsstatistik kan erhållas. Nytt samarbete kring destinationsmarknadsföring där turistdestinationen Mariehamn ingår som en del av det varumärkesarbete som görs för destination Åland.*

Hållbarhetsperspektivet

Mål: Säkerställa stadsledningens hållbarhetsarbete.

Indikator: Utarbetande av en uppförandekod vilken täcker in

sociala, etiska, ekonomiska och miljömässiga aspekter.

Status: Ett, ännu inte formellt antaget, förslag till uppförandekod har utarbetats. I den har Mariehamn stad förbundit sig att ställa sociala och etiska krav i upphandlingar. Vi kontrollerar att konventionen från International Labour Organization

(ILO) följs vid tillverkning av produkter i andra länder. Enligt ILO-konventionen får det inte förekomma barnarbete, miljön får inte skadas och företagen ska följa tillverkningslandets lagar vad gäller arbetsmiljö med mera.

Nyckeltal

Nyckeltal	Budget 2016	Bokslut 2016	Bokslut 2015
Stadskansliet			
Unika sidvisningar mariehamn.ax	-	514865	510 672
Antal besvarade samtal av telefonist	-	59737	-
Finanskansliet			
Antal leverantörsfakturer via attestprogrammet	-	27 405	26 336
- därav antal e-fakturer	-	4 317	3 215
Antal fakturer från finanskansliet	-	2 360	2 433
- därav antal e-fakturer	-	460	532
Personalkansliet			
Anställda i staden/årsarbetare på personalkansliet	148	147	152
Antal löneutbetalningar	17 200	17 436	17 250
Kostprestationer totalt i stadens kosthåll	854 283,00	863 806,00	823 891,00
Andel i % ekologiska livsmedel	20,0	12,0	12,1
Antal m ² som städas (per 31.12)	48 607	48 607	45 250

Måluppföljning investering

Projekt om- och tillbyggnad av Övernäs skola drevs under året vidare under ledning av en kommitté. Högstadiabyggnaden kunde tas i bruk i samband med höstterminens start. Slutrapport är under sammanställning.

Uppgraderingen av stadens ekonomisystem från version Dynamics Nav 5 till det nya Dynamics Nav 2015 lanserades i februari, med bl.a. användarvänligare möjligheter till ekonomisk uppföljning för budgetansvariga.

De pågående projekten för fyrmastbarken Pommern, byte av huvuddäck och projektering och byggande av torrdocka, framskred under året. Bytet av huvuddäck påbörjades under året och väntas slutföras under 2017. Projekteringen för byggandet av en torrdocka fortlöpte och projektet att färdigställa en torrdocka bjöds ut under slutet av året.

Projekt nummer	Investering	Total budget	Grundbudget 2016	Ändr. i budget 2016	Budget eft. ändr. 2016	Bokslut 2016	Avvik. Bud/bok 2016	Utfall tidigare år	Utfall totalt
Totalt		-6 887 500	-2 667 000	-470 719	-3 137 719	-2 211 480	926 239	-3 192 729	-5 475 294
Stadsledning exkl. Pommern o. finansiering									
23034	Uppgradering ekonomisystem	-140 000	0	-25 000	-25 000	-24 585	415	-110 484	-128 919
60037	Övernäs skola om- och tillbyggnad	-5 142 500	-2 337 000	0	-2 337 000	-2 210 908	126 092	-3 023 064	-5 233 973
Summa		-5 282 500	-2 337 000	-25 000	-2 362 000	-2 235 493	126 507	-3 133 548	-5 362 891
4 mbk Pommern									
46210	Huvuddäck	-605 000	0	-355 998	-355 998	-7 174	348 824	-47 622	-54 796
46504	Projektering av torrdocka	-1 000 000	-330 000	-89 720	-419 720	-46 048	373 673	-11 560	-57 607
Summa		-1 605 000	-330 000	-445 719	-775 719	-53 222	722 497	-59 182	-112 403
Stadsledning (finansiering)									
20016	Inköp av fast egendom	0	0	0	0	-25 000	-25 000	0	0
20030	Försäljning av fast egendom	0	0	0	0	102 235	102 235	0	0
Summa		0	0	0	0	77 235	77 235	0	0

Stadsutvecklingsnämnden

Nämndordförande: Tom Forsbom

Stadsarkitekt: Sirkka Wegelius

Resultaträkning och investering	Budget	Bokslut	Bokslut
Belopp i euro	2016	2016	2015
RESULTAT			
Verksamhetsintäkter	30 075	31 347	30 000
Försäljningsintäkter	0	0	0
Avgiftsintäkter	30 075	31 344	29 825
Understöd och bidrag	0	0	0
Tillverkning för eget bruk	0	0	0
Övriga intäkter	0	3	175
Interna verksamhetsintäkter	0	0	0
Tillverkning för eget bruk	0	0	0
Verksamhetskostnader	-548 608	-471 918	-367 184
Personalkostnader	-280 548	-293 145,22	-268 698
Löner och arvoden	-219 132	-228 913,34	-211 663
Lönebikostnader	-61 416	-64 231,88	-57 035
Pensionskostnader	-47 736	-50 092,96	-45 428
Övriga lönebikostnader	-13 680	-14 138,92	-11 607
Köp av tjänster	-168 044	-77 545,90	-24 172
Material, förnödenheter och varor	-12 500	-5 130,99	-10 926
Understöd	-4 000	-3 978,00	-3 990
Övriga verksamhetskostnader	-500	-10 101,52	-295
Interna verksamhetskostnader	-83 016	-82 016,34	-59 102
-därav internhyra	-38 988	-38 987,88	-38 487
-därav kost- och lokalservice	0	0,00	0
-därav IT-kostnader	-21 093	-21 093,36	0
Verksamhetsbidrag	-518 533	-440 571	-337 184
Driftsbidrag	-518 533	-440 571	-337 184
Årsbidrag	-518 533	-440 571	-337 184
Planenliga avskrivningar	-7 332	-7 332	-9 455
Årets resultat	-525 865	-447 903	-346 638
Årets överskott (underskott)	-525 865	-447 903	-346 638
INVESTERING			
Inkomster	0	0	0
Utgifter	0	0	0
S:a investering	0	0	0

Del av verksamhetsintäkter

0,1 %

Del av verksamhetskostnader

0,5 %

Verksamhetsområde och verksamhetsidé

Stadsutvecklingsnämnden handhar de uppgifter som utgör förutsättningarna för planeringen av byggandet i staden.

Nämnden/stadsarkitektkansliet avger utlåtanden och stadsarkitektkansliet tar fram nödvändiga utredningar och informerar allmänheten om aktuella stadsplanefrågor.

Stadsutvecklingsnämndens verksamhet handhas av stadsarkitektkansliet.

Nämndens verksamhetsidé är att med utgångspunkt i den befintliga stadens gestalt och förstärkt identitet förtäta bebyggelsen på ett attraktivt och stadsmässigt sätt.

Detaljplaneringen utgör verksamhetens tyngdpunkt samtidigt som arbetet fortgår med översiktliga utvecklingsplaner.

Nämnden strävar till social, ekonomisk, kulturell och miljömässig hållbarhet.

Måluppfyllelse drift

En tillbakablick på verksamheten visar att tyngdpunkten varit på översiktlig planering med större planerings- och utredningsuppdrag för delgeneralplanen för centrum och Södra Lillängen. Delgeneralplanen har med stöd av konsulter krävt en stor arbetsinsats av kansliet. Varken moderniseringen av stadsplanerna för Sveden eller stadsplaneändringen av Rönnebergs torg omfattande ca 140-170 bostäder har kunnat slutföras emedan de stora översiktliga planfrågorna upptagit kansliets personalresurser.

Stadsarkitektkansliets personalsammansättning har under årets ändrats då byggnadsarkitekten gått i pension i augusti. Tjänsten kommer att tillsättas under våren 2017.

Nämndens driftsbudget har ett överskott på ca 78 000 euro, ca 15 %. Orsaken till överskottet är att 56 % av det tillfälliga konsultanslaget på 120 000 euro för framtagning av delgeneralplan för Mariehamns centrum använts. Personalkostnaderna har varit lägre än budgeterat för att en tjänst inte varit tillsatt under årets sista kvartal.

Verksamhetsspecifika mål

Brukarperspektiv

Mål: Att stärka demokrati och medborgarnas inflytande över närsamhället genom att utveckla planeringsprocesser som främjar växelverkan mellan planerare, invånare och beslutsfattare. Beredningsprocessen syftar till fullständig genomsläpplighet och öppen diskussion mellan staden och fastighetsägarna och övriga medborgare.

Indikator: Antalet samråds- och informationsmöten.
Antalet besökare på hemsidan.

Aktivitet:

- De aktuella stadsplaneförslagen finns framställda på stadens hemsida.
- Samråd ordnas i samband med komplexa stadsplaner som har betydande inverkan.
- I samband med större stadsplane-frågor ordnas en medborgardialog för att få in synpunkter kring den aktuella frågeställningen; film och information på hemsida, i sociala medier samt utställning på biblioteket. Insamling av synpunkter via samrådsmöte, enkät och webbenkät.
- I samband med arbetet med delgeneralplanen för centrum arrangeras samråd och eller medborgarinformation samt medborgarenkät.

Status: *Planförslag finns under utställningstiden tillgängliga på stadsarkitektkansliet, stadsbiblioteket och stadens hemsida. Under året har ett samrådsmöte hållits gällande planändring av 118 tomter i stadsdelen Sveden. Under samrådstiden var materialet tillgängligt på stadsarkitektkansliet. Som en del av delgeneralplanearbetet för centrum har Workshops genomförts med grundskole- och gymnasieelever samt en digital förfrågan ställts allmänheten gällande synpunkter inom planområdet om bra platser och platser som kan förbättras. Ett flertal möten har hållits för fastighetsägarna i planområdet. Antalet sidanvisningar på hemsidan, sidan pågående stadsplanering, var 1221 st under året.*

Medarbetarperspektiv

Mål: Att utveckla kompetensen inom hållbar stadsplanering genom utbildning, resor och yrkeslitteratur. Gott ledarskap och teamarbete för att utnyttja resurserna maximalt.

Indikator: Genomförda utbildningsinsatser.

Aktivitet:

- Studieresor och utbildningstillfällen erbjuds för personalen med anknytning till aktuella arbetsuppgifter.

Status: Under perioden har personalen deltagit i utbildningen för det nya webbenkätverktyget och genomfört ett pilotprojekt på Åland. Stadsarkitekten har deltagit i landskapets expertpanel för strategiska utvecklingsmål för Åland. Stadsarkitekten har deltagit i Svenska Stadskärnors konferens och i Svenska byggnadsvårdsföreningens årsmöte med temat Den nordiska Träbyen. Stadsplanenämnden och stadsarkitektkansliet har genomfört en studieresa till Uppsala och Örebro för att studera centrumplanering.

Samhällsekonimperspektiv

Mål: Att skapa bästa förutsättningar för ökad inflyttning och företagsetableringar i staden som lägger grunden för en breddad skattebas och därmed i förlängningen ökade skatteinkomster.

Indikator: Ökat skatteunderlag.

Aktivitet:

- Delgeneralplan för centrum påbörjas.
- Rönnbergs torg slutförs.
- Modernisering av stadsplanerna i stadsdelen Sveden fortsätter.
- Framtagning av stadsplan för södra Lillängen.

Status: Under perioden har 4 komplexa och 10 enkla stadsplaneändringsprocesser slutbehandlats och 11 stadsplaner fastställts. Konsulter har anställts för framtagning av delgeneralplan för centrum och för att ta fram trafik- och parkeringslösningar för Mariehamns centrum. Under året har utkast tagits fram för en delgeneralplan för centrum som möjliggör en dubbling av invånare och affärsyta. En illustrationsskiss för Södra Lillängen har tagits fram som efter genomförd planläggning ger utrymme för ca 40 – 60 hushåll.

Hållbarhetsperspektivet

Mål: Målet för en hållbar stadsplanering är en långsiktigt god ekonomi, vilket betyder lång livsläng och god kvalitet i bebyggda miljöer och väl utnyttjade resurser. Värna om de sammanhållande gröna korridorerna till nytta för rekreation och biologisk mångfald. Värna om de kulturhistoriska och estetiska värden i stadsmiljön.

Indikator: Ökad andel grönområden.
Antal K-märkta byggnader.

Aktivitet:

- Södra Lillängen planeras utgående från hållbarhetsperspektiv och ekologisk dagvattenhantering.
- Arbetet med delgeneralplanen för centrum utgår från långsiktig hållbarhet.
- Stadsplaneringen ska bidra till att koldioxidutsläppen minskas och planbestämmelser för att uppnå detta tas fram.

Status: Som en del av underlagsmaterialet till delgeneralplanen för Mariehamns centrum och planläggningen av Södra Lillängen har hållbarhetsprincipen varit vägledande. I ett tidigt skede har bebyggelseinventering gjorts i centrala Mariehamn och naturinventeringar vid Södra Lillängen. Ekologisk dagvattenhantering studeras i samband med framtagandet av stadsplaneutkastet för Södra Lillängen. 1 byggnad har K-märkts under perioden. Bidrag ur Mariehamns stads stadsbildsbidrag har beviljats en ägare till K-märkt byggnad och ett Chiewitzpris har utdelats. Information om stadens ursprungliga stadsplan har ställts ut i samband med en utställning av Chiewitz i Mariehamns museet.

Nyckeltal

Avvikande antal nya egnahemstomter orsakas av att moderniseringen av stadsplanerna i stadsdelen Sveden inte slutförts och trätt i kraft under året. Avvikande antal nya flerbostadstomter

orsakas av att planändringen av Rönnerbergs torg inte slutförts och trätt i kraft under året. Avvikande antal stadsplanerad areal och uppskattat antal nya bostäder orsakas av ärendena ovan.

Nyckeltal	Budget 2016	Bokslut 2016	Bokslut 2015
Slutbehandlade stadsplaner	10	14	4
Antal fastställda stadsplaner	10	11	6
-komplexa planer	-	2	5
-enkla planer	-	9	1
Nya egnahemstomter	27	0	0
Nya flerbostadstomter	2	0	1
Nya övriga tomter	-	0	0
Stadsplanerad areal (ha)	17	4	3
Därav tidigare oplanerad (ha)	0	0	0
Stadsplanerad byggnadsrätt (v.y. m ²)	-	7 220	15 550
Därav ny byggnadsrätt (v.y. m ²)	-	905	6 448
Uppskattat antal nya bostäder (1/75 m ² v.y. bostad)	170	10	154
Antal samråd	-	1	1
Antal besök på hemsidan	-	1 221	1 044
Antal utlåtanden	40	42	39
Antal nämndmöten	10	10	9

Byggnadsnämnden

Nämndordförande: Camilla Hägglund

Byggnadsinspektör: Börje Aspback

Resultaträkning och investering	Budget	Bokslut	Bokslut
Belopp i euro	2016	2016	2015
RESULTAT			
Verksamhetsintäkter	98 000	101 356	98 427
Försäljningsintäkter	560	975	1 512
Avgiftsintäkter	97 440	99 680	77 446
Understöd och bidrag	0	0	0
Övriga intäkter	0	54	0
Interna verksamhetsintäkter	0	647	19 469
Tillverkning för eget bruk	0	321	11 341
Verksamhetskostnader	-255 263	-240 967	-255 256
Personalkostnader	-210 552	-196 291	-225 987
Löner och arvoden	-165 948	-152 609	-178 261
Lönebikostnader	-44 604	-43 682	-47 725
Pensionskostnader	-34 644	-33 773	-38 002
Övriga lönebikostnader	-9 960	-9 909	-9 723
Köp av tjänster	-10 367	-13 886	-4 539
Material, förnödenheter och varor	-6 098	-3 794	-2 591
Understöd	0	0	0
Övriga verksamhetskostnader	-1 250	0	-4
Interna verksamhetskostnader	-26 996	-26 996	-22 135
-därav internhyra	-15 821	-15 821	-15 618
-därav kost- och lokalservice	0	0	0
-därav IT-kostnader	-7 233	-7 233	0
Verksamhetsbidrag	-157 263	-139 290	-145 487
Driftsbidrag	-157 263	-139 290	-145 487
Årsbidrag	-157 263	-139 290	-145 487
Planenliga avskrivningar	0	0	0
Årets resultat	-157 263	-139 290	-145 487
Årets överskott (underskott)	-157 263	-139 290	-145 487
INVESTERING			
Inkomster	0	0	0
Utgifter	0	0	0
S:a investering	0	0	0

Del av verksamhetsintäkter

0,3 %

Del av verksamhetskostnader

0,3 %

Verksamhetsområde och verksamhetsidé

Verksamheten är lagstadgad och närmare beskriven i plan- och bygglagen och -förordningen.

Byggnadsnämnden ska övervaka byggandet med hänsyn till det allmänna intresset och kontrollera

att antagna planer följs, behandla ansökningar om bygglov och andra tillstånd, övervaka att gällande bestämmelser och givna tillstånd följs och att underhållet av byggnader sköts samt ansvara för att rådgivning i byggnadsfrågor ordnas i kommunen. Nämnden rapporterar byggnadsstatistik och tillhandahåller uppgifter om fastigheter och bestämmelser som berör dessa.

Byggnadsinspektionen är byggnadsnämndens berednings- och verkställighetsorgan.

Indikator: Utfall.

Måluppföljning drift

Verksamhetsspecifika mål

Brukarperspektiv

Mål: Ett bygglov ska erhållas inom 3-10 veckor från det att komplett ansökan inlämnats. Den kortare tiden avser projekt som planerats enligt gällande bestämmelser och den längre tiden projekt som innebär avvikelser.

Indikator: Utfall.

Status: *Beredningstiden till beslut för tillstånd och anmälningar under året 57 st < 3 v, 98 st 3-10 v och 2 st > 10 v. Tiden mellan begäran om komplettering tills handlingarna blivit kompletta har räknats bort. Om man inte räknar bort väntetiden skulle 18 st ärenden tagit över 10 veckor.*

Status: *P.g.a. stor personalomsättning och tidvis personalbrist har inte resurser funnits under året för att starta upp den planerade e-tjänsten.*

Driftbudget

Årsresultatet visar ett verksamhetsbidrag som är hela 18 000 lägre än budgeterat. Det beror på att intäkterna, med goda inkomster under särskilt november-december, blev 3 350 euro över budget, men speciellt på att kostnaderna blev hela 14 300 euro lägre än budgeterat. Det beror till största delen på lägre personalkostnader p.g.a. tillfällig personalbrist.

Nyckeltal

De uppskattade siffrorna i budget stämmer förvånansvärt bra. Av de 137 tillståndsärendena är 3 st tillstånd till miljöåtgärder och 4 st tillfälliga lov. Därutöver har 20 st anmälningensärenden (3 st rivningar) behandlats. Av dessa 157 beslut har 33 st prövats av byggnadsnämnden och 124 av - inspektören. Under året har 52 st bostäder färdigställts.

Ekonomiperspektivet

Mål: Den elektroniska bygglovshanteringen ökar under året. Hanteringen innebär utökade kostnader men minskar samtidigt tillsammans med de reviderade bestämmelserna behovet av att utöka personalen. Tillsynstaxorna justeras för att kompensera de utökade kostnaderna.

Nyckeltal	Budget 2016	Bokslut 2016	Bokslut 2015
Byggn.lov/tillst., totalt	130	137	119
En/tvåfamiljshus	16	22	22
Radhus	0	0	0
Våningshus	4	1	5
Övriga nya byggnader	40	37	25
Övriga till- o. ombyggn.	70	77	67
Byggnadsinspektörstillstånd	100	105	85
Byggnadsvolym	60 000	53 691	43 149
Byggnadsvåningsyta	12 000	11 578	10 949
Lägenhetsyta	5 000	5 195	6 500
Antal lägenheter	50	47	72

Socialnämnden

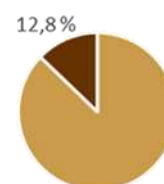

Nämndordförande: Ulf-Peter Westmark

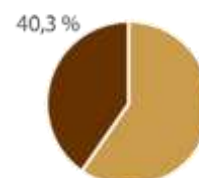
Socialdirektör: Susanne Lehtinen

Resultaträkning och investering	Budget	Bokslut	Bokslut
Belopp i euro	2016	2016	2015
RESULTAT			
Verksamhetsintäkter	4 571 129	4 903 570	4 769 746
Försäljningsintäkter	1 208 258	1 276 975	1 497 343
Avgiftsintäkter	2 710 271	2 778 389	2 682 671
Understöd och bidrag	0	316 467	84 227
Övriga intäkter	652 600	531 514	505 504
Interna verksamhetsintäkter	0	226	0
Tillverkning för eget bruk	0	0	0
Verksamhetskostnader	-34 651 286	-35 109 909	-33 660 713
Personalkostnader	-17 188 046	-17 655 966	-17 356 409
Löner och arvoden	-13 300 819	-13 606 186	-13 431 490
Lönebikostnader	-3 887 227	-4 049 781	-3 924 919
Pensionskostnader	-3 068 598	-3 139 014	-3 130 122
Övriga lönebikostnader	-818 629	-910 767	-794 797
Köp av tjänster	-7 769 512	-7 794 610	-7 431 470
Material, förnödenheter och varor	-398 175	-472 977	-512 658
Understöd	-3 512 800	-3 361 987	-3 047 787
Övriga verksamhetskostnader	-308 873	-339 320	-304 292
Interna verksamhetskostnader	-5 473 880	-5 485 049	-5 008 097
-därav internhyra	-2 497 151	-2 497 151	-2 505 748
-därav kost- och lokalservice	-2 656 611	-2 656 611	-2 418 601
-därav IT-kostnader	-249 856	-249 856	0
Verksamhetsbidrag	-30 080 157	-30 206 339	-28 890 967
Landskapsandelar och kompensationer	2 978 493	3 092 071	0
Driftsbidrag	-27 101 664	-27 114 268	-28 890 967
Årsbidrag	-27 101 664	-27 114 268	-28 890 967
Planenliga avskrivningar	-11 396	-10 506	-15 842
Årets resultat	-27 113 060	-27 124 775	-28 906 809
Årets överskott (underskott)	-27 113 060	-27 124 775	-28 906 809
INVESTERING			
Inkomster	0	0	0
Utgifter	0	0	0
Så investering	0	0	0

Del av verksamhetsintäkter

Del av verksamhetskostnader

Verksamhetsområde och verksamhetsidé

Social service

Socialvårdens syfte är att med olika typer av social service och understöd främja och upprätthålla enskild persons och familjs sociala trygghet och

förmåga att klara sig på egen hand. Särskild vikt läggs vid kvaliteten på servicen samt på rättsskyddet.

Utgångspunkten är att staden ska tillhandahålla en god och effektiv social-service som främjar individens förmåga att klara sig själv.

Barnomsorg

Barnomsorgen bidrar till att barnen får goda uppväxtvillkor i en trygg och stimulerande miljö i sådan form och omfattning som barnfamiljernas situation kräver. I samarbete med vårdnadshavare erbjuder barnomsorgen barnen möjlighet till allsidig utveckling utifrån deras ålder och individuella behov. För barn med särskilda behov ska finnas resurser för extra stöd. Utgångspunkten är att staden ska tillhandahålla ett tillräckligt antal barn-omsorgsplatser av god kvalitet.

Äldreomsorg

Äldreomsorgen erbjuder service som stöder de äldres självständiga livsföring i eget hem. Utgående från invånarnas behov och gällande lagstiftning erbjuder äldreomsorgen även effektiviserat serviceboende och institutionsboende. Utgångspunkten är att staden ska tillhandahålla en kvalitativt god äldreomsorg på rätt vård- och omsorgsnivå.

Måluppföljning drift

Den ekonomiska uppföljningen visar att budgeten har överskridits med 11 700 euro.

Verksamhetsintäkter har influerat till högre belopp än de budgeterade. Detta gäller främst Tallbacken där antalet vård dygn översteg de budgeterade samt integrationsarbetet där kostnaderna och därmed också ersättningarna från staten blev högre än budgeterat.

Verksamhetskostnaderna för sektorn totalt blev 459 000 euro högre än budgeterat, främst handlar det om personalkostnader inom äldreomsorgens institutionsvård. Vissa köptjänster blev lägre än budgeterat och detta gäller särskilt Ålands Omsorgsförbund kf som aviserat en återbäring. Bland understöden överskred hemvårdsstödet budget med 114 000 euro medan handikappunderstöd och närståendestöd blev betydligt billigare än budgeterat.

Verksamhetsspecifika mål - Social service

Brukarperspektivet

Mål: Familjearbete inom barnskyddet ska erbjuda konkret hjälp så att problem kan avhjälpas i ett tidigt stadium och långvariga klientrelationer kan undvikas.

Indikator: Goda resultat i genomförd utvärdering.

Aktivitet:

- En enkät genomförs bland avslutade klienter.

Status: *Enkäten är genomförd och presenterad för nämnden. Målet är uppfyllt.*

Medarbetarperspektivet

Mål: Kvalitetssäkra dokumenteringen av klientuppgifter. För att uppnå en likvärdig behandling bör dokumenteringen baseras på sakliga grunder på ett oberoende, enhetligt sätt.

Indikator: Riktlinjer görs upp för journalföring.

Aktivitet:

- En fortbildning för berörd personal anordnas.

Status: *Fortbildningen har hållits i oktober månad. Målet är uppfyllt.*

Ekonomiperspektivet

Mål: Att aktivt utreda samarbete inom socialvårdsområdena.

Indikator: En plan inklusive förslag till huvudmannaskap för samarbetet finns per 31.12.2016.

Aktivitet:

- En utredning görs beträffande samarbete med närliggande kommuner.
- En undersökning bland brukare och deras anhöriga inom omsorgsförbundet görs även från Mariehamns håll.
- En undersökning bland de unga och deras anhöriga som varken har arbete eller studieplats görs.

Status: *Avtal har ingåtts med Lemlands kommun gällande samarbete inom barnskydd från och med 1.2.2017. Pågående förhandlingar med Jomala*

och Lemland och övriga kommuner om utökat samarbete i enlighet med KST. Socialnämnden har inte gjort någon enkätundersökning bland brukare och anhöriga inom Ålands Omsorgsförbund kf. Enligt uppgift från Omsorgsförbundet kommer en enkätundersökning att göras under 2017 och staden får då i egenskap av medlemskommun ta del av resultaten. Någon undersökning bland arbetslösa unga och deras anhöriga har inte gjorts, emedan socialnämnden inte har tillgång till uppgifter om arbetslösa, då detta hör till AMS behörighet.

Mål: Mariehamns stad bör medverka till att ingen ska vara bostadslös i Mariehamn.

Indikator: En utredning över vilka åtgärder eller förändringar som bör göras.

Aktivitet:

- Söka en lösning kring ett härbärke och övriga former av boendestöd.

Status: I dagsläget finns inga planer på något härbärke och antalet bostadslösa har även reducerats. Individuella lösningar prioriteras.

Hållbarhetsperspektivet

Mål: Placeringar inom barnskyddet ska leda till förbättringar på lång sikt i barnets eller ungdomens upplevelse av sin situation och förmåga att hantera sin framtid.

Indikator: Goda resultat i genomförd utvärdering.

Aktivitet:

- En undersökning bland klienter vars placeringar på Tallbacken avslutats genomförs.

Status: Enkäten är genomförd och presenterad för nämnden i november.

Verksamhetsspecifika mål - Barnomsorg

Brukarperspektivet

Mål: Utveckla nya metoder för pedagogisk dokumentation i syfte att underlätta dialogen med vårdnadshavare, utveckla kvalitén på den pedagogiska verksamheten och synliggöra kopplingar mellan styrdokument och praktiskt arbete.

Indikator: Gott betyg i genomförda brukarundersökningar.

Aktivitet:

- Under 2016 uppdatera och ta i bruk nya metoder för pedagogisk dokumentation på alla daghem och gruppfamiljedaghem. Alla daghem och gruppfamiljedaghem tar i bruk en digital lärplattform i augusti 2016.

Status: Lärplattformen UNIKUM har tagits i bruk. Målet är uppfyllt.

Medarbetarperspektivet

Mål: Alla enheter har tillgång till digitala verktyg för att utveckla det pedagogiska arbetet.

Indikator: Digitala verktyg finns på alla daghem och familjegrupp.

Aktivitet:

- Digitala verktyg ska finnas tillgängliga på alla daghem och gruppfamiljedaghem inom februari 2016.
- Alla daghem och gruppfamiljedaghem tar i bruk en digital lärplattform i augusti 2016.

Status: På alla daghem och gruppfamiljedaghem finns Ipads, en per avdelning. Wifi har byggts ut och finns på alla enheter. UNIKUM har tagits i bruk. Målet är uppfyllt.

Ekonomiperspektivet

Mål: Ekonomiskt effektiva enheter i ändamålsenliga lokaler ger möjlighet till samarbete och effektivt nyttjande av befintlig personal.

Indikator: Daghem i Horelli-området färdigställs, daghemmet Klintebo stängs och familjedagvården avvecklas.

Aktivitet:

- Öppnande av ett nytt daghem med 66 platser i Horelli-området
- Daghemmet Klintebo med 18 platser stängs då daghemmet i Horelli-området inleder sin verksamhet.
- Familjedagvården och barnskötarpoolen avslutas i samband med att daghemmet i Horelli-området öppnas. Kvarvarande anställda erbjuds omplacering till gruppfamiljedaghem eller daghem.

Status: *Daghemmet Skutan i Horelli-området öppnades enligt plan 1.8.2016. Hyreskontraktet för daghemmet Klintebo är uppsagt från och med 1.10.2016. Anställda inom familjedagvården och barnskötarpoolen har erbjudits omplacering till gruppfamiljedaghem eller daghem. Målet uppfyllt.*

Hållbarhetsperspektivet

Mål: Ett jämställt förhållningssätt utan mobbning i barngrupp och med lika möjligheter, rättigheter och skyldigheter för flickor och pojkar.

Indikator: Gott betyg i genomförda brukarundersökningar.

Aktivitet:

- Fortsatt handledning i jämställdhet och likabehandlingsarbete.
- Fortbildning i jämställdhet för all pedagogisk personal.

Status: *Personalen på daghemmen Blåkråkan, Neptunus och Blåklockan ges handledning i jämställdhet, genus och normkritiskt förhållningssätt i praktiken. Föreståndargruppen deltar i handledning i jämställdhet för att ha verktyg att stödja daghemmens arbete med jämställdhet. Målet är uppfyllt.*

Verksamhetsspecifika mål - Äldreomsorg

Brukarperspektivet

Mål: Hemtjänst beviljas på rättvisa och jämlika grunder enligt fastställda kriterier.

Indikator: Kriterierna för beviljande av hemtjänst fastställs.

Aktivitet:

- Kriterier utarbetas och presenteras för socialnämnden 2016.
- Flytten från Miranda till Johannahemmet utvärderas.
- Samlingssalen och matservicen i Edlagården bibehålls och verksamheten fortsätter som tidigare.

Status: *Arbetet med hemtjänstens kriterier är klart och presenteras för nämnden i februari 2017. Utvärdering av flytten från Miranda till Johannahemmet är genomförd och presenterad för nämnden i november. Edlagården har sålts till Marstad som numera står som hyresvärd för bostäder och samlingsal. Matservice beviljas på samma grunder som tidigare. Målet är uppfyllt.*

Mål: Valfriheten och serviceutbudet ökar för de äldre och deras närstående inom äldreomsorgen.

Indikator: Ett förslag till hur ett valfrihetssystem med servicesedlar för närståendeavlastningen kunde tas i bruk utarbetas och presenteras.

Aktivitet:

- Ett förslag till servicesedlar tas fram under året.

Status: *En utredning och ett framtida förslag till servicesedlar har presenteras för nämnden. Målet är uppfyllt.*

Medarbetarperspektivet

Mål: Säkerställa en korrekt dokumentering av klientuppgifter och uppgörande av vård- och serviceplaner.

Indikator: Riktlinjer och gemensamma mallar för vård-och serviceplaner tas fram.

Aktivitet:

- Äldreomsorgens ledarteam tillsammans med representanter från Abilita utarbetar nya riktlinjer och mallar under året.

Status: *Abilita har haft utbildningstillfällen i början av året och ledarteamet arbetar med nya riktlinjer och mallar. Målet är uppfyllt.*

Ekonomiperspektivet

Mål: Utnyttja Odalgårdens fastighet på ett mera optimalt sätt utgående från framtida behov av äldreomsorg.

Indikator: Initiera ett samarbete med infrastrukturen för att se över fastighetens möjligheter.

Aktivitet:

- En arbetsgrupp med representanter från äldreomsorgen, infrastrukturen och kost- och lokalavdelningen ser över fastighetens möjligheter och presenterar en plan för fortsatt arbete.

Status: *Arbetsgruppen har sammanträtt fyra gånger och fortsätter med regelbundna möten tills det finns färdiga ritningar för en ombyggnation samt en plan som underlag för det fortsatta arbetet.*

Hållbarhetsperspektivet

Mål: Ett jämställt förhållningssätt med lika möjligheter, rättigheter och skyldigheter för kvinnor och män.

Indikator: Sammanställa statistik om jämställdhet inom äldreomsorgen för att medvetandegöra jämställdhetsfrågan vid beviljande av olika serviceformer.

Aktivitet:

- Statistik sammanställs och analyseras. Presenteras under hösten till socialnämnden.

Status: *Ärendet skjuts fram till våren 2017 och presenteras för nämnden i samband med resultat från hemtjänstens brukar - undersökning.*

Nyckeltal

SOCIALSERVICE	Budget	Bokslut	Bokslut
Nyckeltal	2016	2016	2015
Familjerådgivning			
Antal klienter	150	161	164
Besök	700	785	748
Kostnad euro	-85 000	-89 658	-79 046
Utkomststöd			
Antal hushåll	310	297	272
Andel klienter under 30 år %	45	62	64
Andel klienter med barn %	25	21	24
Lyft stöd max 2 månader %	48	40	41
Kostnad euro	-808 000	-879 807	-839 059
Euro/hushåll	-2 610	-2 982	-3 085
Barnskydd			
Barnskyddsanmälningar (inklusive Jomala)	220	348	264
varav Mariehamn	140	274	213
Brådskanke placeringar (inklusive Jomala)	-	5	5
varav Mariehamn	-	5	5
Nya omhändertaganden (inkl. Jomala)	5	3	0
varav Mariehamn	3	3	0
Barnskydd euro	-184 446	-315 450	-166 203
Familjevård	-144 236	-204 309	-172 596
Stödfamiljer	-142 904	-109 575	-106 540
Institutionsvård euro	-545 000	-566 887	-575 439
Arbetspl för ungdomar euro	-2 580	0	0
Totalt barnskydd euro	-1 019 166	-1 196 221	-1 127 432
0 - 17 år	1 965	1 957	1 988
Euro/0 - 17 år	-519	-611	-567
Fältarbete			
Fältarbete euro	-106 536	-91 379	-85 018
0 - 17 år	1 965	1 957	1 988
Euro/0 - 17 år	-54	-47	-43
Tallbacken			
Antal vårdbehövande	-	43	45
Antal vårddygn	-	2 973	2 448
Kostnad euro	-497 813	-495 464	-483 954
Euro/vårddygn	-	-167	-197
Specialomsorger			
Klienter daglig verksamhet	56	55	56
Klienter fritidsverksamhet	56	0	56
Klienter boendeservice	41	41	42
Klienter lägenhetsboende	16	15	20
Klienter specialfritidshem	4	5	5
Ålands omsorgsförbund euro	-4 655 942	-4 658 177	-4 363 852
Totalt specialomsorger euro	-4 655 942	-4 658 177	-4 363 852
Euro/invånare	-405	-406	-381
Handikappservice			
Klienter serviceboende	23	21	25
Klienter färdtjänst	250	235	228
Klienter personlig assistans	40	36	36
Klienter redskap	7	11	7
Klienter bostadsändringar	15	6	14
Avlastningsläger euro	-35 000	-29 617	-32 690
Handikappunderstöd euro	-315 848	-167 967	-169 963
Färdtjänst euro	-285 000	-353 203	-334 953
Personlig assistans euro	-1 050 000	-807 879	-940 773
Arbetsverksamhet och flitpeng	-120 000	-109 497	-108 682
Totalt handikappservice euro	-1 805 848	-1 468 163	-1 587 061
Euro/invånare	-157	-128	-138
Beroendemottagningen			
Klienter sammanlagt	230	263	233
Mariehamns andel	130	158	141
Besök sammanlagt	2 100	1 879	2 185
Mariehamns andel	1 320	1 224	1 381
Beroendemottagning euro	-132 571	-130 376	-119 971
Institutionsvård euro	-130 656	-104 156	-105 970
Totalt missbrukarvård euro	-263 227	-234 532	-225 941
Euro/invånare	-23	-20	-20

BARNOMSORG	Budget	Bokslut	Bokslut
Nyckeltal	2016	2016	2015
Hemvårdsstöd			
Antal familjer	235	240	235
Kostnad	-760 000	-874 497	-564 200
Kostnad/familj	-3 234	-3 644	-2 401
Stadens daghem			
Platser	505	505	479
Kostnad daghem	-5 712 474	-5 873 801	-5 246 432
Kostnad extra personal	-33 725	-34 696	-47 347
Totalt egna daghem	-5 746 199	-5 908 497	-5 293 779
Euro/plats	-11 379	-11 700	-11 052
Privata daghem			
Platser	16	12	12
Kostnad	-180 000	-115 212	-103 769
Euro/plats	-11 250	-9 601	-8 647
Familjedagvård			
Familjedaghem	-143 730	-69 808	-147 844
Gruppfamiljedaghem	-212 858	-212 189	-196 855
Skiftesbarnomsorg	-27 700	-29 210	-26 301
Totalt familjedaghem	-384 288	-311 207	-371 000
Platser	16	16	26
Euro/plats	-24 018	-19 450	-14 269
Kostnad dagvård sammanlagt	-6 130 487	-6 334 916	-5 664 779
0 - 6 år	700	717	700
Euro/0 - 6 år	-8 758	-8 835	-8 093
Platser dagvård sammanlagt	537	533	505
Euro/plats	-11 416	-11 885	-11 217
Dagvård 31.12 2013			
Barn heltid på daghem	365	346	367
Barn deltid på daghem	120	123	99
Barn heltid på familjedaghem	10	12	14
Barn deltid på familjedaghem	6	3	9
Totalt	501	484	489
0 - 6 år	700	717	700
Andel barn i dagvård %	72	68	70
Dagvård, antal dagar			
Barn heltid på daghem	76 000	64 141	62 206
Barn deltid på daghem	22 000	16 641	15 713
Barn heltid på familjedaghem	2 400	2 825	3 711
Barn deltid på familjedaghem	1 000	758	1 149
Totalt	101 400	84 365	83 076
Specialbarnomsorg			
Specialbarnomsorg	-663 663	-554 466	-502 224
0 - 6 år	700	717	700
Euro/0 - 6 år	-948	-773	-717
Lekparker			
Kostnad	-24 333	-22 417	-13 066
Platser	15	15	15
Euro/plats	-1 622	-1 494	-871

ÄLDREOMSORG	Budget	Bokslut	Bokslut
Nyckeltal	2016	2016	2015
Hemtjänst			
Antal besök	40 000	41 014	36 730
Kostnad	-2 061 147	-2 240 628	-1 711 156
Invånare 75 +	1 068	1 074	1 029
Euro/invånare + 75	-1 930	-2 086	-1 663
Hushåll 75 + med hemtjänst	0	150	150
Hushåll 75+, % med hemtjänst	0	14	15
Trygghetstelefoner			
Antal klienter	130	145	157
Dagverksamhet			
Antal klienter per 31.12	35	42	41
Antal besök	2 700	2 572	2 217
Kostnad	-101 395	-199 836	-228 882
Euro/besök	-38	-78	-103
Färdtjänst enligt socialvårdslagen			
Antal klienter	100	43	40
Kostnad	-30 000	-21 990	-22 684
Närståendestöd			
Antal klienter	45	36	54
Kostnad	-303 004	-240 338	-256 592
Euro/klient	-6 733	-6 676	-4 752
Institutionsvård			
Trobergshemmet institution			
Antal platser	52	52	66
Antal vård dygn	18 000	18 116	22 058
Kostnad	-2 773 331	-3 391 071	-3 849 832
Euro/vård dygn	-154	-187	-175
Antal platser sammanlagt	52	52	66
Invånare 75 +	1 068	1 074	1 029
Invånare 75 +, % med inst vård	5	5	6
Stadens egna platser	52	52	66
Invånare 75 + %, egna platser	5	5	6
Effektiverat serviceboende			
Trobergshemmet effektiverat			
Antal platser korttidsvård	10	10	10
Antal vård dygn	2 900	3 267	2 899
Antal platser effektiverat serv	54	54	40
Antal vård dygn	18 700	18 116	14 064
Kostnad	-3 247 199	-3 314 375	-2 755 656
Euro/vård dygn	174	-183	-196
Odalgården			
Antal platser	34	34	34
Antal vård dygn, effektiverat	10 750	11 959	11 136
Antal vård dygn lägenheter	1 095	653	1 425
Vård dygn sammanlagt	11 845	12 612	12 561
Kostnad	-1 923 767	-1 910 813	-1 842 986
Euro/vård dygn	-162	-152	-147
Linden folkhälsan			
Antal platser	3	2	3
Antal vård dygn	1 095	726	1 027
Kostnad	-213 518	-112 031	-161 585
Euro/vård dygn	-195	-154	-157
Antal platser sammanlagt	101	90	87
Invånare 75 +	1 068	1 074	1 029
Invånare 75 +, % effekt serviceb	8	8	8

Bildningsnämnden

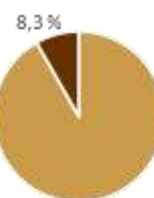

Nämndordförande: Henrik Boström

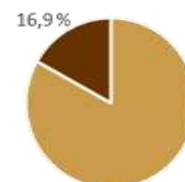
Bildningsdirektör: Kjell Nilsson

Resultaträkning och investering	Budget	Bokslut	Bokslut
Belopp i euro	2016	2016	2015
RESULTAT			
Verksamhetsintäkter	2 257 560	3 152 200	2 637 458
Försäljningsintäkter	1 572 276	2 034 806	1 742 657
Avgiftsintäkter	351 322	367 996	382 816
Understöd och bidrag	112 861	266 068	119 296
Övriga intäkter	130 865	173 504	166 274
Interna verksamhetsintäkter	90 236	309 827	226 414
Tillverkning för eget bruk	0	0	0
Verksamhetskostnader	-13 896 268	-14 682 857	-13 911 116
Personalkostnader	-8 229 517	-8 604 957	-8 326 462
Löner och arvoden	-6 555 678	-6 828 094	-6 619 962
Lönebikostnader	-1 673 839	-1 776 864	-1 706 500
Pensionskostnader	-1 276 569	-1 332 923	-1 323 026
Övriga lönebikostnader	-397 270	-443 940	-383 474
Köp av tjänster	-721 840	-870 333	-823 898
Material, förnödenheter och varor	-488 031	-497 691	-561 581
Understöd	-29 878	-10 683	-33 935
Övriga verksamhetskostnader	-330 952	-382 374	-360 766
Interna verksamhetskostnader	-4 096 052	-4 316 819	-3 804 475
-därav internhyra	-1 954 349	-1 954 349	-1 774 375
-därav kost- och lokalservice	-1 646 136	-1 646 136	-1 595 278
-därav IT-kostnader	-193 481	-193 481	0
Verksamhetsbidrag	-11 638 709	-11 530 656	-11 273 658
Landskapsandelar och kompensationer	2 595 270	2 606 856	0
Driftsbidrag	-9 043 439	-8 923 800	-11 273 658
Årsbidrag	-9 043 439	-8 923 800	-11 273 658
Planenliga avskrivningar	-33 194	-33 357	-19 882
Årets resultat	-9 076 633	-8 957 157	-11 293 540
Ökning (-) el minskn (+) av fonder	0	0	-16
Årets överskott (underskott)	-9 076 633	-8 957 157	-11 293 556
INVESTERING			
Inkomster	0	0	0
Utgifter	-150 000	-149 750	0
Så investering	-150 000	-149 750	0

Del av verksamhetsintäkter

Del av verksamhetskostnader

Minskad budget på driften genom omdisponering: personalkostnader 58 728,00, köp av tjänster 1 272,04.

Verksamhetsområde och verksamhetsidé

Till verksamhetsområdet hör stadens grundskolor, fritidshem och medborgarinstitutet.

Grundskolan ska ge en god allmänbildande grund för fortsatt utbildning och beredskap att möta ett föränderligt samhälle och arbetsliv.

Fritidshemmen bidrar till att barn får goda uppväxtvillkor i en stimulerande miljö.

Medborgarinstitutet erbjuder mångsidiga utbildningstjänster i samarbete med sina samarbetskommuner och landskapsregeringen samt fungerar som innovativ kursarrangör och traditionsbärare. Utbildningstjänster säljs till organisationer och företag.

Måluppföljning drift

Brukarperspektivet

Grundskola och fritidshem

Mål: Undervisningens kvalitet i stadens grundskolor bibehålls.

Indikator: Timresursen bibehålls på samma nivå som tidigare. Fortbildningsanslaget för lärare bibehålls på samma nivå som tidigare.

Aktivitet:

- En sammanställning av de arbetsmetoder som stadens skolor använder för läsinlärning genomförs.
- För att arbeta i förebyggande syfte mot mobbing kan även flera antimobbingsmetoder användas som komplement till KiVa-metoden.

Status: *Sammanställningen över de olika metoder för läsinlärning som används i stadens skolor har gjorts och har delats ut till lärarna i åk 1-6 i augusti.*

Varje skola har arbetat fram egna värdegrundsord som finns synligt i skolbyggnaderna. Arbetet med att ta fram värdegrundsord är en del i det förebyggande arbetet mot mobbing. Arbetsmaterial i livskunskap används i syfte att motverka mobbing. Klasskartläggningar görs för att få en bild av skoltrivseln och skolklimatet. Resultaten ligger till grund för åtgärder. Elevråden har identifierat platser i skolorna som upplevts som otrygga. I detta arbete har Hem & skola deltagit. I skolorna finns faddersystem och

vänelever för att öka elevernas trygghet. Rastvakter finns på skolgårdarna som KiVa-programmet förutsätter. Temadagar för att stärka skol- och klassgemenskapen hålls regelbundet. Skolorna samarbetar med Fältarna och Rädda Barnens projekt, barnens internet.

Våren 2016 gjordes den senaste KiVa mätningen och den visade att 81 elever upplevt sig mobbade i stadens skolor (7,7% av det totala elevantalet). Efter åtgärder och uppföljning ansåg 21 elever att mobbingen inte upphört eller blivit bättre (1,9% av alla elever).

Mål: Stadens skolor använder sig av modern digital utrustning som pedagogiskt hjälpmedel, med slutmålet att varje elev, åtminstone under skoltid, har tillgång till nödvändig digital utrustning.

Indikator: Elever i åk 6 erhåller kontinuerlig tillgång till modern digital utrustning inom år 2016.

Aktivitet:

- Inköp av utrustning görs enligt IT-plan.
- IT-handledarna ges tillräckliga resurser för pedagogisk handledning.

Status: *Utrustning har köpts in enligt IT-plan, men planen är i behov av revidering eftersom målet att eleverna ska ha var sin I-pad inte är pedagogiskt försvarbart i relation till kostnaderna.*

En utredning visar att stadens IT-handledare fått utökade arbetsuppgifter i och med att antalet I-pads har ökat i skolorna och lärarna använder verktyget mer och mer. Det har varit befogat med en höjning av IT-handledaresursen från hösten 2016. Detta är fördelaktigt för bildningssektorn eftersom IT-handledarna kan ta över uppdrag som ÅDA annars skulle debitera timkostnader för.

- Mål:** Nordiskt samarbete i skolorna ökar.
- Indikator:** Fler nordiska samarbeten än tidigare.
- Aktivitet:**
- Deltagande i fler nordiska evenemang uppmuntras.

Status: Övernäs deltog i ett Nordplus –utbyte med en skola i Lahtis och har ökat sitt deltagande genom utbyte med en högstadieskola i Punkalaidun. Strandnäs deltar i ett Nordplus projekt för åk 6, läsåret 2016-2017.

Medborgarinstitutet

- Mål:** Servicenivån för Medis verksamhet utökas.
- Indikator:** Antalet kurstimmar höjs med 10 % jämfört med budgeten 2015.
- Aktivitet:**
- Antalet kurstimmar utökas.
 - Kursutbudet breddas ytterligare.
 - Mediskurser anordnas för att minska den digitala klyftan.

Status: Antalet kurstimmar har utökats med 12 % jämfört med budgeten 2015. Kursutbudet har breddats. Exempelvis har svenska på den högre B2 nivån erbjudits och grekiska för nybörjare och arabiska för nybörjare är nykomlingar i utbudet. Under höstterminen 2016 påbörjades gratis IT- kurser för seniorer som Medis arrangerar och Landskapsregeringen finansierar. Utöver dessa gratiskurser har Medis ordnat flera andra IT-kurser inom det ordinarie kursutbudet. Medis är involverat i landskapets projekt MIK (Medie- och informationskunnighet).

SFI-utbildning har under 2016 omfattat 13 olika kurser och det nuvarande avtalet gäller t.o.m. våren 2018. Flyktingundervisningen har pågått under hela läsåret. Kurserna i 'Svenska i arbete' och 'Kurs för analfabeter' har pågått både under vår- och höstterminen. Kurser inom den fria bildningen anordnades inom den totala budgetramen för Medis.

Uppdragsutbildningarna finansierades av beställarna. Lärarbehovet inom språken, speciellt i svenska, har ökat markant. Flera landskommuner har tagit emot eller kommer att ta emot kvotflyktingar. Därför inrättades en ny lärartjänst fr.o.m. 01.01.2017.

Medborgarinstitutets EU-projekt Flex-In, som startades 2015, har under kalenderåret utarbetat nätbaserat studiematerial för färdighetsnivå A1. Materialet innehåller både språkliga övningar och övningar i ålandskunskap. Första kursen med detta nätmaterial kompletterad med närstudietillfällen startar i början av 2017.

Medborgarinstitutet har under 2016 haft hand om informationskontoret 'Kompassen' som på basen av ett avtal med Landskapsregeringen har som uppdrag att hjälpa och vägleda inflyttade med frågor som relaterar till etablering och orientering i det åländska samhället.

Medarbetarperspektivet

- Mål:** Verksamheterna inom bildningsnämndens ansvarsområde ska vara attraktiva arbetsplatser.
- Indikator:** Utannonsering av tjänster inom bildningssektorn genererar alltid ett urval av behöriga sökande med relevant utbildning och erfarenhet.
- Aktivitet:**
- Fortbildningsanslag bibehålls på liknande nivå som tidigare.
 - Arbetsmiljön inspekteras och utrustning för att förbättra arbetsmiljön anskaffas.

Status: Fortbildningsanslagen har inte förändrats under 2016 och när lärartjänster utannonserats har ett stort antal behöriga sökt dessa tjänster. En vikarierande skolpsykolog har hittills inte kunnat rekryteras, men en psykologpraktikant anställdes till årets slut. För att kunna göra brådskande

utredningar har extern konsulthjälp kunnat köpas.
Den fysiska arbetsmiljön inspekteras kontinuerligt och rekommendationer till förbättringar följs. Övernäs nya skolbyggnad innebär avsevärda förbättringar av arbetsmiljön.

Ekonomiperspektivet

Mål: Nya samarbetslösningar med andra kommuner uppnås.

Indikator: Ökade intäkter från andra kommuner eller minskade kostnader.

Aktivitet:

- Kontinuerlig dialog hålls med nuvarande och potentiella samarbetspartners.

Status: I enlighet med avtal tar Strandnäs skola emot elever från Kalmarnäs/Solbergsområdet och 12 nya elever har börjat hösten 2016. Vid höstterminens start fanns 29 elever från Järsö-Nåtöområdet och 55 elever från Kalmarnäs-Solbergsområdet i stadens skolor. Jomala kommun är medveten om erbjudandet att köpa ytterligare skolplatser och samtal har förts. Medis har ett gällande avtal med alla åländska landsbygdskommuner.

Ekonomiskt utfall

Bildningssektorn som helhet underskred beviljad budget med 119 475 euro. Medborgarinstitutets resultat visar ett överskott på 81 000 euro. Kostnadsöverföringarna till uppdragsutbildningarna har varit större än beräknat.

Assistentbehovet i grundskolan har ökat under höstterminen. Innan assistenter sätts in utreds behovet noggrant och skolorna provar andra möjligheter i första hand. Dessa kostnadsökningar var vid uppgörandet av budget okända.

Måluppföljning Investering

Möbler till Övernäs skola har köpts in till skolstarten. Kompletteringar har gjorts under hösten när verksamheten startat och alla behov framkommit. En stor del av de möbler som finns i Övernäs skola har återanvänts. Vissa har renoverats.

Projekt nummer	Investering	Grundbudget 2016	Ändr. i budget 2016	Budget eft. ändr. 2016	Bokslut 2016	Avvik. Bud/bok 2016
Totalt		-150 000	0	-150 000	-149 750	250
47114	Inventarier	-150 000	0	-150 000	-149 750	250

Nyckeltal	Budget 2016	Bokslut 2016	Bokslut 2015
GRUNDSKOLA			
Ytternäs skola, antal elever	241,0	242,0	247,0
Strandnäs skola, antal elever	402,5	405,5	403,5
Övernäs skola, antal elever	392,0	402,5	388,5
Kostnad/elev brutto	10 787	10 830	10 386
Kostnad/elev netto exkl ls-andelar	9 765	9 737	9 492
Elever utanför stadens skolor			
Elever i specialskolor	7,0	8,0	7,5
Kostnad/elev brutto	50 124	45 171	52 951
Elever i annan kommun	2,0	4,0	3,0
Elever i ersättande skolor	6,0	2,5	5,5
Elever som fullgör läroplikten hemma	4,0	5,5	3,5
Elever totalt			
I stadens skolor	1 035,5	1 050,0	1 039,0
varav från annan kommun	87,5	90,5	76,5
Utanför stadens skolor	19,0	20,0	19,5
Läropliktiga mariehamnare	967,0	979,5	982,0
Grundskolorna totalt			
Kostnad/elev brutto	10 982	11 047	10 631
Kostnad/elev netto	9 963	9 931	9 729
Kostn/elev netto inkl. La	7 777	7 758	7 558
Nettointäkt/-kostnad per invånare	-881	-918	-
Fritidshem			
Antal barn i stadens fritidshem	153,0	145,0	155,5
varav från annan kommun	16,5	14,5	13,0
MEDBORGARINSTITUTET			
Antalet underv.timmar			
Ordinarie kursutbud	7 700	8 985	9 065
Mariehamn	5 300	6 724	6 817
Samarbetskommunerna	2 400	2 261	2 248
Ungdomsorkestern	-	165	184
Uppdragsutbildningen	2 290	7 769	5 849
Antalet bruttokursdelt. tot			
Ordinarie kursutbud	5 434	5 326	5 647
Mariehamn	2 915	2 705	2 816
Samarbetskommunerna	2 509	2 621	2 831
Antalet kvinnliga bruttokursdeltagare	4 656	4 385	4 713
Antalet manliga bruttokursdeltagare	778	941	934
Uppdragsutbildningen	163	502	440
Antalet bruttokursdeltagare i svenska	361	451	450
Nettokostnad per undervisningstimme	56	39	73

Kultur- och fritidsnämnden

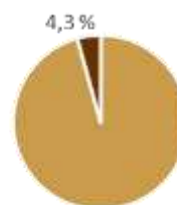

Nämndordförande: Barbro Sundback

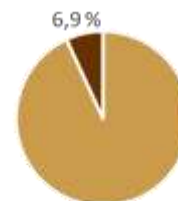
Kultur- och fritidsdirektör: Fredrika Sundberg

Resultaträkning och investering	Budget	Bokslut	Bokslut
Belopp i euro	2016	2016	2015
RESULTAT			
Verksamhetsintäkter	1 575 382	1 648 625	1 686 660
Försäljningsintäkter	317 180	265 618	250 140
Avgiftsintäkter	460 934	486 438	524 380
Understöd och bidrag	0	12 883	33 213
Övriga intäkter	723 957	804 907	792 580
Interna verksamhetsintäkter	73 311	78 779	86 347
Tillverkning för eget bruk	0	0	0
Verksamhetskostnader	-6 129 550	-5 992 247	-5 719 539
Personalkostnader	-2 350 055	-2 254 190	-2 239 666
Löner och arvoden	-1 817 298	-1 747 323	-1 748 396
Lönebikostnader	-532 757	-506 867	-491 269
Pensionskostnader	-421 548	-394 939	-392 491
Övriga lönebikostnader	-111 209	-111 928	-98 778
Köp av tjänster	-354 209	-279 862	-268 276
Material, förnödenheter och varor	-623 313	-688 442	-636 070
Understöd	-372 412	-355 785	-363 611
Övriga verksamhetskostnader	-29 843	-15 649	-25 371
Interna verksamhetskostnader	-2 399 717	-2 398 321	-2 186 547
-därav internhyra	-2 048 010	-2 048 010	-1 898 050
-därav kost- och lokalservice	-166 067	-166 067	-160 135
-därav IT-kostnader	-53 855	-53 855	0
Verksamhetsbidrag	-4 554 167	-4 343 623	-4 032 880
Driftsbidrag	-4 554 167	-4 343 623	-4 032 880
Landskapsandelar och kompensationer	436 515	436 515	0
Årsbidrag	-4 117 652	-3 907 107	-4 032 880
Planenliga avskrivningar	-218 064	-215 686	-210 533
Nedskrivningar	0	0	-4 000
Årets resultat	-4 335 717	-4 122 793	-4 247 412
Årets överskott (underskott)	-4 335 717	-4 122 793	-4 247 412
INVESTERING			
Inkomster	30 125	53 337	17 500
Utgifter	-270 000	-101 638	-85 623
S:a investering	-239 875	-48 301	-68 123

Del av verksamhetsintäkter

Del av verksamhetskostnader

Ökad budget på driften genom tilläggsanslag: interna verksamhetskostnader 110 000,00.

Verksamhetsområde och verksamhetsidé

Till verksamhetsområdet hör bibliotek- och kulturverksamhet, fritidsverksamhet, ungdomsverksamhet och drift av motions- och idrottsanläggningar. Genom verksamheten på kulturområdet ska Mariehamns invånare ha jämlika möjligheter att delta i arrangemang och aktiviteter. Biblioteket ska ge möjlighet till att skaffa information, kunskap och berika invånarnas fritid genom sitt utbud av media och aktiviteter. Främjande av det levande kulturarvet ingår i verksamheten. Biblioteket är centralbibliotek och ansvarar bland annat för bibliotekssystemet Katrina genom ett samarbete med landskapsregeringen. I fritidsanläggningarna ska finnas förutsättningar för idrottande på både elit- och amatörnivå, anläggningarna ska ha god standard och flexibel service ska erbjudas. Medborgarna ska kunna ha en aktiv fritid, där verksamhet riktad till barn och ungdomar prioriteras. Mariehamn ska vara en idrottsdestination. En ungdomsverksamhet av hög kvalitet i drogfri miljö erbjuds.

Måluppföljning drift

Brukarperspektivet

Mål: Biblioteket bibehåller sin servicenivå.

Indikator: Resultatet från bibliotekets brukarundersökning är på samma nivå som tidigare.

Aktivitet:

- Medieanslaget ökas.
- Resultatet från 2015 års brukarundersökning analyseras och kan ligga till grund för förbättringar.

Status: *Medieanslaget har ökat något och nyförvärven har hållits på tidigare nivå. Resultatet från brukarundersökningen har bland annat lett till en förenklad och responsiv hemsida för biblioteket www.bibliotek.ax, ordningsregler för biblioteket har tagits fram och att möblerna delvis förnyas under 2017.*

Mål: Den digitala klyftan minskas. (Skillnaden mellan de som kan utnyttja den digitala teknikens möjligheter och de som inte har kunskapen)

Indikator: Minst en ny åtgärd vidtas under året för att minska den digitala klyftan.

Aktivitet:

- Skolelever lär seniorer använda pekplatta.
- Biblioteket marknadsför möjligheterna att läsa tidskrifter elektroniskt.

Status: *Marknadsföring har gjorts kontinuerligt. Vid två tillfällen har demonstrationer/utbildningstillfällen om bibliotekets e-tjänster hållits.*

Mål: Litteraturdagarna 2016 arrangeras i samarbete med en kulturförening.

Indikator: Litteraturdagarna genomförs enligt nytt koncept.

Aktivitet:

- Ingånget avtal med Kulturfestival på Åland r.f. förverkligas i samband med litteraturdagarna 2016.

Status: *Litteraturdagarna 2016 arrangerades i samarbete med föreningen Kulturfestival på Åland.*

Mål: Skapa förutsättningar för fler att ta del av stadens kulturliv.

Indikator: Nya aktiviteter initieras som ökar deltagarantalet.

Aktivitet:

- Information om stadens kulturutbud ges till studerade vid SFI utbildningen.
- En eller flera temadagar anordnas med geografi som tema.
- Nya festivaler anordnas i samarbete med andra aktörer.
- Författarkvällar arrangeras.
- Pop-up bibliotek sätts upp.
- Kulturarvsdag anordnas i samarbete med andra aktörer.

Status: *Info till SFI har erbjudits, författarkvällar arrangerats, pop-up satts upp. Kulturarvsdagen har arrangerats. Temamånad Argentina hölls i september med bl.a. filmvisningar i*

samarbete med Argentinas ambassad, dessutom hade biblioteket Cuba som tema. Kulturarvsdagen arrangerades tillsammans med stadsarkitektkontoret och City Mariehamn.

Mål: Staden skapar förutsättningar för ett ökat utövande av idrottsaktiviteter. Staden ska befrämja idrottsföreningar så att de kan utveckla sina verksamheter, vilket även kan avse utyrning av hela eller delar av anläggningar.

Indikator: Antalet besökare i stadens anläggningar ökar.

Aktivitet:

- Tider på Baltichallen upplåts gratis åt föreningar som vill ha prova-på aktiviteter för skolbarn.
- Marknadsföringsmaterial för Idrottsgårdens verksamhet tas fram.
- Tider i skolornas gymnastiksal som inte är schemalagda före kl. 15.00 kan användas av föreningar för prova på aktiviteter eller andra aktiviteter som innebär att barn aktivt rör på sig. Dessa tider ges ut av respektive skola om lediga tider finns, men planeras och genomförs inte av skolan.

Status: *Tider har upplåtits avgiftsfritt till föreningar för prova-på-aktiviteter i idrottsanläggningarna. Framförallt Baltichallen har använts för detta. Marknadsföringsmaterial om Idrottsgården har tagits fram.*

Mål: Möjligheter till spontanidrott förbättras.

Indikator: Minst en ny åtgärd vidtas för att främja spontanidrott.

Aktivitet:

- Begagnat konstgräs läggs på delar av grusplanen vid Strandnäs skola.
- Befintliga utegym kompletteras, alternativt anskaffas nytt utegym.

Status: *Begagnat konstgräs har lagts på en del av grusplanen vid Strandnäs skola. För att öka möjligheten till spontanidrott har kompletterande utrustning till utegymen i Backebergs- och Ytternäs*

sportfält köpts in. Utrustningen monteras under våren 2017.

Mål: Jämställdheten inom olika idrottsaktiviteter kan öka genom att likvärdiga lokaler och aktiviteter inom stadens förvaltningsområde erbjuds både killar och tjejer.

Indikator: Genomförda åtgärder för att jämställa förhållanden mellan könen.

Aktivitet:

- Avdelningen för kultur och fritid undersöker, via en förfrågan till de största stadsföreningarna som hyr lokaler, om de upplever att likvärdiga lokaler, ur ett jämställdhetsperspektiv erbjuds.

Status: *En förfrågan har gjorts till 13 idrottsföreningar om dessa upplever anläggningarna som likvärdiga ur ett jämställdhetsperspektiv. Av svaren framkommer att föreningarna tycker att lokalerna är likvärdiga förutom att det i Bollhallas gymnastikhall saknas utrymme för pojkarnas specifika redskap (räck, ringar och barr).*

Mål: Staden ska fokusera på kärnuppgifter och möjliggöra för tredje sektorn eller företag att ta över uppgifter där det är möjligt.

Indikator: Staden hyr ut exempelvis idrottsanläggningen Bollhalla till någon i huset verksam förening enligt motsvarande principer som gäller för Ridklubben Sleipner och ridhuset i Espholm.

Aktivitet:

- Avtal förhandlas fram med intresserad förening. Avtalets utformning skrivs inom ramen för given budget.

Status: *Avtal har ingåtts med Mariehamn Lawn-tennis klubb så att klubben hyr tennisbanorna i Bollhalla av staden. MLK sköter bokning och fakturering av verksamheten på banorna.*

Nyckeltal

Nyckeltal	Budget 2016	Bokslut 2016	Bokslut 2015
Beviljade grundbidrag	55	55	58
Beviljade evenemangs- och projektbidrag	36	41	36
KULTUR OCH FRITID			
UTLÅN: totalt	210 000	215 950	211 739
Lån/invånare	18,0	18,6	18,5
Nyförvärv	3 600	3 604	3 611
Besök/huvudbiblioteket	210 000	201 349	208 082
Samarrangemang	110	94	129
Besök			
Idrottsgården	53 100	65 834	59 108
Islandia	43 200	49 102	42 137
Baltichallen	37 300	38 613	34 086
Bollhalla	30 500	34 635	32 273
Ridanläggningen	11 100	10 494	10 035
Fritidsverks. i skolorna	8 700	11 219	8 542
Ungdomsverksamhet	18 000	19 538	19 868
Utomhusanläggningar	80 900	87 515	79 800
Wiklöf Holding Arena	21 400	21 602	22 939
Besökare sammanlagt	304 200	338 552	308 788
Mariebad			
Besökare	118 500	106 247	116 578

Måluppfyllelse investering

Projekt nummer	Investering	Total budget	Grundbudget 2016	Ändr. i budget 2016	Budget eft. ändr. 2016	Bokslut 2016	Avvik. Bud/bok 2016	Utfall tidigare år	Utfall totalt
Totalt		-129 500	-239 875	0	-239 875	-48 301	191 574	0	-383
47135	Bowlingmaskiner	-129 500	-44 875	0	-44 875	-383	44 492	0	-383
47142	Reparation ismaskin	0	-55 000	0	-55 000	-24 628	30 372	0	0
47238	Förnyelse tak islandia	0	-140 000	0	-140 000	-24 539	115 461	0	0
47391	Ospecificerat	0	0	0	0	1 250	1 250	0	0

Infrastrukturnämnden

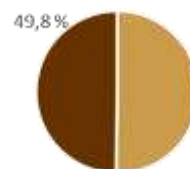
Nämndordförande: Jessy Eckerman

Infrastrukturdirektör: Kai Söderlund

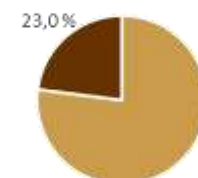
Infrastrukturnämnden

Resultaträkning och investering	Budget	Bokslut	Bokslut
Belopp i euro	2016	2016	2015
RESULTAT			
Verksamhetsintäkter	18 812 064	19 009 905	18 174 233
Försäljningsintäkter	5 912 482	6 021 738	5 709 618
Avgiftsintäkter	48 663	63 748	82 545
Understöd och bidrag	0	0	0
Övriga intäkter	2 020 830	2 061 327	2 012 303
Interna verksamhetsintäkter	10 830 088	10 863 091	10 369 765
Tillverkning för eget bruk	178 036	291 851	290 809
Verksamhetskostnader	-20 042 486	-20 024 461	-18 514 702
Personalkostnader	-6 247 395	-6 366 575	-6 020 739
Löner och arvoden	-4 870 070	-4 964 488	-4 702 171
Lönebikostnader	-1 377 325	-1 402 087	-1 318 568
Pensionskostnader	-1 050 535	-1 082 295	-1 051 192
Övriga lönebikostnader	-326 790	-319 792	-267 376
Köp av tjänster	-2 395 601	-2 849 041	-2 305 669
Material, förnödenheter och varor	-3 950 820	-4 235 244	-4 041 575
Understöd	-20 575	-18 473	-18 042
Övriga verksamhetskostnader	-1 400 682	-505 827	-491 123
Interna verksamhetskostnader	-6 027 414	-6 049 301	-5 637 554
-därav internhyra	-887 963	-887 963	-781 097
-därav kost- och lokalservice	-101 075	-101 075	-94 138
-därav IT-kostnader	-128 708	-128 708	0
Verksamhetsbidrag	-1 052 386	-722 704	-49 660
Driftsbidrag	-1 052 386	-722 704	-49 660
Årsbidrag	-1 052 386	-722 704	-49 660
Planenliga avskrivningar	-4 487 661	-4 468 375	-4 124 278
Årets resultat	-5 540 046	-5 191 080	-4 173 938
Årets överskott (underskott)	-5 540 046	-5 191 080	-4 173 938
INVESTERING			
Inkomster	250 000	173 496	585 071
Utgifter	-3 449 159	-3 379 324	-3 600 804
S:a investering	-3 199 159	-3 205 828	-3 015 732

Del av verksamhetsintäkter

Del av verksamhetskostnader

Ökad budget på driften genom omdisponering: material, förnödenheter o. varor 116 431,00, övriga verksamhetskostnader 103 888,00, planenliga avskrivningar 103 550,94.

Minskad budget på driften genom omdisponering: köp av tjänster 213 869,94.

Ökad budget på driften genom tilläggsanslag: interna verksamhetsintäkter 110 000,00.

Ökad budget på investering genom tilläggsanslag: utgifter 1 124 159,20.

Verksamhetsområde och verksamhetsidé

Infrastruktursektorn är indelad i tre avdelningar: räddningsverket, fastighetsavdelningen och samhällstekniska avdelningen. Som stöd för verksamheten finns ett kansli innefattande administration, ekonomistöd och kundservice.

Sektorns verksamhetsområde inkluderar:

- räddningsverksamhet innefattande operativ räddningstjänst, ambulanssjukvård, förebyggande arbete mot bränder och olyckor, brandskyddsutbildning, befolkningskyddsplanering, Strandnäs FBK samt räddningsmyndighetsfunktionen i sex samarbetskommuner
- planering, byggande samt drift och underhåll av stadens fastigheter
- allmänna områden, parker och grönområden och specialobjekt
- gator, gc-vägar och trottoarer och andra trafikleder samt parkeringsövervakning och kollektivtrafik
- VA-ledningsnät och reningsverk för staden och sex samarbetskommuner
- utförande av mättingsförrättningar och förande av fastighetsregister, karthantering samt beredning av ärenden gällande markinköp, försäljning och arrende.

Infrastruktursektorn erbjuder alla mariehamnare och besökare en trygg och välskött stad med en väl fungerande infrastruktur dygnet runt. Sektorn tillhandahåller ändamålsenliga, väl underhållna och energieffektiva lokaler. Verksamheten bedrivs med hjälp av en samarbetsvillig och kunnig personal i samråd med entreprenörer eller andra aktörer.

Måluppfyllelse drift

Infrastruktursektorn upprätthöll en räddningstjänst med god uttryckningsberedskap och en hög servicenivå. Samarbetet med samarbetskommunerna, polisen och ÅHS fungerade bra.

Infrastruktursektorn försåg stadens olika verksamheter med ändamålsenliga lokaler. Lokalerna underhölls enligt planer och ett 80-tal driftprojekt genomfördes. Kostnaderna för fjärrvärme, vatten och fastighetsförsäkringarna utföll enligt budget medan kostnaderna för el blev lägre än budgeterat. Gamla armaturer byttes kontinuerligt till LED-belysning.

Infrastruktursektorn erbjuder för närvarande 20 egna tomter, 10 flerbostadstomter och 5 övriga tomter för byggnation. Utöver dessa är sammanlagt 20 egna tomter och 5 flerbostadstomter reserverade. Information om sektorns aktiviteter tillhandahölls kontinuerligt på hemsidan. Stadens gatu-, park- och fritidsområden hölls i relativt bra skick och medel från anslaget "Putsa upp staden" bidrog till att en del extra åtgärder kunde genomföras. Lilla Holmen hölls stängt under hösten på grund av konstaterat fall av fågelinfluensa.

Trafiksäkerheten för samtliga trafikanter och speciellt för den lätta trafiken i centrum förbättrades genom en ombyggnad av Stora gatan mellan Strandgatan och Torggatan. Projektet där boende får delta i skötseln av sin närmiljö fortsatte, men intresset var begränsat trots marknadsföring och presentation på hemsidan. Antalet passagerare i kollektivtrafiken ökade med cirka 15 % till knappt 77 000.

En plan togs fram för förnyande av stadens höjd- och koordinatsystem och en anskaffning av nytt instrument för GNSS-mätning (Global Navigation Satellite System) påbörjades. Styckningen av stadens allmänna områden fortsatte och staden har nu lagfart på alla sina fastigheter. Kartor och registeruppgifter var tillgängliga via webbläsare på stadens interna nät och en uppdaterad karta med olika lager var tillgänglig på stadens hemsida.

Vattenleveranserna höll hög kvalitet med få avbrott i samband med underhållsarbeten. Totalt renades cirka 2,2 miljoner m³ inkommande avloppsvatten i Lotsbroverket, vilket är betydligt lägre än förut beroende på mindre inläckage i anslutna ledningsnät. Mängden avloppsvatten från samarbetskommunerna var cirka 0,6 miljoner m³, vilket är 27 % av den totala volymen. Lotsbroverkets reningsprocess fungerade planenligt och utsläppsvillkoren i miljötillståndet uppfylldes med god marginal. Belastningen av närings- och syreförbrukande ämnen i det inkommande avloppsvattnet var i medeltal cirka 90 % av den teoretiska dimensionerade behandlingskapaciteten.

Cheferna deltog i ledarskapsutbildning och utvecklingssamtal hölls med nästan hela personalen. På några arbetsplatser vidtogs särskilda åtgärder i samråd med personalen för att förbättra arbetsmiljön.

Brukarperspektivet

Mål: Infrastruktursektorn tillhandahåller en fungerande infrastruktur i stort sett dygnet runt utgående från brukarnas behov, förväntningar och önskemål, inom ramen för tillgängliga budgetmedel.

Indikator: I stadens medborgarundersökningar bör invånarnas omdöme av räddningstjänsten, kollektivtrafiken, gång- och cykelvägar, gator och vägar samt vatten och avlopp bibehållas. På basen av bedömningen vidtas åtgärder för att brukarna ska vara nöjda med servicenivån. En skild medborgarundersökning kring kollektivtrafiken prioriteras.

Aktivitet:

- Räddningsverkets uttryckningstyrka uppfyller fastslaget servicenivåbeslut.
- Medborgarundersökning över kollektivtrafik utförs själv/beställs från ÅSUB
- Det extra budgetanslaget om 150 000 euro används för förbättringar i stadsmiljön

Status: *Personalläget på räddningsverket var tidvis ansträngt på grund av ett högt tryck på utbildningsverksamheten och personalfrånvaro. Trots detta uppfyllde räddningsverket bemanningskravet på beredskapsstyrkan under hela året.*

En medborgarundersökning över kollektivtrafiken utfördes av ÅSUB och presenterades för nämnden i juni.

Inom ramen för det extra anslaget "Putsa upp staden" utfördes flera planerade åtgärder. Ett nytt lekskepp byggdes på Lilla Holmen, nya sopkärl köptes och bänkar, häckar och planteringar renoverades. Parkeringen i Socishamnen försågs med en avgränsande trämur mot planteringar, skadade trafikskyltar reparerades och spångarna längs strandpromenader renoverades.

Mål: Servicenivån bibehålls huvudsakligen.

Indikator: Räddningsverket ska vid byggnadsbrand påbörja invändig livräddningsinsats inom 6 minuter. Underhållsplaner för fastigheter färdigställs. Skötselplan för grönområden följs med prioritering av centrum. Antalet skadeersättningar föranledda av brister i trafikleder får inte öka. Vinterunderhållsprogrammet följs med prioritet på lätta trafikens leder och kollektivtrafiken.

Aktivitet:

- Räddningsverket utarbetar en kravspecifikation på kunskapsnivåer inom olika delar av räddningsarbetet, som befäl, underbefäl och manskap ska uppfylla.
- En skötselplan för kulturhistoriska parkområdet "Esplanen" görs. I planen ingår utredning över behov av förnyelse av lindarna.
- En byggnadsingenjör tar fram femåriga underhållsplaner för stadens fastigheter och arbetet färdigställs i september.
- Vid utförande av nya driftsprojekt för upprustning av trafikleder prioriteras avsnitt med sämsta kondition.
- Snöröjning, sandning och borttransport av snö inleds på leder för lätt trafik och kollektivtrafik.

Status: *Räddningsverkets arbete med kravspecifikation på kunskapsnivåer inom olika delar av räddningsarbetet sköts fram. Färdigställande av instruktionen för brandpersonalens fysiska krav prioriterades i stället. Ett planerat femårigt projekt för underhållsbeskrivning och konditionsgranskning av lindarna i Esplanen inleddes med ett område öster om Torggatan och ett antal enskilda träd i dålig kondition längre västerut. Ett seminarium gällande skötseln av lindarna i Esplanen hölls för allmänheten med sakkunniga från Stockholm och Helsingfors.*

Underhållsplanerna för stadens fastigheter färdigställdes och ligger som underlag för det planerade underhållet. Planerna för k-märkta fastigheter skickas till berörda myndigheter för utlåtande.

Asfalteringar gjordes längs Torggatan, Godbyvägen, Havsgatan, Ålandsplan och Norra Esplanadgatan samt Badhusgatan och Blomstervägen.

Snöröjning, sandning och borttransport av snö genomfördes enligt vinterunderhållsprogrammet.

Mål: Antalet trafikolyckor (med prioritet på personskador) i förhållande till trafikmängden minskar.

Indikator: Skadevikt utgående från ÅSUB:s referenstal och mätning av trafikmängder.

Aktivitet:

- Stora gatan mellan Torggatan och Strandgatan byggs om i syfte att förbättra trafiksäkerheten.

Status: *En ombyggnad av Stora gatan mellan Torggatan och Strandgatan genomfördes. Projekteringen och upphandlingen av huvudentreprenaden för Ålandsvägens etapp 1 slutfördes.*

Mål: Infrastrukturen är tillgänglig för alla (även med beaktande av jämställdhetsaspekter).

Indikator: Nya krav på frångänglighet vid utrymning av rörelsehindrade beaktas vid tillsyn.
Tillgänglighetsplanering av större fastigheter fortsätter.
Alla offentliga parker kan nås utan hinder.
Vinterunderhållsprogrammet följs med prioritet på lätta trafikens leder och kollektivtrafiken.
Övergångsställen byggs om för förbättrad tillgänglighet.

Aktivitet:

- Förebyggande enheten utarbetar ett PM med vägledning till byggnadsplanerare hur man ska beakta kraven på frångänglighet vid brand.
- Tre prioriterade övergångsställen byggs om för förbättrad tillgänglighet och ökad trafiksäkerhet.

- En konsult fortsätter arbetet med inventering av den fysiska tillgängligheten i minst fyra av stadens större fastigheter.

Status: *Ett direktiv som behandlar utrymningskrav för funktionshindrade utarbetades och implementerades i den ordinarie tillsyns- och rådgivningsverksamheten.*

Övergångsställen vid korsningarna Torggatan-Mariegatan och Torggatan-Södragatan byggdes om för att förbättra tillgängligheten och trafiksäkerheten.

En inventering av den fysiska tillgängligheten i fyra av de större fastigheterna gjordes och beaktades i underhållsplanerna.

Mål: Brukarna har lättillgängliga kommunikationskanaler med sektorn.

Indikator: Ansvarspersoner finns tydligt tillgängliga på stadens hemsida och för personlig kontakt. Antalet brukarkontakter i Pondus.

Aktivitet:

- Kontaktuppgifter på sektorns hemsidor uppdateras fortlöpande.
- Räddningsverket startar upp en officiell "Facebook"-sida. Denna kommer att nyttjas för att sprida information om verksamheten, samt vara en extra kanal för krisinformation.
- Totalt 1 300 brukarkontakter i Pondus per år.

Status: *Informationen på sektorns hemsida uppdaterades kontinuerligt.*

Räddningsverket startade i början av året en Facebook-sida som i slutet av året hade över 1 800 följare. Sidan uppmärksammades även vid ett flertal tillfällen av lokalpressen.

Totalt 1608 brukarkontakter registrerades i fastighetsavdelningens program Pondus.

Medarbetarperspektivet

Mål: Sektorn är en attraktiv och säker arbetsplats.

Indikator: Antalet arbetsolycksfall som leder till minst fyra dagars arbetsoförmåga hålls kontinuerligt låg.

Aktivitet:

- En ny instruktion på de fysiska kraven som ställs på brandmän tas fram under första kvartalet för att uppfylla den nya anvisningen för räddningsdykning som ligger till grund för arbetarskyddet inom räddningstjänst och dokumentet fastställs av nämnden inom andra kvartalet.
- På olika arbetsplatser kontrolleras regelbundet arbetsplatsens säkerhet. Arbetsledningen utför tillsammans med personalen på en arbetsplats regelbundna syner för att kartlägga, dokumentera och åtgärda eventuella brister i arbetsmiljön.

Status: *En arbetsgrupp utarbetade ett reglemente för fysiska tester av utryckningspersonalen enligt en ny anvisning från inrikesministeriet.*

Vid större investeringsprojekt gjordes skriftliga säkerhetsplaner. För att förbättra säkerheten vid underhåll av gatubelysning och beskärning av träd köptes en ny arbetskorg. På Lotsbroverket gjordes en syn för att kartlägga arbetsplatsens säkerhet. Kontroll av lyftbalkar och -taljor beställdes från en utomstående inspektör. I enlighet med nya arbetsskyddsregler gjordes en kartläggning av och saneringsplan för asbestcementrör.

Mål: God kommunikation på alla nivåer inom sektorn.

Indikator: Arbetsplatsmöten hålls regelbundet (varierar på avdelningarna). Tydliga rutiner för arbetsplatsmöten.

Aktivitet:

- På kansliet hålls i regel 10 arbetsplatsmöten under året.
- Arbetsplatsträffar inom räddningsverket hålls varannan vecka

för befälen och varje månad för underbefälen. Hela personalen samlas minst en gång per år.

- Avdelningsmöten hålls regelbundet på fastighetsavdelningen den första tisdagen i månaden.
- Samhällstekniska avdelningens avdelningsmöten med hela personalen hålls två gånger per år och arbetsplatsmöten med berörd personal hålls minst en gång per månad.

Status: *Arbetsplatsmöten hölls en enligt planerna, förutom räddningsverkets höstmöte som blev något förskjutet.*

Mål: Sektorn är en dynamisk arbetsplats

Indikator: Samarbetsprojekt över avdelnings-/enhetsgränser. Nyttänkande och flexibilitet i vardagen, utvecklingsprojekt.

Aktivitet:

- Gemensamma resurser utnyttjas optimalt i VA-verkets och markenhetens investerings- och driftsprojekt. Slutstädning och återställning färdigställs inom en vecka efter att projektet blivit färdigställt.
- Minst ett gemensamt projekt för utestädning per år där tredje sektorn och allmänheten erbjuds tillfälle att delta.
- Fastighetsjouren och brandpostkontrollerna fortsätter i räddningsverkets regi.
- Förvaltningen av brandstationen överförs till fastighetsavdelningen, dock så att fastighetsskötseluppgifterna blir kvar på räddningsverkets personal genom ett samarbete.

Status: *Samhällstekniska avdelningen deltog i en gemensam städdag med Lions Freja i april. Andelen deltagare var större än året innan och evenemanget fick positiv uppmärksamhet i lokala medier. Gemensamma resurser inom samhällsteknisk avdelning utnyttjades panelig under året.*

Fastighetsjouren och brandpostkontrollerna genomfördes enligt planerna.

Överföringen av förvaltningen av brandstationsfastigheten på fastighetsavdelningen genomfördes och samarbetet fungerade bra.

Ekonomiperspektivet

Mål: Strikt budgetkontroll och -uppföljning.

Indikator: Ekonomiskt utfall inom budget och måluppfyllelse enligt plan.

Aktivitet:

- Månatliga budgetuppföljningar genomgås avdelningsvis av chefer och arbetsledare. Avvikelser rapporteras till nämnden.

Status: *Uppföljningar gjordes enligt planerna, vilket hjälpte till att sektorn visar ett positivt resultat jämfört med budgeten, även räddningsverket kunde vända en tidigare aviserad negativ budgetavvikelse till ett positivt resultat.*

Mål: Få till stånd mer byggnation av bostäder och inflyttning.

Indikator: Staden säljer och arrenderar ut större andel lediga tomter.

Aktivitet:

- Företckning över enskilda lediga tomter utanför de nya bostadsområden upprättas och tidsplan för utgivning fastställs.

Status: *Två flerfamiljshustomter vid Lotsberget bjöds ut till försäljning och efter en andra utgivning undertecknades ett reservationsavtal. Fem enskilda lediga tomter annonserades och tre av dessa är nu reserverade.*

Mål: Samarbetslösningar med andra kommuner och organisationer.

Indikator: Ökade inkomster eller minskade utgifter eller ökad kvalitet.

Aktivitet:

- Räddningsverket samarbetar kring alarmcentralens drift med Ålands Polismyndighet.

- Den gemensamma befälsjournen inom räddningsväsendet på Åland påförs nya uppgifter inom oljeskyddet.

Status: *Räddningsverket skötte den operativa driften av alarmcentralen i enlighet med avtalet med Ålands Polismyndighet. Genom nytt avtal köpte oljeskyddet in sig på 20 % av den gemensamma befälsjournen. Den planerade fortbildningen av jourbefälen genomfördes inte av orsaker som står utom räddningsverkets kontroll.*

Mål: Avveckla lokaler som inte används som verksamhetslokaler.

Indikator: Antalet m² lokalyta.

Aktivitet:

- Under året utbjuds minst två fastigheter, som ej behövs för verksamhet, till försäljning.

Status: *Nämnden tog beslut om att anhålla om en stadsplaneändring för Mariegård för att möjliggöra en avyttring av fastigheten. Ett beslut om en rivning av Lärarbostäderna togs.*

Mål: Säkerställa VA-verkets långsiktiga behov av reinvesteringar och ökad kapacitet samt förbättrad analys och styrning av affärsverksamhet respektive skattefinansierad verksamhet för beslutsfattare, brukare och medborgare.

Indikator: En bolagisering av VA-verket alternativt en försäljning av densamma till annan av staden ägt bolag har utretts och förslag till åtgärder har presenterats inom år 2016.

Aktivitet:

- Utredningen slutförs under året i samarbete med stadsledningen.

Status: *Utredningen och förslag till åtgärder presenterades under hösten.*

Hållbarhetsperspektivet

Mål: Utredda utökad kapacitet i Lotsbroverket utan att öka utsläpp.

Indikator: Genomförd utredning.

Aktivitet:

- Rapport över alternativa sätt att öka Lotsbroverkets kapacitet presenteras och förslag till fördelning av investeringskostnader presenteras varefter beslut om fortsatta åtgärder tas.

Status: En utredning presenterades för nämnden och samarbetskommunerna. Ytterligare åtgärder avvaktar revideringen av miljötillståndet.

Mål: Energianvändningen minskar.

Indikator: Procentuell minskning med beaktande av ändrad belastning. Inköpt energianvändning kWh/m².

Aktivitet:

- Installation av energisnåla armaturer.
- Miljömål 2013 – 2017: Normalårskorrigerad energiförbrukning i kWh/m² i stadens fastigheter ska minska med 6 % jämfört med 2013 års förbrukning.

Status: Nya LED-lysrör installerades i Bollhalla och vid Sleipner byttes armaturerna i manegen till LED-armaturer. Även vid räddningsverket installerades nya LED-armaturer i bilhallen.

Mål: Radonmätningar görs i alla stadens fastigheter.

Indikator: Antalet mätningar.

Aktivitet:

- Under vintern görs radonmätningar i Mariebad, Idrottsgården, Neptunus daghem och Räddningsverket. I övriga fastigheter har radonmätningar gjorts tidigare.

Status: Radonmätningar har nu genomförts i alla fastighetsavdelningens fastigheter och värdena är godkända.

Mål: Antalet resenärer i stadens kollektivtrafik ökar.

Indikator: Antal passagerare.

Aktivitet:

- Utrustning och tillgänglighet vid busshållplatser förbättras (antalet busskurar och bänkar ökas).

Status: Busskuren i Dalbo byttes till en nyare modell. Beslut över namngivning och skyltning av busshållplatser togs. Antalet passagerare ökade med cirka 15 % till knappt 77 000.

Ekonomisk måluppfyllelse

Det ekonomiska resultatet för sektorn är 349 000 euro bättre än budgeterat. Det totala driftresultatet för de skattefinansierade verksamheterna visar ett överskott om 261 000 euro i förhållande till budgeten. Av balansräkningsenheterna visar fastighetsavdelningen ett resultat som är 10 000 euro sämre än budgeterat och VA-verket ett positivt resultat om 431 600 euro, vilket är 69 000 euro bättre än budgeterat.

Kansliets resultat var 34 000 euro bättre än budgeterat främst beroende av lägre personalkostnader men även på grund av lägre kostnader för inköp av material och tjänster.

Räddningsverkets resultat var 16 000 euro bättre än budgeterat främst beroende på att Inkomsterna från utbildningstjänsterna överskred budgeten med över 100 000 euro. Personalkostnaderna totalt överskred budgeten med 112 000 euro. Cirka hälften av detta härrörde sig från skötseln av hamnskyddet åt Mariehamns hamn Ab, för vilket erhöles full kompensation från hamnbolaget. Samarbetet kring hamnskyddet upphörde vid årsskiftet. Resterande del härrörde sig från extra bemanning av utbildningsverksamheten samt överskridning av vikariekonton. En överskridning av konton för inköp av material och köp av tjänster gjordes främst på grund av renoveringen av köket. Den utökade utbildningsverksamheten förutsatte ett större inköp av andningsskyddsutrustning. Projekten "förnyande av slangtvätt" och

”utrustning till ledningscentralen” genomfördes inte som en åtgärd för att hålla budgeten inom ram.

Fastighetsavdelningens resultat var 10 000 euro sämre än budgeterat berodde delvis på utstående fodringar från externa hyresgäster. Anslaget för driftprojekt överskreds en aning och ett 80-tal projekt genomfördes.

Samhällstekniska avdelningens resultat (exklusive VA-verket) var 240 000 euro bättre än budgeterat. Extra arrendeintäkter för industritomter bidrog till ett överskott för mättningsverksamheten. Överskottet för markenheten berodde främst på att årets kostnader för driftsprojekt för sanering av gator blev lägre än budgeterat. Kostnaderna för vinterunderhållet var också något lägre än budgeterat medan intäkterna från parkeringsövervakningen blev cirka 30 % lägre än budgeterat. Avdelningens resurser var väl anpassade till de budgeterade verksamheterna. VA-verket visade ett resultat som var 69 000 euro högre än det budgeterade överskottet. Det positiva resultatet för VA-verket förklaras främst med lägre kostnader för inköp av vatten.

Miljöhandlingsplan 2016

Riktlinjerna för miljöarbetet finns i stadens övergripande miljömål och miljöpolicy som fastställs av stadsfullmäktige. Stadskansliet genom miljösamordnaren upprättar årligen en miljöhandlingsplan som innehåller bl.a. förbättringsåtgärder som harmoniserar med de aktuella övergripande miljömålen. Miljöhandlingsplanen implementeras i verksamhetsplaner för de sektorer som berörs för att beaktas i budgetarbetet.

Delmål 1: Alla kommunala byggnader där det är möjligt ska ha ersatt olja för direkt uppvärmning med andra alternativ senast 2020.

Bakgrund: Alla kommunala fastigheter försörjs med ren el och nästan alla kommunala fastigheter som ligger inom fjärrvärmeområdet är idag anslutna till fjärrvärmenätet förutom ett fåtal objekt. Under 2014 utfördes ett projekt gällande energikartläggning av stadens fastighetsbestånd. Arbetet har resulterat bl.a. att två enskilda objekt Lotsbroverket och Islandia (inkl. Idrottsparken) valdes ut för noggrannare analys av besparingspotential, i rapporterna för objekten

finns redovisade åtgärdsförslag för optimering av befintlig utrustning samt installation alternativ till nuvarande oljebaserade energiförsörjning.

Åtgärd Islandia (inkl. Idrottsparken): Tillämpliga delar av åtgärdsförslagen enligt rapporten om Islandia/idrottsparken planeras och implementeras succesivt under 2016. För att öka driftsäkerheten för uppvärmning och tillgodose varmvatten till kontorslokaler och omklädningsrum borde åtgärder prioriteras som kan ersätta den nuvarande gamla oljepannan.

Ansvarig: Bildningssektorn och kultur- och fritidsavdelningen

Åtgärd Lotsbroverket: Verket är dimensionerat för 30,000 personekvivalenter och förutom hela staden är en stor del av den åländska landsbygden är också uppkopplad. Lotsbroverkets inkommande belastning har under de senaste åren varit mycket nära den dimensionerande belastningen. Vilket innebär att fokus under 2015-2016 kommer att vara att identifiera åtgärder för att möjliggöra behovet för anslutning av redan planerad bebyggelse men också hur stor kapacitet som verket ska tillhandahålla det åländska samhället på lång sikt.

Verkets interna delprocesser som möjliggör att ta tillvara metangasproduktionen har under 2015 uppgraderats. Under 2016 optimeras nyinstallationerna i de befintliga delprocesserna, bl.a. den nya gasgeneratoren, vilket kommer innebära bättre nyttjandegrad av producerad metangas och därigenom förväntas oljeanvändningen minska.

I samband med kraftig nederbörd och snösmältning finns det inläckage till avloppslednings- nätet. Att identifiera och åtgärda källor till tillskottsvatten i avloppsledningsnätet är mycket viktigt för långsiktigt trygga avloppsreningen vid verket och även en del av arbetet att möjliggöra den förväntade årliga belastningsökningen. Under 2016 fortsätter staden med att försöka komma tillrätta med dessa problem men det är ett arbete som måste bedrivas över kommungränserna eftersom Lotsbroverket är mottagare till stora delar av fasta Ålands avloppsvatten.

Ansvarig: Infrastrukturektorn och samhällstekniska avdelningen

Status: Optimeringen av Lotsbroverkets energianvändning fortsatte. Förbrukningen av biogas prioriterades i den nya gasmotorn i stället för i gaspannan, vilket ledde till en cirka fyrfaldig ökning

av den egenproducerade elen, vars andel på två år ökat från cirka 5 % till cirka 30 % av den totala elförbrukningen på cirka 1,5 miljoner kWh. Den ökade värmemängden från gasmotorn har bidragit till en oförändrad oljeförbrukning. Utredningar gällande alternativa sätt att ersätta eldningsoljan pågår.

I syfte att minska inläckaget av dag- och grundvatten till avloppsnätet vid sanering av stadens va-nät byggdes cirka 850 m nya dagvattenledningar och cirka 610 m gamla dagvattenledningar sanerades.

Delmål 2: Energianvändningen i stadens fastigheter ska efter normalårsjustering i genomsnitt minska med 5 % årligen.

Bakgrund: Energieffektivisering av befintliga fastighetsbeståndet är det snabbaste, billigaste och miljövänligaste sättet att uppnå mindre utsläpp av växthusgaser och som dessutom ger staden en kostnadsinbesparing på lång sikt.

Fastighetsavdelningen vid infrastruktursektorn förvaltar totalt cirka 81 422 kvadratmeter A-temp¹ area. Stadens fastighetsbolag Marstad har tillsammans med dotterbolaget Dalnäs 700 lägenheter för uthyrning, motsvarande 50 652 kvadratmeter A-temp area.

Nya krav om energiprestanda vid nybyggnation: Den 1 mars 2015 trädde landskapsförordning (2015:5) om Ålands byggbestämmelsesamling i kraft. Vilket innebär nivån för offentliga lokalers tillåtna energianvändning sänks med 30 % vid nybyggnation där ansökan om bygglov görs efter den 1 januari 2016. Kraven gäller även större ombyggnationer där ansökan om bygglovs krävs.

Även om att uppnå god energiprestanda vid nybyggnation är viktigt så är det åtgärder i det befintliga beståndet som gör den stora skillnaden. Staden ska ta varje tillfälle i akt att förbättra energiprestandan i det befintliga fastighetsbeståndet.

Detta omfattar såväl fastighetsdrift och -skötsel som underhållsplanering samt ställa höga krav gällande energiprestanda vid ombyggnationer.

Energjarbetet baseras på långsiktig lönsamhet. Livscykelkostnad (LCC) och effekter på inre och yttre miljö är en god bedömningsgrund vid beslut om åtgärder liksom vid inköp och upphandling.

Förslag på energiåtgärder kan utmyнна i större åtgärdsförslag som då hanteras inom projekt. Lönsamma förslag kan bekräftas LCC-beräkningar. LCC står för "livscykelkostnad" (Life Cycle Cost). Livscykelkostnaden är totalkostnaden för en viss utrustning under hela dess livslängd, från att den installeras till att den slutligt tas ur bruk eller man gör sig av med den. Vid inköp av energikrävande produkter är det viktigt att inte bara titta på vilken produkt som är billigast vid inköpet utan även vilken produkt som har lägst energikostnader och är billigast att underhålla.

Åtgärd: Vid beslut om åtgärder liksom vid inköp och upphandling av varor och fastighetsinvesteringar som medför kostnader för energianvändning, drift och underhåll ska så långt det är möjligt grundas på livscykelkostnader, LCC.

Ansvarig: Fastighetsavdelningen, Bildningssektorn och Marstad

Status: Vid ombyggnaden av Övernäs skola 7-9 beaktades LCC som torde resultera i lägre driftskostnader. Inom räddningsverket ändrades utbildningskursupplägget så, att en mindre mängd gasol än tidigare förbrukades trots ökat antal kurser.

¹Arean av samtliga våningsplan, vindsplan och källarplan för temperaturreglerade utrymmen, avsedda att värmas till mer än 10 °C, som begränsas av klimatskärmens insida. Area som upptas av innerväggar, öppningar för trappa, schakt och dylikt inräknas. Area för garage, inom byggnaden i bostadshus eller annan lokalbyggnad än garage, inräknas inte. Definition enl. landskapsförordning (2015:5) om Ålands byggbestämmelsesamling.

Inom det dagliga driftarbetet, är kontrollen över energianvändningen är en viktig arbetsuppgift vilket är tätt kopplat till det befintliga dataprogrammet Pondus. Programmet är oerhört viktigt för att visualisera energiflödena inom fastighetsbeståndet men framför allt kan vi snabbt få information om hur förbättringsåtgärder inverkar på energi- och vattenförbrukningen.

Åtgärd: Fortsatt arbete med optimering av dataprogrammet Pondus med syfte att förbättra statistikhanteringen och möjliggöra fullödiga energiförbrukningsrapporter. Energiuppföljning ska kunna göras regelbundet i alla fastigheter, med fördel i realtid eller åtminstone månadsvis.

Ansvarig: Fastighetsavdelningen,
Bildningssektorn

Status: Nya fastigheter kopplades upp till Pondus och energiuppföljningen för olika fastigheter utökades.

Delmål 3: Staden ska sträva efter att skapa förutsättningar att etablera förnyelsebara energikällor i egen regi eller i samverkan med grannkommuner eller andra intressenter, t.ex: solenergi, sjövärme, vindkraft och fjärrvärme baserad på förnybara bränslen.

Bakgrund: Målsättningen är ett energisystem med minsta möjliga påverkan på miljön. Detta kan uppnås genom hushållning med energi, övergång till förnybara energikällor samt beaktande av miljöaspekterna vid val av olika energilösningar. I takt med att staden planerar och exploaterar allt längre från tätorten minskar möjligheterna till uppkoppling mot det befintliga fjärrvärmesystemet.

Åtgärd: Staden ska i sin planering ligga i framkant med alternativa och innovativa energilösningar. Intentionen ska vara att integrera alternativa energilösningar tidigt i planprocessen i samband med exploatering av stadens markområden.

Ansvarig: Stadsarkitektkansliet,
Infrastruktursektorn och stadskansliet

Status: Vid ombyggnaden av Övernäs skola 7-9 monterades solpaneler på taket som ett led i att uppfylla delmål 3. Vidtagna åtgärder som rapporteras för delmål 1 gällande Lotsbroverket gäller även för delmål 3.

Delmål 4: Utsläppen av koldioxid från stadens fordonspark ska årligen minska med 5 % årligen.

Åtgärd: Vid upphandling eller leasingavtal av tjänstebilar ska miljöbilar så långt det är möjligt väljas. Andelen förnyelsebar energi för transporter ska öka.

Inköpsansvarig ska ställa krav på miljödeklaration vid offertfrågan av tjänstebilar.

Ansvarig: Inköpsansvarig vid respektive verksamhet

Status: I den takt som fordonsparken förnyas minskar också utsläppen av koldioxid. Exakt statistik över förändringar i koldioxidutsläpp mellan åren saknas. Miljöegenskaperna beaktades särskilt t ex vid upphandling av transportbil.

Åtgärd: Undersöka möjligheterna att ersätta korta bilresor mot användning av elcykel vid stadens enheter och dotterbolag.

Ansvarig: Miljösamordnare tillsammans med enhetschefer

Mätning/nyckeltal: För mätning och beräkningsgrunder används redovisade bränslekostnader från finanskansliet och statistik från avtalad bränsleleverantör. 2012 används som referensår, vilket redovisade totalt 198 ton.

Status: En del av de korta tjänsteresorna gjordes med cykel. Samåkningen med flera passagerare i en bil utökades och mycket av korrespondensen sköttes genom e-post i stället för att hålla möten.

Delmål 5: Utarbeta styrdokument till stöd för att minska den negativa påverkan (miljömässigt, socialt och etiskt) som Mariehamns stads upphandlade varor, tjänster och byggtreprenader kan medföra.

Bakgrund: Stadens huvudprincip är att alla varor och tjänster som köps in till stadens verksamhet ska vara miljömärkta där så är möjligt. Vi ser det som ett enkelt men effektivt sätt att bidra till en hållbar samhällsutveckling. Därför har staden antagit miljömål om att varor och tjänster efter den 31 december 2017 ifråga om dess ekonomiska värde ska minst 50 % vara miljöanpassade. När det gäller andelen inköpta ekologiska livsmedel, ska den motsvara minst 30 %.

Åtgärd: Utarbeta inköpspolicy, uppförandekod för leverantörer och riktlinjer för hållbar upphandling.

Ansvarig: Upphandlingsledare och miljösamordnare

Åtgärd: Skapa en inköpshandledning till kommunens daghem, vilken har fokus på att minska kemikalieexponeringen för barnen.

Ansvarig: Miljösamordnare

VA-verket**RESULTATRÄKNING**

Belopp i euro	Budget 2016	Bokslut 2016	Bokslut 2015
Omsättning	4 506 506,03	4 416 310,07	4 236 707,02
Tillverkning för eget bruk	43 600,00	91 055,28	84 632,75
Övriga rörelseintäkter	75 000,00	98 368,79	86 709,25
Material och tjänster			
Material, förnödenheter och varor	-1 485 196,50	-1 416 809,38	-1 489 299,46
Köp av tjänster	-681 152,89	-660 992,47	-623 172,21
Personalkostnader			
Löner och arvoden	-557 090,00	-562 508,47	-525 475,16
Lönebikostnader			
Pensionskostnader	-121 640,00	-122 607,01	-124 237,29
Övriga lönebikostnader	-36 770,00	-36 020,70	-31 317,40
Avskrivningar enligt plan	-863 103,48	-851 951,81	-812 586,51
Övriga rörelsekostnader	-58 551,16	-64 238,62	-64 337,05
Rörelseöverskott (-underskott)	821 602,00	890 605,68	737 623,94
Finansiella intäkter och kostnader			
Till kommunen betalda räntekostnader	-140 829,00	-140 829,00	-139 941,96
Ersättning för grundkapitalet	-318 198,00	-318 198,00	-318 198,00
Överskott (underskott) före extraordinära poster	362 575,00	431 578,68	279 483,98
Extraordinära intäkter och kostnader	0,00	0,00	0,00
Överskott (underskott) före reserver	362 575,00	431 578,68	279 483,98
Förändring av reserver	0,00	0,00	0,00
Räkenskapsperiodens överskott (underskott)	362 575,00	431 578,68	279 483,98
Investering			
Investeringsinkomster	0,00	0,00	89 516,47
Investeringsutgifter	-990 000,00	-994 693,90	-1 085 170,32
Investeringsnetto	-990 000,00	-994 693,90	-995 653,85

VA-Verket**FINANSIERINGSANALYS**

Belopp i euro	Bokslut 2016	Bokslut 2015
Kassaflödet i verksamheten		
Rörelseöverskott	890 605,68	737 623,94
Avskrivningar	851 951,81	812 586,51
Finansiella intäkter och kostnader	-459 027,00	-458 139,96
Rättelseposter till internt tillförda medel	0,00	0,00
	1 283 530,49	1 092 070,49
Investeringsgarnas kassaflöde		
Investeringsutgifter	-994 693,90	-1 085 950,32
Finansieringsandelar för investeringar	0,00	89 516,47
	-994 693,90	-996 433,85
Finansieringens kassaflöde		
Förändringar i lånebeståndet		
Ökning/minskning av långfristiga lån	-10 716,43	0,00
Ökning/minskning av kortfristiga lån från kommunen	-128 659,88	-141 935,98
Övriga förändringar av likviditeten		
Förändringar av fordringar på övriga	48 068,43	-91 831,08
Förändringar av räntefria skulder till övriga	-197 528,71	138 130,42
	-288 836,59	-95 636,64
Förändring av likvida medel	0,00	0,00
Likvida medel 31.12	0,00	0,00
Likvida medel 01.01	0,00	0,00
Förändring	0,00	0,00

VA-verket**BALANSRÄKNING**

Belopp i euro per 31.12

		Bokslut 2016	Bokslut 2015
AKTIVA			
BESTÅENDE AKTIVA			
Materiella tillgångar			
Byggnader		2 824 226,73	2 976 218,26
Fasta konstruktioner och anläggningar		11 623 826,96	11 135 645,10
Maskiner och inventarier		609 437,23	687 894,92
Pågående nyanläggningar		37 113,87	152 104,42
Placeringar			
Övriga fordringar	1.	11 496,43	780,00
S:A BESTÅENDE AKTIVA		15 106 101,22	14 952 642,70
RÖRLIGA AKTIVA			
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		1 091 210,73	1 127 962,43
Övriga fordringar		-137 165,90	-125 849,17
S:A RÖRLIGA AKTIVA		954 044,83	1 002 113,26
SUMMA AKTIVA		16 060 146,05	15 954 755,96
PASSIVA			
EGET KAPITAL			
Grundkapital		-7 954 938,13	-7 954 938,13
Tidigare års över/underskott		-2 000 947,56	-1 721 463,58
Årets resultat		-431 578,68	-279 483,98
S:A EGET KAPITAL		-10 387 464,37	-9 955 885,69
FRÄMMANDE KAPITAL			
Kortfristigt			
Lån från kommunen		-5 362 578,02	-5 491 237,90
Leverantörsskulder		-239 242,22	-414 730,52
Övriga skulder		-12 173,26	-9 258,78
Resultatregleringar		-58 688,18	-83 643,07
S:A FRÄMMANDE KAPITAL		-5 672 681,68	-5 998 870,27
SUMMA PASSIVA		-16 060 146,05	-15 954 755,96

1. Ökningen av övriga fordringar består av elanslutningar tillhörande VA-verket som funnits sedan tidigare i stadens bokföring men som inte har tagits med i VA-verkets balansräkning.

Fastighetsavdelningen
RESULTATRÄKNING

Belopp i euro	Budget 2016	Bokslut 2016	Bokslut 2015
Omsättning	226 484,53	267 259,66	285 134,32
Tillverkning för eget bruk	5 000,00	4 777,37	2 587,78
Övriga rörelseintäkter	8 141 577,92	8 099 222,74	7 738 487,94
Material och tjänster			
Material, förnödenheter och varor	-1 545 471,63	-1 629 455,57	-1 460 484,12
Köp av tjänster	-1 741 514,72	-1 896 598,07	-1 724 585,49
Material och tjänster totalt	-3 286 986,35	-3 526 053,64	-3 185 069,61
Personalkostnader			
Löner och arvoden	-405 800,00	-425 751,92	-386 803,10
Lönebikostnader			
Pensionskostnader	-87 000,00	-92 546,37	-85 176,95
Övriga lönebikostnader	-27 230,00	-27 487,38	-21 924,82
Personalkostnader totalt	-520 030,00	-545 785,67	-493 904,87
Avskrivningar enligt plan	-2 619 164,82	-2 620 749,30	-2 364 951,51
Övriga rörelsekostnader	-705 309,92	-447 802,22	-486 512,76
Rörelseöverskott (-underskott)	1 241 571,36	1 230 868,94	1 495 771,29
Finansiella intäkter och kostnader			
Till kommunen betalda räntekostnader	-1 147 726,32	-1 146 739,78	-1 063 703,16
Övriga finansiella kostnader	-93 845,00	-93 845,00	-92 733,00
Finansiella intäkter och kostnader totalt	-1 241 571,32	-1 240 584,78	-1 156 436,16
Överskott (underskott) före extraordinära poster	0,04	-9 715,84	339 335,13
Extraordinära intäkter och kostnader	0,00	0,00	0,00
Överskott (underskott) före reserver	0,04	-9 715,84	339 335,13
Förändring av reserver	0,00	0,00	0,00
Räkenskapsperiodens överskott (underskott)	0,04	-9 715,84	339 335,13
Investerings			
Investeringsinkomster	0,00	0,00	0,00
Investeringsutgifter	-1 234 159,20	-1 279 876,17	-1 089 367,76
Investeringsnetto	-1 234 159,20	-1 279 876,17	-1 089 367,76

Fastighetsavdelningen**BALANSRÄKNING**

Belopp i euro per 31.12

	Bokslut 2016	Bokslut 2015
AKTIVA		
BESTÅENDE AKTIVA		
Immateriella tillgångar		
Övriga utgifter med lång verkningstid	4 436,31	11 996,63
Materiella tillgångar		
Byggnader	56 555 313,46	51 657 858,29
Fasta konstruktioner och anläggningar	199 844,90	229 150,97
Övriga materiella tillgångar	473 847,91	547 262,72
Pågående nyanläggningar	383,36	3 929 871,61
Placeringar		
Övriga fordringar	475 994,46	463 261,46
S:A BESTÅENDE AKTIVA	57 709 820,40	56 839 401,68
RÖRLIGA AKTIVA		
Kortfristiga fordringar		
Kundfordringar	63 267,20	52 147,14
Övriga fordringar	112 718,69	124 137,38
S:A RÖRLIGA AKTIVA	175 985,89	176 284,52
AKTIVA TOTALT	57 885 806,29	57 015 686,20
PASSIVA		
EGET KAPITAL		
Grundkapital	-37 093 099,58	-37 093 099,58
Tidigare års över/underskott	677 665,51	1 017 000,64
Årets resultat	9 715,84	-339 335,13
S:A EGET KAPITAL	-36 405 718,23	-36 415 434,07
FRÄMMANDE KAPITAL		
Långfristigt		
Övriga skulder	-8 664,72	0,00
Kortfristigt		
Lån från kommunen	-20 944 487,57	-20 187 404,42
Leverantörsskulder	-456 793,11	-316 704,68
Övriga skulder	-10 246,50	-10 778,34
Resultatregleringar	-59 896,16	-85 364,69
S:A FRÄMMANDE KAPITAL	-21 480 088,06	-20 600 252,13
PASSIVA TOTALT	-57 885 806,29	-57 015 686,20

Måluppfyllelse investering

Investeringarna genomfördes enligt fastställt plan förutom att några omdisponeringar gjordes och vissa projekt fortsätter ännu efter årsskiftet. För dessa projekt upptogs tilläggsanslag om totalt 217 000 euro i 2017 års budget. En separat projektrapport kommer att presenteras för de största projekten daghemmet Skutan och ombyggnaden av Stora gatan, som båda överskred budgeten.

Upphandlingarna av transportbil och ambulans genomfördes planenligt.

Övernäs skola årskurs 7-9 renoverades under ledning av en separat kommitté och med eget budgetansvar. Inom sektorns budget byggdes nya daghemmet Skutan i Horelliområdet som del i målet att ha moderna och ändamålsenliga fastigheter för hyrestagarna.

En ombyggnad av Stora gatan mellan Torggatan och Strandgatan pågick under en stor del av året. Ett besvär över upphandlingen fördröjde projektet och besväret har ännu inte avgjorts. De totala budgeterade kostnaderna om 645 000 euro överskreds med cirka 96 000 euro. Överskridningen består främst av merarbeten för sanering av vatten- och avloppsledningar vid Strandgatan samt merarbeten för anpassningar för anslutande gator till något ändrad gatuprofil. Merkostnaderna för projekt Högbäckagatan uppstod främst för ombyggnad av anslutande ledningar vid Bogränd och Myrstigen. Medel från projekt Apalängen omdisponerades till ett nytt projekt för sanering av avloppspumpstationer och sanering och ombyggnad av VA-ledningar i södra delen av Badhusgatan och vidare till Tornvägen. Investeringstäckning för friköpsplatser utanför budget uppgick till cirka 53 000 euro.

Projekt nummer	Investering	Total budget	Grundbudget 2016	Ändr. i budget 2016	Budget eft. ändr. 2016	Bokslut 2016	Avvik. Bud/bok 2016	Utfall tidigare år	Utfall totalt
Totalt		-5 930 000	-2 075 000	-1 124 159	-3 199 159	-3 205 828	-6 669	-1 140 320	-2 530 908
50015	Centrumplanering	-75 000	-200 000	125 000	-75 000	-3 099	71 901	0	-3 099
50043	Skatepark	0	-90 000	0	-90 000	-91 798	-1 798	0	0
50150	Ålandsvägen	-3 250 000	-100 000	0	-100 000	-32 238	67 762	0	-32 238
50249	Gc-vägar och gångstigar	0	-50 000	0	-50 000	-69 732	-19 732	0	0
50726	Stora gatan/tg/strandgatan	0	-470 000	-175 000	-645 000	-740 931	-95 931	0	0
50728	Asfaltgryta	0	0	0	0	14 211	14 211	0	0
52034	Lastmaskin 6t	0	-90 000	5 000	-85 000	-120 900	-35 900	0	0
52035	4wd pickup	0	-35 000	0	-35 000	-28 734	6 266	0	0
52036	Skåpbil	0	-25 000	-5 000	-30 000	-30 619	-619	0	0
59999	Ospecificerat	0	-160 000	160 000	0	0	0	0	0
60220	Daghem horelli	-2 090 000	-150 000	-994 159	-1 144 159	-1 270 693	-126 534	-906 807	-2 177 501
60409	Mariebad, styrd reningsprocess	-90 000	0	-90 000	-90 000	0	90 000	0	0
70501	Dagvattentrumma, västernäs	0	0	0	0	-23 676	-23 676	0	0
70502	Pumpstationer, uppgradering	0	0	-50 000	-50 000	-97 231	-47 231	0	0
70503	Badhusgatan	0	0	-160 000	-160 000	-150 812	9 188	0	0
70506	Norrböle, vattenledning	-90 000	0	-90 000	-90 000	-37 114	52 886	0	-37 114
70520	Högbäckagatan	0	-220 000	0	-220 000	-318 434	-98 434	0	0
70632	Lotsbroverket styrsystem	0	0	0	0	-1 912	-1 912	0	0
70663	Blomstervägen etapp 1 och 2	-325 000	0	-40 000	-40 000	-40 739	-739	-233 512	-274 252
70668	Brunnar, ventiler, lednings	0	-100 000	0	-100 000	-118 340	-18 340	0	0
70710	Skolgränd	0	-60 000	0	-60 000	0	60 000	0	0
70711	Apalängen sanering flyttning	0	-140 000	140 000	0	0	0	0	0
70712	Strandgatan södra	0	-50 000	50 000	0	0	0	0	0
75500	Vattenmätare	0	-100 000	0	-100 000	-12 363	87 637	0	0
83106	Transportbil	0	-35 000	10 000	-25 000	-23 972	1 028	0	0
83137	Lastväxlare	-10 000	0	-10 000	-10 000	-6 705	3 295	0	-6 705

Nyckeltal

Ambulansuppdragen ökade något och trycket på utbildningsverksamheten var lika högt som föregående år. Antalet brandskyddskurser inom sjöfartsnäringen blev betydligt fler än budgeterat. På grund av fortbildning genomfördes bara 92 % av dom regelbundna brandsynerna. Aktiviteten inom Strandnäs FBK var mycket hög, då både antalet övningar och antalet övningsdeltagare steg kraftigt.

Fastighetsavdelningens nyckeltal är inte direkt jämförbara med bokslut 2015 då fastigheter

tillkommit med förhållandevis hög värme- och elförbrukning samt att tidigare reinvesteringsanslag överflyttats till driften. Investeringskostnaderna per invånare ökade när daghemmet Skutan byggdes och Övernäs skola 7-9 grundrenoverades.

Antalet passagerare i stadens kollektivtrafik ökade med 15 %. Kostnaderna för vinterunderhållet blev i nivå med budgeten på grund av milda vintermånader med litet snö. Mängden sålt vatten var cirka 18 000 m³ högre än tidigare.

Nyckeltal	Budget 2016	Bokslut 2016	Bokslut 2015
FASTIGHETSFÖRVALTNINGEN			
Väningsyta / invånare	7,5	6,2	6,5
Investeringar / invånare	290	109	94
Driftkostnader / invånare	368	761	546
Väningsyta / elev i skolorna	20,5	20,5	20,0
Lokalkostnad / elev	1 001	1 218	864
Lokalkostnad / m ²	48,70	63,40	42,26
Värmekostnad / m ²	7,00	8,08	8,21
Elkostnad / m ²	7,70	8,17	7,69
SAMHÄLLSTEKNISK SERVICE			
Markavdelningen			
Gator m ²	641 127	641 127	641 598
Vinterunderhåll €	210 000	193 240	120 499
driftkostnad / invånare	18	17	11
Gatuunderhåll €	869 361	818 188	834 412
driftkostnad / invånare	75	70	73
Gång/cykel/trottoar €	109 390	77 905	122 504
driftkostnad / invånare	9	7	11
Parker €	498 443	395 725	426 158
driftkostnad / invånare	43	34	37
Övriga grönområden €	174 651	248 947	222 145
driftkostnad / invånare	15	21	19
Badplatser €	55 637	54 403	84 501
driftkostnad / invånare	5	5	7
Gatubelysning €	304 290	304 693	327 908
Energiförbrukning kWh	1 700 000	1 893 757	1 889 494
Energikostnad €	205 000	194 633	207 106
Antal belysningspunkter	4 476	4 526	4 516
Kostnad / invånare	27	26	29
Stadsbussen €	362 000	361 996	337 273
Kostnad / invånare	31	31	30
Antal passagerare	65 000	76 722	66 765
Antal parkeringsbot	4 300	2 713	3 363
Vattenverket			
Antal abonnenter	2 620	2 570	2 550
därav storförbrukare	90	198	163
Inköpt vattenmängd m ³	1 040 000	1 028 356	1 016 794
Svinn m ³	220 000	216 023	225 532
Inköpskostnad/m ³ , exkl. moms	0,96	0,96	0,94
Intäkt per m ³ , exkl. moms	2,04	2,04	1,97
Såld vattenmängd m ³	820 000	812 333	791 262
Såld vattenmängd totalt per invånare, m ³	70	69	69
Avloppsverket			
Anslutna abonnenter, Lemland	220	361	361
Anslutna abonnenter, Jomala	740	920	920
Antal abonnenter, staden	2 520	2 489	2 550
Avloppsvattenmängd totalt m ³	1 450 000	1 371 956	1 440 646

Nyckeltal	Budget 2016	Bokslut 2016	Bokslut 2015
RÄDDNINGSVÄRKET			
Antal larm	3 000	2 938	2 840
Räddningstjänstuppdr.	400	324	387
Ambulansutryckningar	2 600	2 614	2 453
Antal dubbla ambulanslarm	400	369	376
Antal trippla ambulanslarm	40	44	30
Akutbilsuppdrag	800	673	-
Antal brandsyner	450	418	565
Nettointäkt/-kostnad per invånare	-163	-164	-149
Strandnäs FBK			
Antal larm	80	69	66
Manskap per larm (medeltal)	8	8	7
Antal övningar	25	44	35
Deltagare per övning	12	16	12
Utbildningsverksamheten			
Kursdeltagare (totalt)	1 900	2 348	2 488
Antalet utbildningsdagar (totalt)	190	206	208
Antal sjöfartskurser	50	92	66
Antal övriga brandskyddskurser	40	52	69
Antal kurser i sjukvård	40	17	24

Förtroendevalda i nämnder 2016

Stadsutvecklingsnämnden

Ordförande	Tom Forsbom
Vice ordförande	Peter Enberg
Ledamöter	Ingrid Johansson Daja Rothberg Christian Beijar Mikael Staffas Pia Häggblom

Byggnadsnämnden

Ordförande	Camilla Hägglund
Vice ordförande	Gunilla Grönlund
Ledamöter	Rasmus Basilier Kjell Sjöblom Clas-Folke Hansen

Bildningsnämnden

Ordförande	Henrik Boström
Vice ordförande	Viveka Landgårds
Ledamöter	Igge Holmberg Petra Svens Anneli Karlberg Maria Mattsén Stig Andersson Johnny Landström

Kultur- och fritidsnämnden

Ordförande	Barbro Sundback
Vice ordförande	John Holmberg
Ledamöter	Conny Qvarfordt Anita Husell-Karlström Lillan Holmberg Robert Liewendahl Marie Norrgrann

Socialnämnden

Ordförande	Ulf-Peter Westmark
Vice ordförande	Ulla Andersson
Ledamöter	Joanna Isaksson Martin Nilsson Anna-Lena Groos Clas Öfverström Jenny Schuhmeister Conny Nylund

Infrastrukturnämnden

Ordförande	Jessy Eckerman
Vice ordförande	Christina von Hertzen
Ledamöter	Lennart Isaksson Böge Holmberg Anders Hallbäck Pernilla Söderlund Sune Axelsson Siv Forsbom

Redogörelse över hur kommunens interna tillsyn har ordnats

lakttagande av bestämmelser, föreskrifter och beslut

Kommunens organisation finns fastslagen i förvaltningsstadga, instruktion samt i budget och bokslut.

Anslagsansvarig och godkännare för och inom respektive resultat- och balansräkningsenhet följer förvaltningsstadgan och finns närmare specificerad i godkännanderättslistan.

I förvaltningsstadgan finns även angivet förvaltningschefernas befogenheter och åligganden.

Tjänsteinnehavare med beslutanderätt är skyldig att, i löpande nummerordning, föra förteckning över fattade tjänstemannabeslut. Nämnd, motsvarande organ eller stadsstyrelsen har tagit del av besluten.

Uppnående av mål, tillsyn över användningen av tillgångar, kompetent och tillförlitlig bedömning av lönsamheten

Stadsfullmäktige har godkänt rambudgetering med nettoanslag för driften. Uppföljning av användningen av budgeterade medel, sker kontinuerligt i nämnd eller motsvarande organ. Två tertialuppföljningar behandlas i stadsstyrelsen och delges stadsfullmäktige. För stadsstyrelse/-fullmäktige presenteras hela årets verksamhet i bokslut och verksamhetsberättelse. I verksamhetsberättelsen klargörs även hur verksamhetsidéer och målsättningar uppfyllts.

Finanschefen har fattat beslut om användarrätten till kommunens bankkonton. Vid årsskiftet beställs verifierade saldobesked från respektive bank. Registrering av leverantörsfakturor samt övriga betalningar sker centralt på finanskansliet. Hela betalningsrutinen kan inte genomföras av en och samma person. Ansvarig för en betalningsrutin kan inte registrera leverantörsfakturor.

Ordnanande av riskhantering

Risker i anslutning till verksamhet, investeringar och finansiering bärs i regel av kommunen. Ekonomiska risker (såsom minskade samfundsskatteintäkter, lånebördan), strategiska risker (såsom finansierings- och borgensåtaganden för bostadsbyggande,

näringslivsfrågor), skaderisker (såsom eldsvåda, vattenläckage, andra olyckor) samt verksamhetsrisker (såsom tillräcklig och behörig personal) har vid behov beaktats av behörig instans.

Finansieringsriskerna har reducerats genom att finanskansliet följer regelbundet kommunens penningströmmar och likviditet.

Kommunens likviditet har varierat. Penningmedel har inte placerats under året. Ingen upplåning har skett under året. Rapport över skatteintäkter, lånesaldon samt kassamedel har under året delgivits stadsstyrelsen och stadsfullmäktige.

Egendomsriskerna och verksamhetsansvaret har minimerats genom försäkringar.

Datariskerna hanterar kommunen genom väl skyddat nätverk och personliga lösenord. Backup görs kontinuerligt med regelbundna kontroller. IT-drift och underhåll sköts av ÅDA Ab.

Tillsyn av anskaffning, överlåtelse och skötsel av tillgångar

Investeringarna samt förvaltningarnas driftsupphandlingar i enlighet med stadens upphandlingsanvisningar faller under nämnd eller motsvarande organs ansvarsområde. I enlighet med förvaltningsstadgan och stadsstyrelsens beslut har förvaltningsgemensam upphandling genomförts av stadens upphandlingsledare i samarbete med intern expertis inom respektive produkt- och ämnesområde.

Infrastrukturnämnden och dess fastighetsavdelning ansvarar för skötseln av de kommunala fastigheter som ingår i internhyressystemet.

Avtal

Kommunens avtal finns samlat i mappar och förvaras i brandsäkert arkiv. Det finns en numrerad innehållsförteckning. Uppföljning av avtalsvillkor och -preskribering åligger respektive tjänsteman. Avtal som löper över budgetåret beslutas i enlighet med förvaltningsstadga och instruktion.

Bedömning av hur den interna revisionen är ordnad

Stadsstyrelsen ansvarar för ordnandet av den interna övervakningen och utfärdar vid behov direktiv för denna övervakning.

Den interna revisionen sköts i första hand som respektive förvaltningschefs ansvarsområde.

Säkerställande av den interna kontrollen i koncernen

Varje juridiskt enskilt koncernsamfund i Mariehamns stads koncern har egen revision. I enlighet med förvaltningsstadgan är det stadsdirektören som ansvarar för koncernstyrningen om inte stadsstyrelsen i enskilda fall besluter annat. Stadsfullmäktige utser stämmorepresentanter och stadsstyrelsen styr via sitt direktiv till Mariehamns stads representanter vid bolagsstämmor. Under året och i enlighet med stadens fastställda koncerndirektiv har

stadsstyrelsen gett instruktioner och anvisningar till stadens företrädare i olika samfunds förvaltningsorgan om hur staden ska ställa sig till de aktuella frågor som behandlats.

Stadsstyrelsen fattar med stöd av stadens ägande och bestämmanderätt beslut om vilka upplysningar de olika samfunden ska ge staden om sin verksamhet och sin ekonomiska ställning. Samtliga koncernbolag har redovisat bokslut för år 2016.

Bokslutsnoter

1. NOTER ANGÅENDE UPPRÄTTANDET AV BOKSLUTET

Värderingsprinciper och värderingsmetoder samt periodiseringsprinciper och periodiseringsmetoder som har följts vid upprättandet av bokslutet;

Periodiseringsprinciper

Intäkter och utgifter har tagits upp i resultaträkningen på prestationsbasis. Avvikande från redovisning på prestationsbasis har skatteintäkter bokförts enligt redovisningstidpunkten på räkenskapsperioden i fråga.

Bestående aktiva

Materiella och immateriella tillgångar bland bestående aktiva har upptagits i balansräkningen enligt anskaffningsutgift minskad med avskrivningar enligt plan och med finansieringsandelar för investeringsutgifter. Avskrivningarna enligt plan har beräknats utgående från en på förhand upprättad avskrivningsplan.

Placeringar

Placeringar bland bestående aktiva har upptagits i balansräkningen till anskaffningsutgift eller lägre värde. Grunden för värderingen utgörs av de sannolika framtida inkomster som sammanhänger med tillgången eller dess värde för produktionen av tjänster.

Poster av placeringskaraktär bland bestående aktiva har upptagits i balansräkningen enligt anskaffningsutgift eller till sannolikt lägre överlåtelsepris.

Omsättningstillgångar

Omsättningstillgångarna har upptagits i balansräkningen enligt FIFO-princip till beloppet för anskaffningsutgiften eller till beloppet för den sannolika anskaffningsutgiften om den är lägre eller till beloppet för det lägre sannolika överlåtelsepriset om det är lägre.

Finansieringstillgångar

Fordringarna har upptagits i balansräkningen till nominellt värde eller till sannolikt värde om detta är lägre. Finansiella värdepapper har upptagits i balansräkningen till anskaffningsutgift eller till sannolikt överlåtelsepris om detta är lägre.

Hantering av understöd

Finansiella understöd för anskaffning av materiella tillgångar bland bestående aktiva har upptagits som minskningar av anskaffningsutgiften för ifrågavarande tillgång.

Poster i utländsk valuta

Stadens valutakonto och stadens utländska leverantörsskulder har omräknats till euro med följande valutakurser per 30.12.2016:

- SEK = 9,4601
- NOK = 8,9944

2. NOT ANGÅENDE SÄTTET ATT FRAMSTÄLLA BOKSLUTET

Ändring av sättet att redovisa

personalkostnaderna i resultaträkningen

Personalkostnaderna i resultaträkningen har ändrats så att personalersättningar redovisas i gruppen Löner och arvoden istället för i gruppen Lönebikostnader som felaktigt gjordes tidigare. Jämförelseåret har också korrigerats. Ändringen påverkar inte Personalkostnaderna totalt.

NOTER TILL RESULTATRÄKNINGEN

3. VERKSAMHETSINTÄKTER ENLIGT ANSLAG		
	År 2016	År 2015
Stadsledning	533 101,60	648 567,83
4mbk Pommern	0,00	196,80
Finansiering (stadsledning)	945 185,49	668 160,07
Byggnadsnämnden	100 708,94	78 957,81
Socialnämnden	4 903 344,34	4 769 745,55
Bildningsnämnden	2 842 372,90	2 411 043,70
Kultur- och fritidsnämnden	1 569 845,51	1 600 313,03
Stadsutvecklingsnämnden	31 346,76	29 999,80
Infrastrukturnämnden	8 146 813,97	7 804 467,22
Summa verksamhetsintäkter	19 072 719,51	18 011 451,81

4. SPECIFIKATION AV SKATTEINKOMSTER						
År 2016	Årets kommunalskatt	Tidigare års kommunalskatt	Fastighets-skatt	Andel i samf.skatten	Åländsk källskatt	Skatter sammanlagt
Januari	9 987,30	3 874 000,49	6 350,26	630 546,36	0,00	4 520 884,41
Februari	3 117 930,22	1 207 021,36	1 623,93	324 694,96	0,00	4 651 270,47
Mars	3 434 209,58	132 064,25	5 022,15	574 437,23	129 273,46	4 275 006,67
April	3 574 246,37	149 716,31	22 762,59	455 920,66	0,00	4 202 645,93
Maj	3 915 825,58	85 931,89	5 252,06	2 509 726,01	0,00	6 516 735,54
Juni	3 448 057,71	56 486,88	3 706,51	285 299,20	0,00	3 793 550,30
Juli	3 951 289,12	28 769,83	4 292,40	301 588,81	0,00	4 285 940,16
Augusti	3 691 451,17	39 040,33	13 883,85	537 862,17	0,00	4 282 237,52
September	3 366 940,31	44 305,75	593 331,81	454 050,82	181 619,54	4 640 248,23
Oktober	3 349 122,03	60 945,75	109 513,34	434 536,89	0,00	3 954 118,01
November	3 380 701,01	-2 922 133,41	505 643,56	320 150,35	0,00	1 284 361,51
December	3 537 888,75	572 042,86	10 329,37	415 528,28	0,00	4 535 789,26
Summa totalt	38 777 649,15	3 328 192,29	1 281 711,83	7 244 341,74	310 893,00	50 942 788,01

5. LANDSKAPSANDELAR OCH KOMPENSATIONER		
Belopp i euro	År 2016	År 2015
Landskapsandelar		
Socialvård	4 612 137,51	4 456 193,60
Grundskola	2 325 176,48	2 297 646,41
Medborgarinstitut	281 679,96	281 120,00
Bibliotek	196 629,36	194 751,94
Idrotts-, ungdoms- och kulturverksamhet	239 886,12	237 612,41
Allmänna landskapsandelar	0,00	0,00
Justering av överföringarna	-1 520 066,72	-1 505 584,94
S:a landskapsandelar	6 135 442,71	5 961 739,42
Landskapskompensationer		
Uteblivna intäkter från kapitalinkomstbeskattningen	206 163,73	248 576,07
Kompensation för "åländska avdrag"	381 019,73	411 756,12
Komp. för allmänt avdrag i kommunalbeskattningen	0,00	0,00
S:a landskapskompensationer	587 183,46	660 332,19
S:a landskapsandelar och kompensationer totalt	6 722 626,17	6 622 071,61

6. SPECIFIKATION AV KÖPTA TJÄNSTER		
	År 2016	År 2015
Köp av kundtjänster	7 137 806,24	6 799 937,12
Köp av övriga tjänster	6 862 070,53	6 172 933,06
Köp av tjänster totalt	13 999 876,77	12 972 870,18

7. AVSKRIVNINGSTIDER ENLIGT PLAN	
Immateriella tillgångar.....	5 år
Materiella tillgångar, Mark- och vattenområden	ingen
Förvaltnings- och institutionsbyggnader	40 år
Bostadsbyggnader	40 år
Fabriks- och produktionsbyggnader	30 år
Fritidsbyggnader	30 år
Ekonomibyggnader	20 år
Vattendistributionsnät.....	30 år
Avloppsnät.....	30 år
Fjärrvärmnät.....	20 år
Övriga jord- och vattenkonstruktioner	20 år
Broar, kajer och badinrättningar	20 år
Naturgasnät	20 år
Gator, vägar, torg och parker	20 år
Elledningar, transformatorer, utomhusbelysning	20 år
Övriga rör- och kabelnät	20 år
Fasta lyft- och flyttanordningar	20 år
Maskinerier och anordningar vid el-, vatten- o. dyl. verk.	10 år
Trafikregleringsanordningar	10 år
Övriga fasta maskiner, anordningar och konstruktioner	10 år
Telefonnät, central och abonnentcentraler	10 år
Fartyg av järn.....	15 år
Övriga tunga maskiner	10 år
Fartyg av trä och andra flytande arbetsmaskiner	10 år
Sjukhus-, hälsovårds- o. dyl. anordningar	10 år
Övriga transportmedel	10 år
Övriga rörliga arbetsmaskiner	10 år
Övriga lätta maskiner	10 år
Övriga anordningar och inventarier	5 år
Adb-utrustning	3 år
Övriga materiella nyttigheter;	Ingen avskrivning
Pågående nyanläggningar;	Ingen avskrivning
Placeringar;	Ingen avskrivning

8. GENOMSNITTLIGA AVSKRIVNINGAR OCH INVESTERINGAR 2015-2019

(Uppgifterna för 2017 - 2019 bygger på stadsfullmäktiges beslut till investeringar år 2017-19 och budgetunderlag)

	2015	2016	2017	2018	2019
Avskrivningar enligt plan	4 592 413,15	4 802 936,89	5 020 030,68	5 208 182,09	5 395 460,37
Egna anskaffningsutgifter för investeringar som är föremål för avskrivning	5 275 890,19	5 599 542,56	5 456 137,57	5 232 000,00	3 935 000,00
Totalt för perioden 2015 - 2019					
Avskrivningar enligt plan	5 003 804,64	(Medeltal)			
Egna anskaffningsutgifter för investeringar som är föremål för avskrivning	5 099 714,06	(Medeltal)			
Avvikelse i euro	-95 909,43				
Avvikelse i procent	-1,88				
Avvikelsen är under 10%.					
Hamnen är ett helägt dotterbolag från 1.1.2015					

9. FÖRSÄLJNINGSVINST ELLER -FÖRLUST PÅ SÅLDA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

	2016	2015
Övriga verksamhetsintäkter		
Försäljningsvinster av mark- och vattenomr.	933 488,79	273 575,17
Försäljningsvinster av byggnader	0,00	382 588,42
Övriga försäljningsvinster	58 709,00	18 970,77
Försäljningsvinster totalt	992 197,79	675 134,36
Övriga verksamhetskostnader		
Försäljningsförlust	0,00	0,00
Försäljningsförluster totalt	0,00	0,00

10. SPECIFIKATION AV DIVIDENDINTÄKTER

	2016	2015
Dividendintäkter från sammanslutningar inom koncernen	184 000,00	136 173,00
Dividendintäkter från andra sammanslutningar	9 794,00	8 254,00
Ränteintäkter totalt	193 794,00	144 427,00

NOTER TILL BALANSRÄKNINGENS AKTIVA

11. IMMATERIELLA TILLGÅNGAR OCH MATERIELLA TILLGÅNGAR											
	Immateriella tillgångar				Materiella tillgångar						
	Immateriella rättigheter	Övriga utgifter med lång verkn.tid	Förskotts- betaln.	Totalt	Mark- områden	Bygg- nader	Fasta anl. o. konstr.	Maskiner o. invent.	Övr. mat- eriell tillg.	Förskotts- betaln. o. pågående	Totalt
Oavskriven ansk.utgift 1.1. 2016	135 917,54	21 081,40	0,00	156 998,94	10 902 217,13	56 870 280,72	21 937 518,71	2 002 996,20	26 000,00	4 333 048,85	96 072 061,61
Ökningar under räkenskapsper.	24 585,00	0,00	0,00	24 585,00	25 000,00	5 118 376,15	1 728 803,40	534 640,62	0,00	313 346,64	7 720 166,81
Minskningar under räkenskapsper.	0,00	0,00	0,00	0,00	-102 235,21	-1 715 785,98	-30 599,00	-171 498,68	0,00	-212 824,31	-2 232 943,18
Överföringar mellan poster	110 483,50	0,00	0,00	110 483,50	0,00	3 926 321,61	233 512,22	0,00	0,00	-4 273 867,33	-114 033,50
Räkenskapsperiodens avskr.	-70 693,63	-11 474,43	0,00	-82 168,06	0,00	-2 705 735,76	-1 606 379,17	-408 653,90	0,00	0,00	-4 720 768,83
Oavskriven ansk.utgift 31.12. 2016	200 292,41	9 606,97	0,00	209 899,38	10 824 981,92	61 493 456,74	22 262 856,16	1 957 484,24	26 000,00	159 703,85	96 724 482,91
Uppskrivningar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Bokföringsvärde 31.12.2016	200 292,41	9 606,97	0,00	209 899,38	10 824 981,92	61 493 456,74	22 262 856,16	1 957 484,24	26 000,00	159 703,85	96 724 482,91

1) Extra avskrivning gällande rivningen av Övernas högstadieskola ingår i Minskningar under räkenskapsperioden med 103 550,93.

SAMMANDRAG	ING. BALANS i Euro	AVSKRIVN. 2016	VÄRDE EFTER AVSKR. 2015	ÖKNING AV ANL.TILLG. 2016	MINSKNING AV ANL.TILLG 2016	Överfört till färdiga arb. 2016	UTGÅENDE BALANS 2016 Euro
Anläggningstillgångar 31.12.2016							
Pågående nyanläggningar	4 333 048,85	0,00	4 333 048,85	313 346,64	212 824,31	4 273 867,33	159 703,85
Färdiga anläggningstillg.	124 668 127,23	4 802 936,89	119 865 190,34	11 714 455,50	2 320 690,71		129 258 955,13
Totalt 31.12.2016	129 001 176,08	4 802 936,89	124 198 239,19	12 027 802,14	2 533 515,02	4 273 867,33	129 418 658,98

12. PLACERINGAR BLAND BESTÅENDE AKTIVA								
	Aktier och andelar					Övriga fordringar		
	Aktier koncern- bolag	Aktier intresse- bolag	Andelar i kom- förbund	Övriga aktier o. andelar	Totalt	Fordringar på koncern- bolag	Övriga fordringar	Totalt
Anskaffningsutgift 1.1	26 035 677,21	5 432 636,55	399 815,61	319 739,84	32 187 869,21	584 246,32	0,00	584 246,32
Ökningar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	12 161,16	0,00	12 161,16
Minskningar	-300 000,00	0,00	0,00	0,00	-300 000,00	0,00	0,00	0,00
Överföringar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Anskaffningsutgift 31.12.	25 735 677,21	5 432 636,55	399 815,61	319 739,84	31 887 869,21	596 407,48	0,00	596 407,48
Nedskrivningar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Uppskrivningar	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Bokföringsvärde 31.12	25 735 677,21	5 432 636,55	399 815,61	319 739,84	31 887 869,21	596 407,48	0,00	596 407,48

13. INNEHAV I ANDRA SAMFUND						
Bolag	Hemort	Kommunens ägarandel	Koncernens ägarandel	Kommunkoncernens andel		
				av eget kapital	av främm. kapital	av räknensk. vinst/förl.
DOTTERSAMFUND						
*Fastighets Ab Marstad	M:hamn	100,0 %	100,0 %	10 262 177	40 670 821	818 667
*Mariehamns Energi Ab	M:hamn	100,0 %	100,0 %	4 196 718	11 197 512	0
*Mariehamns Centralantenn Ab	M:hamn	100,0 %	100,0 %	62 369	647 093	-2 655
*Mariehamns Elnät Ab	M:hamn	100,0 %	100,0 %	5 196 845	5 591 738	194 425
*Mariehamns Hamn Ab	M:hamn	100,0 %	100,0 %	10 299 595	22 492 194	233 710
			Totalt	30 017 704	80 599 358	1 244 147
ÄGARINTRESSESAMFUND						
FAB Nyfahlers	M:hamn	45,8 %	45,8 %			
Ålands Vatten Ab	Jomala	37,5 %	37,5 %			
Svinryggens Deponi Ab	Jomala	47,7 %	47,7 %			
Åda Ab	M:hamn	25,0 %	25,0 %			
ANDELAR I KOMMUNFÖRBUND						
*Ålands omsorgsförbund	M:hamn	41,0 %	41,0 %			
*Södra Ålands högstadiedistrikt/Träningssk.	Jomala	50,0 %	52,0 %			
*Ålands Miljöservice Ab	M:hamn	59,0 %	59,0 %			
			Totalt	0	0	0
ÖVRIGA AKTIER						
Mariehamns telefon Ab	M:hamn	<20%				
Ålands Vindenergi	M:hamn	<20%				
Ab Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området	H:fors	<20%				
Luottokunta	H:fors	<20%				
Ålands Skid- och Skidskyttecentrum	Jomala	<20%				
Försäkringsaktiebolaget Alandia	M:hamn	<20%				
TOTALT				30 017 704	80 599 358	1 244 147
<i>* Ingår i koncernens balansräkning</i>						

14. FORDRINGAR PÅ KONCERNSAMFUNDEN				
	2016		2015	
	Långfristigt	Kortfristigt	Långfristigt	Kortfristigt
Fordringar på dottersamfund				
Kundfordringar	0,00	147 027,82	0,00	122 104,57
Lånefordringar	20 272 560,00	921 480,00	21 194 040,00	921 480,00
Resultatregleringar	0,00	30 000,00	0,00	0,00
Totalt	20 272 560,00	1 098 507,82	21 194 040,00	1 043 584,57
Fordringar på kommunförbund				
Kundfordringar	0,00	6 672,78	0,00	3,20
Resultatregleringar	0,00	55 311,74	0,00	223 867,74
Totalt	0,00	61 984,52	0,00	223 870,94
Fordringar på intressesamfund				
Kundfordringar	0,00	30 910,12	0,00	28 677,52
Totalt	0,00	30 910,12	0,00	28 677,52
Fordringar sammanlagt	20 272 560,00	1 191 402,46	21 194 040,00	1 296 133,03

15. RESULTATREGLERINGAR, AKTIVA		
	År 2016	År 2015
Kortfristiga resultatregleringar		
Icke erhållna inkomster		
Ålands omsorgsförbund, slutredovisn.	55 311,74	216 909,90
Icke erhållna inkomster totalt	55 311,74	216 909,90
Utgiftsförskott		
Stiftelsen Sjökvarteret, bidrag för år 2017	30 000,00	0,00
Visit Åland, medlemsavgift år 2017	10 500,00	0,00
Prenumerationer för år 2017	11 371,52	0,00
Löne-, rese-, teleförsäkring och låglönestöd	2,02	21,82
Utgiftsförskott totalt	51 873,54	21,82
S:a resultatregleringar, aktiva	107 185,28	216 931,72

NOTER TILL BALANSRÄKNINGENS PASSIVA

16. SPECIFIKATION AV DET EGNA KAPITALET		
	År 2016	År 2015
Grundkapital 01.01.	78 167 195,67	78 167 195,67
Ökningar	0,00	0,00
Minskningar	0,00	0,00
Grundkapital 31.12.	78 167 195,67	78 167 195,67
Överskott från tidigare år 01.01	43 314 962,10	39 765 343,95
Rättelse av fel som uppkommit under föreg. räkenskapsperioder	0,00	-42 162,94
Överskott från tidigare år 31.12.	43 314 962,10	39 723 181,01
Räkenskapsperiodens under-/överskott	5 435 957,02	3 591 781,09
Eget kapital totalt	126 918 114,79	121 482 157,77

17. DONATIONSFONDERNAS KAPITAL				
FONDENS NAMN	ING. BALANS 01.01.2016 Euro	INBET. 2016 Euro	UTBET. 2016 Euro	UTG. BALANS 31.12.2016 Euro
FONDER FÖR SKOLORNA:				
Erik Johanssons stipendiefond	2 145,73	3,19	0,00	2 148,92
Skolnämndens fond	10 231,02	0,00	0,00	10 231,02
FONDER FÖR SOCIALVERKSAMHET:				
Lempi Lindströms fond (1)	24 034,02	2 235,51	-12 031,36	14 238,17
Elin Sofia Österbergs fond (2)	0,00			0,00
A och J Trobergs fond för sjuka	1 684,22	0,00	0,00	1 684,22
Gertrud Westerlunds fond	13 111,78	2,74	-13 114,69	-0,17
Helenas Minnesfond	3 940,55	40,74	-609,10	3 372,19
N-K Johanssons fond för hemtjänsten	73 807,28	0,00	0,00	73 807,28
Edvard Vikströms fond	141 728,75	0,00	-32 475,01	109 253,74
Maire Holmbergs fond	17 449,96	0,00	0,00	17 449,96
Doris Söderlunds fond	66 853,65	0,00	-4 892,81	61 960,84
Marita Stenius fond	0,00	20 000,00	0,00	20 000,00
ÖVRIGA FONDER				
Bror Lindqvists fond	6 576,91	0,00	-3 676,89	2 900,02
TOTALT	361 563,87	22 282,18	-66 799,86	317 046,19

(1) Finns även aktier i Nordea, 3.292 st, marknadsvärde 31.12.2016 = 34.895,20 euro

(2) Finns fortfarande ett gravvårdsavtal som gäller t.o.m. år 2017

18. LÅN SOM FÖRFALLER TILL BETALNING EFTER FEM ÅR ELLER SENARE		
	År 2016	År 2015
Långfristiga skulder:		
Lån från finansiella institut och försäkringsanstalter	6 971 631,82	9 985 103,88
Lån från offentliga samfund	6 388 729,00	7 453 080,50
Långfristiga skulder sammanlagt	13 360 360,82	17 438 184,38

19. SKULDER TILL KONCERNSAMFUNDEN				
	2016		2015	
	Långfristigt	Kortfristigt	Långfristigt	Kortfristigt
Skulder till dottersamfund				
Leverantörsskulder	0,00	303 547,13	0,00	322 526,02
Totalt	0,00	303 547,13	0,00	322 526,02
Skulder till kommunförbund				
Leverantörsskulder	0,00	44 676,01	0,00	28 165,19
Totalt	0,00	44 676,01	0,00	28 165,19
Skulder till intressesamfund				
Leverantörsskulder	0,00	110 919,38	0,00	107 408,14
Totalt	0,00	110 919,38	0,00	107 408,14
Skulder sammanlagt	0,00	459 142,52	0,00	458 099,35

20. CHECKRÄKNINGSLIMIT		
	År 2016	År 2015
Limit för checkräkning med kredit 31.12	5 000 000,00	5 000 000,00
-outnyttjat belopp av limiten	5 000 000,00	5 000 000,00

21. RESULTATREGLERINGAR, PASSIVA		
	År 2016	År 2015
Kortfristiga resultatregleringar		
Obetalda utgifter		
Semesterlöneperiodisering ¹	3 642 374,95	4 194 881,33
Ränteperiodiseringar	43 172,21	35 339,20
Övriga obetalda utgifter	50 000,00	50 000,00
S:a kortfristiga resultatregleringar	3 735 547,16	4 280 220,53
S:a resultatregleringar, passiva	3 735 547,16	4 280 220,53

¹ Nedskärningen av semesterpenningarna med 30 % enligt konkurrenskraftsavtalet är beaktat i bokslut 2016.

NOTER ANGÅENDE SÄKERHETER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER OCH ARRANGEMANG SOM INTE HAR TAGITS MED I BALANSRÄKNINGEN

22. STADENS HYRESANSVAR		
	År 2016	År 2015
<i>Hyresansvar totalt</i>	847 331,76	1 078 422,24
- Förfaller under följande räkensk.period	231 090,48	231 090,48
- Förfaller senare	616 241,28	847 331,76
<i>Leasingansvar totalt</i>	211 667,35	118 399,98
- Förfaller under följande räkensk.period	68 500,42	32 438,34
- Förfaller senare	143 166,93	85 961,64
Sammanlagt	1 058 999,11	1 196 822,22

23. BORGENSFÖRBINDELSER		
	År 2016	År 2015
Samfund inom samma koncern:		
Fastighets Ab Marstad	14 502 131,76	14 717 116,77
Fastighets Ab Dalnäs	1 257 213,45	1 297 213,45
Mariehamns Centralantenn Ab	32 529,32	69 036,58
Stiftelsen Sjökvarteret i Mariehamn r.s.	5 176,84	14 885,29
Mariehamns Energi Ab	1 799 148,05	2 065 207,75
Sammanlagt	17 596 199,42	18 163 459,84
Övriga samfund:		
Kobba Klintars vänner rf	16 250,00	1 100,89
Mariehamns Seglarförening rf	28 000,00	0,00
Scoutkåren Ålandsflickorna rf	3 964,09	5 095,86
Skeppsföreningen Albanus rf	36 000,00	40 000,00
Åländska Segelsällskapet rf	66 689,30	69 159,26
Sammanlagt	150 903,39	115 356,01
Sammanlagda borgensförbindelser 31.12	17 747 102,81	18 278 815,85
Mariehamns stad har därutöver beviljat följande borgen:		
- checkräkningslimit om 17 000 € till Ridklubben Sleipner r.f., utnyttjad 31.12.2016 = 0,00 €.		
- checkräkningslimit om 100.912,76 € till Mariehamns Energi Ab, utnyttjad 31.12.2016 = 0,00 €.		
- 80 % av ett lån om högst 3 000 000 € till Mariehamns Hamn Ab enligt stadsfullmäktiges beslut 20.12.2016, olyft per 31.12.2016,		

24. ÖVRIGA ANSVAR
Efter hävning av hyresavtalet med Eat Mariehamn Ab har företaget krävt staden på ersättning med 270 000-300 000 euro. På våren år 2016 meddelade staden att man anser att kravet är obehövligt men att man har en vilja att medverka till en lösning.
Marknadsdomstolen har den 23.2.2016 lämnat ett besvär från Varggropens Sand Ab utan prövning. Besväret gällde infrastrukturnämndens beslut av den 26.8.2015 angående upphandling av grus samt transporttjänster. Bolaget har lämnat in besvär till högsta förvaltningsdomstolen och ärendet har ännu inte avgjorts.
Delfendals Kom Ab har i december 2013 inlämnat ett besvär till förvaltningsdomstolen gällande anbud på transport och behandling av avvattat rötslam från Lotsbroverket. En temporär upphandling har verkställts. Ålands förvaltningsdomstol har den 29.1.2015 upphävt infrastrukturnämndens upphandlingsbeslut 22.10.2013 och beslut om avslag av rättelseyrkandet 19.11.2013. Firma Jan Widman har den 2.3.2015 lämnat in besvär över beslutet till högsta förvaltningsdomstolen. Ärendet har ännu inte avgjorts.
Karlssons Schakt och Transport Ab har i maj 2016 inlämnat ett besvär till förvaltningsdomstolen över infrastrukturnämndens beslut av den 16.2.2016 och avslag av rättelseyrkande av den 6.4.2016 gällande anbud på ombyggnad av Stora gatan, avsnittet Torggatan-Strandgatan. Ärendet har ännu inte avgjorts.
Firma Jan Widman har den 21.2.2017 inlämnat ett besvär till förvaltningsdomstolen gällande anbud på transport och behandling av avvattat rötslam från Lotsbroverket för perioden 2017-2019. Nämnden tog upphandlingsbeslutet den 13.11.2016 och avslag ett rättelseyrkande den 17.1.2017. Ärendet har ännu inte avgjorts.

NOTER ANGÅENDE PERSONALEN OCH REVISORNS ARVODE

25. ANTALET ANSTÄLLDA 31.12 ¹		
	År 2016	År 2015
Stadsledning	135,64	134,79
Stadsutvecklingsnämnden	3,50	4,10
Byggnadsnämnden	3,50	3,50
Bildningsnämnden	152,16	200,80
Kultur- och fritidsnämnden ²	47,52	
Socialnämnden	346,69	339,62
Infrastrukturnämnden	116,98	115,57
Totalt	805,99	798,38

¹ Den deltidsarbetande personalen enligt situationen vid årets slut har omräknats till heltidsarbetande genom att deltiderna räknats ihop.

² Kultur- och fritidsnämnden ingick tidigare i bildningsnämnden.

26. PERSONALKOSTNADER		
	År 2016	År 2015
Personalkostnader enl. resultaträkningen	40 918 366,84	40 459 029,76
Personalkostnader som aktiverats bland immateriella och materiella tillgångar via tillverkning för eget bruk	123 220,53	137 531,03

27. ARVODEN TILL REVISOR		
	År 2016	År 2015
BDO Audiator Ab		
Revisionsarvode	30 075,50	30 975,00
Revisorsutlåtande	663,50	0,00
Övriga arvoden	0,00	1 000,00
Arvoden sammanlagt	30 739,00	31 975,00

KONCERNENS BOKSLUTSNOTER 2016

PRINCIPER OCH METODER FÖR UPPGÖRANDE AV KONCERNBOKSLUT

Interna transaktioner och internbidrag

Koncernsamfundens interna intäkter och kostnader samt fordringar och skulder har eliminerats. Intäkter och kostnader samt fordringar och skulder mellan koncernsamfunden och de kommunalförbund där staden är delägare har eliminerats förutom i fråga om transaktioner av ringa betydelse. Väsentliga interna bidrag har eliminerats.

Eliminering av internt innehav

Kommunens och dottersamfundens inbördes innehav har eliminerats enligt förvärvsmetoden.

Minoritetsandelar

Minoritetsandelarna har avräknats från koncernens över- och underskott i koncernresultaträkningen samt från koncernens eget kapital i koncernbalansen.

Planmässiga avskrivningar

Stadens dottersamfundens avskrivningar har inte korrigerats eftersom dotterbolagen följer koncernens avskrivningsprinciper.

Intressesamfund

Intressesamfunden har sammanställts i koncernbokslutet enligt kapitalandelsmodellen.

Avskrivningsdifferenser och reserver

Dottersamfundens avskrivningsplaner har tillämpats som sådana i koncernen fr.o.m. 2015. Avskrivningsdifferenser och reserver i dottersamfundens balansräkningar har i koncernbalansräkningen uppdelats i eget kapital och latent skatteskuld och förändringar i dem har i koncernresultaträkningen uppdelats i latent skatteskuld och räkenskapsperiodens resultat. Föregående års uppgifter har gjorts jämförbara enligt samma principer per jämförelseuppgifternas läge 31.12.2016. I jämförelseuppgifterna har inte avskrivningsdifferenserna beaktats i minoritetsintresset pga. dess ringa inverkan.

Korrigerig av jämförelseuppgifter

Koncernbokslutets jämförelseuppgifter har korrigerats så att avskrivningen på interna vinster lagts till resultaträkningen. Den interna vinsten har i koncernbokslutet 2015 eliminerats mot tidigare års vinster.

28. KONCERNENS FINANSIELLA INTÄKTER OCH KOSTNADER		
Mariehamns stad		
Finansiella intäkter	2016	2015
Ränteintäkter	879 777,54	1 025 553,26
Övriga finansiella intäkter	273 288,39	184 388,20
S:a finansiella intäkter	1 153 065,93	1 209 941,46
Finansiella kostnader	2016	2015
Räntekostnader	-258 957,04	-388 350,12
Övriga finansiella kostnader totalt	-47 229,72	-50 890,96
S:a finansiella kostnader	-306 186,76	-439 241,08
Koncernen		
Finansiella intäkter		
Ränteintäkter	28 956,60	32 285,74
Övriga finansiella intäkter	97 997,07	52 318,29
S:a finansiella intäkter	126 953,67	84 604,03
Finansiella kostnader		
Räntekostnader	-778 753,64	-994 906,10
Övriga finansiella kostnader	-90 213,72	-105 083,86
S:a finansiella kostnader	-868 967,36	-1 099 989,96

29. KONCERNENS ANSLUTNINGSAVGIFTER UNDER AKTIVA		
	2016	2015
Mariehamns stad		
Anslutningsavgifter (Återbäringsbara)	480 310,70	473 210,70
Elanslutn.avg. (Återbäringsbara)	116 096,78	111 035,62
Koncernen		
Anslutningsavgifter	10 356,57	10 356,57

30. KONCERNENS VÄSENTLIGA RESULTATREGLERINGAR		
	2016	2015
Väsentliga resultatregleringar aktiv		
Mariehamns stad		
Inkomstrest. Ålands omsorgsförbund k.f.	0,00	216 909,90
Väsentliga resultatregleringar passiva		
Mariehamns stad		
Semesterlöneperiodisering	3 642 374,95	4 194 881,33
Marstad Fab		
Ränteperiodisering	88 221,42	99 741,49
Mariehamns energi Ab		
Övriga resultatregleringar	247 651,25	245 509,03
Ålands omsorgsförbund K.f.		
Semesterlöneperiodisering	356 437,48	355 793,20
Löneskulder	152 615,35	136 633,20
Mariehamns Elnät Ab		
Personalrelaterade resultatregleringar	199 688,13	200 929,78
Mariehamns Hamn Ab		
Semesterlöneperiodisering	157 963,54	169 567,12
Förlikning Birka och Viking Line	260 714,26	521 428,55

31. SPECIFIKATION AV KONCERNENS EGNA KAPITAL		
	2016	2015
Grundkapital 1.1.	78 167 195,67	78 167 195,67
Ökningar	0,00	0,00
Minskningar	0,00	0,00
Grundkapital 31.12.	78 167 195,67	78 167 195,67
Överskott från tidigare räkenskapsperioder 1.1	39 171 589,06	19 279 924,06
Överföringar till skadefonden	0,00	0,00
Rättelser från före gående räkenskapsår, parivärde	-54 687,47	-54 687,47
Överskott från tidigare räkenskapsperioder 31.12	39 590 514,13	32 029 215,61
Räkenskapsårets under/överskott	9 258 343,40	7 142 373,45
Eget kapital totalt	127 016 053,20	117 338 784,73

32. SPECIFIKATION AV ÖVRIGA SKULDER				
	Koncernbolag och -samfund		Mariehamns stad	
	2016	2015	2016	2015
Övriga långfristiga skulder				
Anslutningsavgifter	8 142 400,31	7 836 313,48	0,00	0,00
Övriga	0,00	0,00	16 404,03	0,00
Övriga långfristiga skulder totalt	8 142 400,31	7 836 313,48	16 404,03	0,00
Övriga kortfristiga skulder				
Övriga	956 569,33	1 690 749,79	840 876,39	1 472 568,92
Övriga kortfristiga skulder totalt	956 569,33	1 690 749,79	840 876,39	1 472 568,92
Koncernen totalt	9 956 250,06	10 999 632,19		

33. KONCERNENS ANSVARSFÖRBINDELSER			
		2016	2015
Mariehamns stad			
Borgensförbindelser		17 747 102,81	18 278 815,85
Leasingansvar		211 667,35	118 399,98
Hysesgarantier		847 331,76	1 078 422,24
Koncernen			
Leasingansvar		23 003,40	28 524,16
Hysesgarantier		216 262,92	257 122,42
Skulder mot vilka inteckningar i fastigheter ställts som säkerhet		33 118 673,24	34 113 797,13
Givna panter och ansvarsförbindelser			
För egna skulder		8 112 061,48	8 933 024,82
Elhandelsinstrument till gängse värde		2 754 894,00	2 348 116,00

Behandling av årets resultat

Stadsstyrelsens förslag med anledning av årets resultat är att överskottet på 5 435 957,02 euro förs vidare till tidigare års överskott på 43 314 962,10 euro.

Bokslutets undertecknande

Mariehamn 06.04.2017

Petri Carlsson
Ordförande

Sara Kemetter
I vice ordförande

Erica Sjöström
II vice ordförande

Nina Lindfors
styrelsemedlem

Tony Wikström
styrelsemedlem

Anders Hölmlberg
styrelsemedlem

Julia Birney
styrelsemedlem

Jonny Andersen
styrelsemedlem

Barbara Heinonen
stadsdirektör

Revisionsanteckning

Över utförd revision har idag avgetts berättelse.

Mariehamn 07.04.2017

Jack Christenbrunn
Ordförande

Christina Johansson-Gammals
Vice ordförande

Margareta Flink
Ledamot

Fredrik Häggblom
Ledamot

Mariehamns stad Pb 5 AX-22101 Mariehamn Åland
Tel: +358 (0)18 5310 Fax: +358 (0) 18 531 206 E-post: info@mariehamn.ax
www.mariehamn.ax